

Begroting 2026

Inhoudsopgave Begroting 2026

Inleiding/Leeswijzer	3
----------------------	---

Beleidsbegroting

Hoofdstuk 1. Externe en interne ontwikkelingen	7
--	---

Hoofdstuk 2. Coalitieakkoord 2023-2027	11
--	----

Hoofdstuk 3. Programmaplan 2026	15
---------------------------------	----

Hoofdstuk 4. Raming van de belastingopbrengsten en toelichting	35
--	----

Hoofdstuk 5. Uiteenzetting van de financiële positie	
- A Financiering (treasuryparagraaf)	43
- B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	46
- C Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen	53
- D Kengetallen	56

Hoofdstuk 6. Overige paragrafen	
- A Assetmanagement	61
- B Bedrijfsvoering	65
- C Verbonden partijen	70
- D Openbaarheidsparagraaf	77

Financiële begroting

Hoofdstuk 7. Uitgangspunten en normen	83
---------------------------------------	----

Hoofdstuk 8. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	86
---	----

Hoofdstuk 9. Overzicht van baten en lasten per programma	95
--	----

Hoofdstuk 10. Voorgenomen investeringen en toelichting	99
--	----

Hoofdstuk 11. Geprognosticeerde balans	114
--	-----

Hoofdstuk 12. Vaststellen begroting 2026	117
--	-----

Inleiding

De begroting 2026 is een programmabegroting, dit houdt in dat de begroting is onderverdeeld in een aantal programma's. Bij de indeling in programma's is de indeling van het waterbeheerprogramma 2022 - 2027 gevolgd.

Leeswijzer

De begroting 2026 bestaat uit een tweetal onderdelen, te weten de beleidsbegroting en de financiële begroting. Daarnaast zijn nog een aantal bijlagen opgenomen.

Beleidsbegroting

Ten eerste bevat hoofdstuk 1 een uiteenzetting van de externe en interne ontwikkelingen, waarmee bij het opstellen van deze begroting rekening is gehouden.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op het coalitieakkoord 2023 – 2027 "Samen leven met water". In het coalitieakkoord is een aantal strategische thema's en accenten benoemd en is aangegeven dat hierop en op nog te ontwikkelen initiatieven – met een nadere uitwerking – wordt teruggekomen. In het eerste hoofdstuk stippen wij een aantal ontwikkelingen aan.

In hoofdstuk 3, programmaplan 2026, wordt per programma ingegaan op de beleidsdoelen en onze ambities in 2026. Per programma zijn de beleidsdoelen nader uitgewerkt in opgaven en maatregelen: de acties. Per actie is concreet aangegeven wat we in 2026 gaan doen. Daarnaast wordt als afsluiting van dit hoofdstuk per programma een overzicht gegeven van de exploitatiekosten en de geplande investeringsuitgaven.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 een raming van de belastingopbrengsten gegeven, wordt in hoofdstuk 5 een uiteenzetting gemaakt van de financiële positie van het waterschap en bevat hoofdstuk 6 een aantal beschouwingen (onder andere bedrijfsvoering en verbonden partijen).

Financiële begroting

De financiële begroting begint in hoofdstuk 7 met een uiteenzetting van de uitgangspunten en normen die in deze begroting gehanteerd zijn. Vervolgens wordt in hoofdstuk 8 de begroting 2026 op kosten- en opbrengstensoorten vergeleken met de begroting 2025 en van een nadere toelichting voorzien. Daarnaast wordt in hoofdstuk 9 een overzicht gegeven van de baten en lasten per programma.

Hoofdstuk 10 bevat een overzicht van onze voorgenomen investeringen, in hoofdstuk 11 is een geprognosticeerde balans opgenomen en tot slot bevat hoofdstuk 12 het voorstel tot het vaststellen van de begroting.

BELEIDSBEGROTING

Hoofdstuk 1. Externe en interne ontwikkelingen

Hoofdstuk 1 van de begroting bevat een uiteenzetting van de externe en interne ontwikkelingen van het waterschap. Conform de verslaggevingsvoorschriften wordt aan de volgende onderwerpen aandacht besteed:

- Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar;
- Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming;
- Uitgangspunten en normen.

Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Het beleid van het waterschap wordt gevormd door externe en interne kaders en ontwikkelingen. In hoofdstuk 3, het programmaplan, worden vooral externe kaders benoemd (onder andere KRW) en doorvertaald naar de beleidsdoelstellingen van het waterschap. Het programmaplan 2026 is gebaseerd op het waterbeheerprogramma 2022-2027. De opbouw is hiervan afgeleid. Het coalitieakkoord is ook een intern kader. De economische situatie van Nederland is ook van belang voor het opstellen van de begroting.

De volgende ontwikkelingen kunnen hier genoemd worden.

De economie in Nederland

De Nederlandse economie heeft de afgelopen jaren flinke schokken doorgemaakt. De coronapandemie, de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende energiecrisis, samen met hoge inflatie en stevige renteverhogingen, hebben grote gevolgen gehad voor huishoudens en bedrijven. Inmiddels groeit de economie weer, gestimuleerd door aantrekkende wereldhandel, hogere lonen, een opleving van de binnenlandse consumptie en diverse vormen van lastenverlichting. Tegelijkertijd staan de overheidsfinanciën onder druk, doordat de uitgaven toenemen en lastenverlichting doorwerkt in het begrotingssaldo. Dit beeld komt naar voren uit de meest recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) en de Miljoenennota 2026.

Volgens het CPB groeit de Nederlandse economie in 2025 met ongeveer 1,6%, terwijl voor 2026 een groei van 1,4% wordt verwacht. De groei wordt vooral gedragen door hogere lonen en aantrekkende wereldhandel. De inflatie blijft relatief hoog doordat loonstijgingen aanhouden, maar daalt geleidelijk. Voor 2025 wordt een inflatie van circa 3,2% verwacht, die in 2026 verder afneemt naar 2,3%. Het cao-loon in de marktsector stijgt in 2025 met circa 4,8%, waardoor de koopkracht van huishoudens zich herstelt. In 2025 neemt de mediane koopkracht naar verwachting toe met 0,7% en in 2026 met 1,3%. De verbetering in 2026 is groter dan eerder voorzien, vooral doordat de inflatie lager uitvalt dankzij de verlenging van de tijdelijke verlaging van de brandstofaccijnzen. Daarnaast zorgen aanpassingen in de arbeidskorting en het tarief in de eerste belastingschijf voor een ander koopkrachtbeeld tussen groepen: uitkeringsgerechtigden gaan iets minder vooruit dan werkenden.

De arbeidsmarkt blijft krap, hoewel de werkloosheid licht stijgt tot circa 3,8% in 2025 en 4,0% in 2026. De werkgelegenheid groeit, maar minder snel dan de productie, terwijl het arbeidsaanbod licht toeneemt door demografische ontwikkelingen en hogere participatie. Hierdoor blijft de balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt gespannen.

De overheidsfinanciën laten een wisselend beeld zien. Het EMU-tekort komt in 2025 uit op 1,9% van het bbp, een verbetering ten opzichte van eerdere ramingen doordat geplande uitgaven worden

doorgeschoven naar latere jaren. Voor 2026 blijft het tekort ongewijzigd op 2,7% van het bbp. De overheidsschuld blijft relatief laag, ruim onder de Europese referentiewaarde van 60% van het bbp, maar de trend is stijgend.

Het aandeel van de bevolking dat onder de armoedegrens leeft, daalt verder dan eerder gedacht. In 2025 gaat het om 2,9% en in 2026 om 2,6%. De lagere inflatie en lastenmaatregelen zorgen ervoor dat vooral werkenden meer koopkracht overhouden, terwijl ook de armoede onder kinderen verder afneemt.

Het CPB benadrukt dat de economische vooruitzichten gepaard gaan met grote onzekerheden. Belangrijke risico's betreffen de geopolitieke situatie, zoals de oorlog in Oekraïne, spanningen tussen grote economieën zoals de Verenigde Staten en China, en conflicten in het Midden-Oosten. Daarnaast kunnen onverwachte schommelingen in energie- en grondstoffenprijzen, beleidswijzigingen binnenlands of Europese begrotingsmaatregelen de macro-economische situatie beïnvloeden. Volgens het CPB zijn economische verbanden bovendien minder voorspelbaar geworden, waardoor ramingen steeds meer onzekerheid bevatten.

In hoofdstuk 7 '*Uitgangspunten en normen*' wordt ingegaan op de door ons gehanteerde uitgangspunten in deze begroting 2026. Uiteraard is dit mede bepaald op basis van de verwachtingen van het CPB.

Invoering aangepast belastingstelsel waterschappen

Na het vaststellen van de kostentoedelingsverordening op 1 oktober 2025 door uw algemeen bestuur richt de implementatie van het nieuwe belastingstelsel zich voorlopig nog op twee zaken. Ten eerste het opleggen van en communiceren over de aanslagen waterschapsbelastingen 2026. Voor de communicatie hierover zal nauw met het Noordelijk belastingkantoor worden samengewerkt. Het zwaartepunt ligt begin volgend jaar als de belastingaanslagen van het waterschap voor 2026 verstuurd worden. In het persbericht bij het aanbieden van de begroting 2026 is ook aandacht geschonken aan het aangepaste belastingstelsel.

Daarnaast zal met aanbieders van afvalwater dat rechtstreeks op onze persleidingen wordt geloosd (separate lozers) nog een regeling gemaakt worden om de kosten voor het zuiveren van afvalwater in rekening te brengen. Het gaat hierbij maar om een beperkte groep aanbieders. In het verlengde hiervan zal voor een aantal andere aanbieders van afvalwater de komende jaren opnieuw het afvalwater bemonsterd moeten worden. Het doel is om te beoordelen of deze bedrijven nog in de juiste categorie van afvalwater vallen. Dit zijn de zogenaamde tabelbedrijven waarvoor een vaste rekenmethode – via bepaalde categorieën – voor de te betalen zuiveringsheffing bestaat.

Omgaan met de stikstofuitstoot

De stikstofproblematiek is landelijk nog niet opgelost en blijft voor ons werk een bron van onzekerheid. Tot nu toe konden wij onze projecten uitvoeren zonder noemenswaardige extra inspanningen, maar toekomstige maatregelen kunnen wel leiden tot hogere kosten en langere doorlooptijden. Voor elk project beoordelen wij de effecten op Natura2000-gebieden en passen wij maatwerk toe, bijvoorbeeld door inzet van schoner materieel of compensatie binnen het projectgebied. Via de Unie volgen wij de landelijke ontwikkelingen nauwgezet en bereiden wij ons voor op mogelijke gevolgen voor onze werkzaamheden.

Gedragscode Soortenbescherming - Bestendig beheer en onderhoud

De gedragscode wordt deels toegepast. Voor de grootschalige werkzaamheden (schonen, maaien, baggeren) wordt de habitatbenadering gevolgd. Ter onderbouwing actualiseren wij ons

Soortmanagementplan (SMP) en dienen dit uiterlijk 31 december 2025 in voor een generieke vergunning. Voor kleinere werkzaamheden (zoals snoeien, herstelwerken en begrazing) wordt de gedragscode toegepast, conform de aangescherpte eisen. Klepelen blijft toegestaan waar dit noodzakelijk is vanuit veiligheidsoverwegingen; voor overige situaties worden alternatieve methoden onderzocht. Via de Unie van Waterschappen wordt daarnaast gewerkt aan nadere onderbouwing van de effecten van klepelen.

GR Noorderzijlvest

Ten behoeve van een doelmatige uitoefening van (grootschalige) taakonderdelen inzake het zuiveren en laboratoriumwerkzaamheden werken de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest sinds 1 januari 2000 samen en zijn daartoe een lichte gemeenschappelijke regeling aangegaan als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Waterschap Noorderzijlvest voorziet een noodzakelijke vernieuwing van hun grootste zuiveringslocatie in Garmerwolde inclusief het afvalwater transportsysteem. De investeringen hiervoor bedragen globaal € 70 miljoen en zijn gepland voor de periode 2030-2035. Middels de GR zal dit ook voor ons financiële consequenties hebben.

Daarnaast wordt binnen de GR op dit moment onderzocht of hydrobiologie kan worden toegevoegd aan de regeling. De verwachting is dat dit voordelen oplevert voor beide waterschappen. Als hiervoor gekozen wordt moet de personele capaciteit van het laboratorium worden uitgebreid. Er wordt gezocht naar een kostenneutrale invulling, door het geld dat wordt besteed aan externe inhuur hiervoor te benutten. In de voorjaarsrapportage van 2026 komen we hierop terug.

Belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming

Aangezien de meerjarenraming 2026-2030 eveneens in de bestuursvergadering van 19 november 2025 behandeld wordt, is rekening gehouden met dezelfde externe en interne ontwikkelingen voor ons waterschap. Er is in deze situatie dus geen sprake van afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming.

Uitgangspunten en normen

Belangrijke uitgangspunten en normen die zijn verwerkt, omvatten onder meer de indexerings voor personeelskosten en overige kosten en de actualisatie van afschrijvingslasten. Aangezien deze uitgangspunten betrekking hebben op financieel-technische gronden die de basis zijn voor de opstelling van de financiële begroting is het logischer om deze meer financieel getinte informatie in de financiële begroting onder te brengen.

De in deze begroting gehanteerde uitgangspunten en normen, worden derhalve verder toegelicht in hoofdstuk 7 *'Uitgangspunten en normen'*.

Hoofdstuk 2. Coalitieakkoord 2023 – 2027 “Samen leven met water”

In mei 2023 is een nieuw coalitieakkoord in het algemeen bestuur besproken. Over het algemeen zijn de activiteiten vanuit het waterbeheerprogramma 2022 – 2027 leidend voor deze coalitie. Dat is in het coalitieakkoord ook onderschreven. Omtrent de geplande activiteiten en voortgang daarvan verwijzen wij graag naar de reguliere hoofdstukken in deze begroting en naar de andere stukken van de planning & control cyclus.

Zoals in de werktitel van het coalitieakkoord is aangegeven zoekt de coalitie nadrukkelijk de samenwerking met onze omgeving (overheden, burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven). De coalitie heeft mede daarom een aantal accenten concreet benoemd waarvan ze het belang wil benadrukken in deze bestuursperiode. Via dit hoofdstuk willen wij u deze bestuursperiode over de volgende punten gaan informeren als daartoe aanleiding is:

1. De provincies moeten blijvend gewezen worden op de verantwoordelijkheid ten aanzien van het toekennen van functies in het beheer gebied.
2. We staan open voor initiatieven van ingelanden om onder voorwaarden zelf water vast te houden.
3. Blijvende inzet is gewenst op maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de beschikbaarheid van water, inclusief het onder de aandacht brengen van de urgentie van deze problematiek bij derden.
4. Voor de Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) opgaven moeten we als volwaardige partner meedoen en in de uitwerking (PPLG) meer signalerend, agenderend en sturend zijn.
5. We staan open voor aanvullende beheer- en inrichtingsmaatregelen door derden ten aanzien van de KRW doelstellingen.
6. Er komen geen windmolens op het traject “Punt van Reide – Nieuwe Statenzijl”.
7. Er moet onderzocht worden welke maatregelen we moeten treffen om onze emissiereductie te halen als methaan en lachgas worden meegerekend.
8. Er moet blijvend worden ingezet op waterbewustzijn. Ons cultureel (water)erfgoed en onze assets (samen hotspots genoemd) spelen hierbij een belangrijke rol. We brengen in beeld in hoeverre onze hotspots aansluiten op ons communicatiebeleid (zichtbaarheid).
9. Samen met partners bekijken hoe klimaatbewustzijn kan worden gestimuleerd.
10. We maken een integrale afweging over ons kwijtscheldingsbeleid.

Daarnaast is in het coalitieakkoord aangegeven dat de resterende budgetten voor onder andere duurzaamheid en innovatie kunnen worden ingezet.

Ten aanzien van deze punten is het volgende te melden:

1. *Toekennen functies*

In verschillende overleggen komt dit aan de orde. Bijvoorbeeld in het kader van de Transitie Landelijk Gebied (NPLG), het programma NOVEX en de voorbereiding van de nieuwe provinciale omgevingsvisie. Specifiek wordt hierop gewezen binnen het veenoxidatie-dossier. Met betrekking tot veenoxidatie wordt vaak gesproken over de noodzaak van peilverhoging, om de veenoxidatie af te remmen of zelfs te stoppen. Waterschappen kunnen peilen alleen verhogen als de functie dat toelaat. Er is dus eerst functiewijziging nodig. Overigens heeft niet alleen de provincie een verantwoordelijkheid ten aanzien van het toekennen van functies; de gemeente heeft die ook. Daarom is ook richting gemeenten dit punt aangekaart.

In 2025 is de Praatplaat Water en Bodem Sturend ontwikkeld, samen met waterschap Noorderzijlvest. Deze praatplaat faciliteert het gesprek met provincies en gemeenten. De

komende tijd hebben we blijvende aandacht voor de gesprekken met deze partijen. In de praktijk merken we dat de boodschap van Water en Bodem Sturend steeds beter landt bij de andere partijen en inmiddels ook zijn weg begint te vinden in visies, beleid en plannen.

2. *Initiatieven van ingelanden*

In algemene zin vinden we het positief als ingelanden proberen water vast te houden en bijvoorbeeld te infiltreren in de bodem. Dit voorkomt versnelde afvoer naar het oppervlaktewater en voedt het grondwater(peil). Maatregelen die ingelanden hiertoe treffen mogen niet leiden tot overlast voor anderen of het watersysteem. Er is met meerdere ingelanden gesproken over het vasthouden van water in hun eigen werkgebied, op hun eigen terreinen en in hun eigen (schouw)sloten. Wij houden vast aan eigen initiatief en verantwoordelijkheid bij de ingelanden en denken mee/ zoeken uit en adviseren de betreffende ingeland over hun ideeën en initiatieven. In veel gevallen wordt meer verwacht van het waterschap, maar wij financieren geen initiatieven van derden.

We hebben enkele initiatieven van ingelanden (Veenkoloniën en Drentse A-gebied) besproken en op hun voor- en nadelen beoordeeld. Allen zijn afgewezen omdat er meer nadelen aan kleven (kosten voor raadpleging omgeving, verwerving eigendom, wijziging watersysteem en onderhoud) en minder kuubs waterberging oplevert dan verwacht werd. Deze resultaten zijn ook teruggekoppeld aan de betreffende ingelanden.

In algemene zin benutten wij kansen om kennis te delen over het belang van water vasthouden/vertragen en zuinig omgaan met water zoveel mogelijk in verschillende gremia.

3. *Beschikbaarheid water*

We hebben in veel verschillende overleggen en gremia aandacht gevraagd voor zoetwaterbeschikbaarheid. Vaak is de nadruk gelegd op bewustwording van het feit dat zoetwater in de toekomst niet altijd en overal beschikbaar zal zijn en dat hier bij nieuwe ontwikkelingen, maar ook bij bestaande functies, rekening mee moet worden gehouden. Er zitten grenzen aan de technische maakbaarheid van het aanvoersysteem. Daarnaast neemt door klimaatverandering de kans toe dat er op enig moment te weinig zoetwater beschikbaar is. Dit sluit bij het principe van 'water en bodem sturend'. In de ruimtelijk ordening moet hier rekening mee worden gehouden. Met name in de overleggen over de nieuwe provinciale omgevingsvisies hier aandacht voor gevraagd. We zien dat de boodschap inmiddels is geland en dat de provincies hier nu meer aandacht voor hebben en het principe meegenomen hebben. We blijven ook de komende tijd aandacht vragen voor dit onderwerp. Onder andere de ontwikkelde praatplaat Water en Bodem Sturend helpt hierbij. Aandachtspunt is om ook de boodschap bij de gemeenten goed onder de aandacht te brengen.

4. *NPLG: waterschap als volwaardig partner*

We zijn nauw betrokken geweest bij de PPLG's van de provincies Groningen en Drenthe. Daarnaast ook landelijk bij de verdere ontwikkeling van het NPLG, via het Unie-netwerk NPLG, de bestuurlijke kopgroep NPLG en de Unie commissie-overleggen (CWS en CWE) waar dit onderwerp met regelmaat op de agenda stond. Richting de provincies hebben we een kritisch-opbouwende houding aangenomen en zijn we stevige discussies niet uit de weg gegaan. We redeneren vanuit het water- en bodemsysteem als tafel waarop de puzzel van opgaven moet worden gelegd. Onze focus ligt op het ontwikkelen en behouden van een robuust, volhoudbaar en gezond watersysteem voor nu, straks en later (2100 en verder). De provincie Groningen heeft in 2024 een nieuw Gebiedsplan Transitie Landelijk Gebied (TLG) opgesteld. Wij zijn hier nauw bij betrokken en hebben op meerdere momenten input geleverd. In Drenthe is vooral veel aandacht geweest voor de maatregelenpakketten voor projecten die op

kortere termijn gaan spelen. Onze KRW-projecten in Drenthe zijn hier deels in meegenomen, als ook andere waterdoelen. Drenthe heeft vanuit het Rijk een fors bedrag toegekend gekregen voor de maatregelpakketten.

Het kabinet heeft in september 2024 besloten het NPLG stop te zetten. Wat een nieuw kabinet hierover gaat beslissen is uiteraard nog niet duidelijk. Door de provincies is al aangegeven dat zij in ieder geval doorgaan op de ingeslagen weg. Onze betrokkenheid blijft daarbij ook van belang. In Groningen wordt in verschillende deelgebieden op dit moment verkend hoe er met de betrokken partijen verder kan worden gewerkt op de weg die we binnen TLG zijn ingeslagen. In Drenthe wordt ook gewerkt aan een 'doorstart' in de vorm van de Transitie Landelijk Gebied Drenthe (TLGD). In zowel Groningen als Drenthe zitten we goed aan tafel.

5. *KRW maatregelen door derden*

Er zijn geen aanvullende beheer- en inrichtingsmaatregelen ingediend. Wel hebben we met een aantal gemeenten gesprekken en afspraken gemaakt over koppelkansen voor natuurvriendelijke oevers, binnen KRW-waterlichamen. Verschillende gemeenten voeren grootschalig onderhoud uit in watergangen, waarbij koppelkansen ontstaan voor realisatie van NVO's, bijvoorbeeld in plaats van het vervangen van beschoeiing.

6. *Windmolens*

Hieromtrent zijn geen ontwikkelingen te melden.

7. *Emissiereductie inclusief methaan en lachgas*

Duidelijk is intussen dat het meetellen van methaan en lachgas betekent dat onze CO₂-reductie opgave groter wordt. Beide stoffen zorgen samen voor 73% van onze CO₂ uitstoot. Inclusief methaan en lachgas bedraagt de CO₂ reductie momenteel 28%. In 2023 is begonnen met een landelijke pilot om via monitoring de lachgasemissies beter in beeld te brengen. De resultaten geven inzicht in de mogelijkheden voor reductie van lachgasemissie. Daarna volgt een voorstel voor maatregelen om tot reductie over te kunnen gaan. Zo'n voorstel wordt pas in 2028 verwacht. Het meetprogramma voor ons gaat lopen in 2025. De benodigde sensoren hiervoor zijn aangeschaft en geplaatst. De eerste meetresultaten zijn gedeeld met de landelijke programma coördinator voor lachgas.

Voor methaan loopt op dit moment een discussie met betrekking tot het voornemen om op landelijke schaal een monitoringsonderzoek te starten naar de methaanemissies in de waterlijn en de sliblijn en te kijken naar de effectiviteit en kosten van mogelijke toekomstige maatregelen.

8. *Waterbewustzijn*

De zichtbaarheid en de uitstraling van het terrein bij het Nieuwe Statenzijl wordt verbeterd door het terrein op te knappen en een professionelere uitstraling te geven. Hiermee heeft het dagelijks bestuur in 2023 ingestemd. We hebben voor dit project een INTERREG subsidie toezegging ontvangen. In het najaar van 2025 wordt een start gemaakt met de inrichting van het terrein door het plaatsen van nieuwe informatieborden en verrekijkers op de dijk. In het najaar 2025 worden sluisdeuren verwijderd van een sluis in Termunterzijl. Daarvan wordt meubilair (tafels en bankjes) gemaakt dat in het voorjaar van 2026 op het terrein van Nieuwe Statenzijl geplaatst wordt. Ook worden dan samen met Duitse partners bomen en planten met wandelpad aangelegd.

Daarnaast willen we de rijke watergeschiedenis van Termunterzijl tot leven brengen. We zijn hierover met de omgeving in gesprek. Het is de bedoeling om gemaal Rozema, Boog van Ziel en gemaal Cremer met elkaar te verbinden en daardoor bij te dragen aan de bewustwording van de historie en het belang van de waterhuishouding in de regio. Met het Waddenfonds zijn gesprekken gaande over subsidiemogelijkheden voor de ontwikkeling en plaatsing van de borden en overige inrichting zoals een wandelpad, hekwerk, et cetera.

In 2025 hebben we bijgedragen aan Rondje Zummer van RTV Noord (net als waterschap Noorderzijlvest). Drie weken lang voer RTV Noord door de provincie Groningen en deed verslag vanaf het water, met op meerdere momenten aandacht voor het waterbeheer.

Daarnaast stond water in algemene zin drie weken lang in de schijnwerpers.

Daarnaast hebben we het 25-jarig bestaan van waterschap Hunze en Aa's aangegrepen om meerdere publieksevenementen te organiseren, zoals fietstochten en open dagen. Ook sluiten we aan op de landelijke koepelcampagne Leven met Water. Dit is de opvolger van Ons Water.

9. *Watervriendelijk gedrag*

Op dit moment wordt in de samenwerking DPRA uitgezocht wat we op dit vlak in de toekomst verder kunnen doen. Wij vinden dat met name de gemeenten hierin een belangrijke verantwoordelijkheid hebben. Daarnaast zullen we als waterschap afhankelijk van de situatie bekijken welke rol we kunnen spelen en welke inzet we kunnen leveren. Binnen de samenwerking DPRA Groningen en Noord-Drenthe hebben we een financiële bijdrage toegezegd voor een subsidieregeling klimaatbestendige particuliere percelen.

Verder werken de waterschappen onder regie van de Unie van Waterschappen samen op het gebied van publiekscommunicatie. Daarbij is er ook aandacht voor het stimuleren van watervriendelijk gedrag. Een campagne gericht op het opvangen van regenwater door tuineigenaren is in ontwikkeling. Ook de landelijke koepelcampagne Leven met Water heeft aandacht voor het geven van handelingsperspectieven (voor vier thema's: voorkomen van watertekort; verminderen van wateroverlast; voorbereiden op wateroverlast; verbeteren van de waterkwaliteit).

10. *Kwijtschelding*

De integrale afweging van ons kwijtscheldingsbeleid was gekoppeld aan het in werking treden van het aangepaste stelsel van de waterschapsbelastingen. Het aangepaste belastingstelsel treedt op 1 januari 2026 in werking. Vooruitlopend op het in werking treden van het aangepaste belastingstelsel is door het algemeen bestuur op 2 oktober 2024

(bestuursvoorstel 'Uitgangspunten en contouren meerjarige tariefontwikkeling') besloten de financiering van de kwijtscheldingskosten voor het watersysteembeheer aan te passen. Deze kosten worden vanaf 2026 alléén door de belastingcategorie ingezetenen gedragen.

Verder is in de algemene bestuursvergadering van 2 juli 2025 besloten in deze bestuursperiode geen aanpassing van het kwijtscheldingsbeleid door te voeren.

Hoofdstuk 3. Programmaplan 2026

Inleiding

Het waterschap heeft als taak te zorgen voor veiligheid, voldoende water en schoon en ecologisch gezond water. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is voor deze taken aangegeven welke opgaven we hebben, nu en in de toekomst, welke doelen we willen bereiken en op welke wijze we dat willen bereiken. Er zijn strategische keuzes uitgelegd en er zijn inrichtingsmaatregelen beschreven.

Aanvullend op het strategisch beleid en de inrichtingsmaatregelen worden de doelen bereikt door operationeel beheer. Het dagelijks beheer van bijvoorbeeld de stuwen en de gemalen, het beheer en onderhoud, het muskusrattenbeheer, de vergunningverlening en handhaving en het beheer van de zuiveringsinstallaties bepaalt mede het behalen en behouden van de doelen.

Als waterschap hebben wij, naast onze kerntaken, te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op ons werk en waar wij een rol in spelen. Deze ontwikkelingen en opgaven behoren niet direct tot onze kerntaken, maar kunnen invloed hebben op hoe wij onze kerntaken uitvoeren en op het behalen van onze doelen en opgaven.

Alle in deze begroting opgenomen 'verbonden partijen' (zie paragraaf 6 c) zijn in meer of mindere mate betrokken bij het realiseren van onze programma's. Hetzij via ondersteuning (denk aan het Waterschapshuis en de Unie van Waterschappen, via onderzoeken en pilots (denk aan de STOWA) of via daadwerkelijke bijdragen (Zoals de gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest ten aanzien van grensoverschrijdend afvalwater). In de paragraaf 'verbonden partijen' wordt hun rol en betekenis verder uitgelegd.

Opzet

Dit hoofdstuk met daarin het meerjarenprogrammaplan geeft onze beleidsopgaven (acties) voor de komende jaren weer. De thematische indeling van het waterbeheerprogramma volgen we hierbij. De nummering is gelijk aan het waterbeheerprogramma.

Eerst worden per programma onze ambitie en beleidsdoelen in de periode 2022-2027 weergegeven. Dit komt overeen met het waterbeheerprogramma. Zie hiervoor de hoofdstukken 5 tot en met 11 van het waterbeheerprogramma. Vervolgens zijn per programma de ingekaderde opgaven en maatregelen (de acties) opgesomd.

Om de continuïteit te waarborgen wordt in de meerjarenraming en de begroting gewerkt met drie vaste programma's: veiligheid, watersystemen en organisatie. De thema's uit het waterbeheerprogramma worden - in financiële zin - in deze programma's verwerkt. Hierbij is onderscheid gemaakt in de te bereiken doelen en de wijze waarop wij hieraan invulling geven. Per actiepoint is aangegeven wat we concreet in het huidige begrotingsjaar gaan doen om het actiepoint te realiseren.

Acties waarvan bij het opstellen van dit programmaplan 2026 verwacht wordt dat deze in 2025 kunnen worden afgerond ("gereed") staan niet meer in het programmaplan 2026. Door aanpassingen in de planning / voortschrijdend inzicht kan het jaar waarin een actiepoint is afgerond veranderen. Hierdoor ontstaan afwijkingen ten opzichte van het oorspronkelijke WBP 2022 – 2027.

In tabelvorm:

Programmabegroting	Waterbeheerprogramma 2022-2027
Veiligheid	H5 Deltaplan Waterveiligheid
Watersystemen	H6 Deltaplan Zoetwater H7 Europese Kaderrichtlijn Water H8 Deltaplan Ruimtelijke adaptatie H9 Integraal Beheer
Organisatie	H10 Water en maatschappij H11 Organisatie

In het waterbeheerprogramma zijn in het thema organisatie geen maatregelen opgenomen. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de begroting zo nodig ingegaan op de ontwikkeling van de organisatiedoelen.

Doordat het programmaplan een voortschrijdend inzicht geeft in de uitvoering van het Waterbeheerprogramma ontstaat – door het opschuiven van de jaren – aan het eind van de meerjarenperiode de situatie dat er bijna geen maatregelen meer 'open staan'. Het huidige Waterbeheerprogramma eindigt immers in 2027. Van een aantal maatregelen is nu al bekend dat deze zullen doorlopen tot ná 2027. Dit is ook aangegeven. De jaren ná 2027 zullen weer worden gevuld zodra duidelijk is welke maatregelen vanuit het volgende waterbeheerprogramma 2028 – 2033 uitgevoerd moeten gaan worden.

De te nemen maatregelen in deze begroting zijn in tabelvorm per thema weergegeven. Door met kleuren te werken geven we indicatief aan in welke fase de uitvoering van een maatregel zit.

Toelichting gebruikte kleuren:

	Vorbereiding
	Uitvoering
	Afronding / gereed
	Doorlopend

Programma Waterveiligheid

Het leven in een deltagebied als Nederland vraagt om bescherming tegen het water en de hieraan verbonden gevaren voor mens, dier en goed. Veiligheid voor de mens staat dan ook voorop; altijd en overall. Waterveiligheid is een wettelijke kerntaak van het waterschap. Om een veilige situatie te bereiken, kijken we naar verschillende maatregelen (meerlaagsveiligheid). Voorop staat de preventie van overstroming door het op sterkte houden van de zeedijk en boezemkaden (laag één). Maar door ook te kijken naar maatregelen in de ruimtelijke inrichting zijn beperkingen van gevolgschade mogelijk als het een keer mis gaat (laag twee). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het voorkomen van nieuwe bebouwing in overstromingsgevoelig gebied, het beschermen van kwetsbare gebouwen en het op hoogte brengen van vluchtroutes. Tot slot zijn er de maatregelen in de rampenbeheersing, zoals goede calamiteiten- en evacuatieplannen (laag drie).

Het programma veiligheid omvat alleen het thema Deltaplan Veiligheid

Thema Deltaplan Veiligheid (H 5 WBP)

Doel

Levensbedreigende situaties voor mensen mogen niet plaatsvinden; voor dieren proberen we die zoveel mogelijk te voorkomen. Materiële schade proberen we tot een minimum te beperken.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn we begonnen aan de uitvoeringsmaatregelen voor de verbetering van de zeedijk. Daarbij werken we met veel partijen samen om integrale oplossingen te bedenken voor de inrichting van de zeedijk.

Voor de veiligheid van de boezem is het Masterplan Kaden afgerond en is 1,7 miljoen extra m³ berging voor de Eemskanaal-Dollardboezem (EKDB) ingericht. We hebben de stabiliteit van onze boezemkeringen door middel van een formele toetsing in beeld gebracht en de urgente trajecten verbeterd. Deze keringen worden periodiek getoetst, waarna afgekeurde trajecten voor de volgende toetsronde worden opgepakt. Met beheermaatregelen zorgen we dat de situatie permanent veilig is. Naast de zorg voor de keringen betekent dit dat we (regen)water waar het kan bovenstrooms vasthouden, om de boezem te ontlasten.

Deltaplan Veiligheid

Maatregelen		geraad	2022	2023	2024	2025	2026	2027
5.2.4	Verkenning en Planvorming traject Punt van Reide - Duitsland		2026					
5.3.2	Eindrapportage 2 ^e toetsingsronde voor de regionale keringen		2026					
5.3.3	Verbeteren urgente kadetrajecten uit 2 ^e toetsingsronde		2027					
5.3.4	Actualisatie van studie Droge Voeten 2050		2026					
5.4.1	Realisatie berging Wolfsbarge 2, Tussenwater Zuid en Noordma/Zuidoever	1,2 mln. m ³	2027					
5.4.2	Realisatie berging in Meerstad	0,5 mln.	2027					
5.4.5	Water vasthouden in Rolderdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	374.000	2027					
5.4.5	Water vasthouden in Amerdiep (Drentsche Aa) (zie ook 7.3.1.)	94.000 m ³	2027					
5.4.6	Zoeken naar extra ruimte voor water vasthouden in Westerwolde	1,1 mln.	2027					

Toelichting gebruikte kleuren:

	Voorbereiding
	Uitvoering
	Afwerking / gereed
	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2026: wat gaan we in 2026 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
5.2.4	Voor de Dollarddijk en de Grootte Polder uitvoeren van de verkenningen. Deze zijn in 2025 gestart.
5.3.2	Aanpakken afgekeurde kunstwerken uit de 2 ^e toetsingsronde. De niet waterkerende kunstwerken gaan we beoordelen.
5.3.3	De volgende trajecten zijn in uitvoering: Boelo Tijdenskanaal, Winschoterdiep – Eelkerpolder, Afwateringskanaal Duurswold zuidzijde en Hondshalstermeer.
5.3.4	De EKDB (Eemskanaal Dollardboezem) bodemdaling studie is afgerond. Voor de Droge Voeten 2080 studie worden dit jaar de berekeningen gemaakt..
5.4.1	<u>Wolfsbarge</u> en <u>Tusschenwater Zuid</u> zijn nog in voorbereiding.
5.4.2	Verder ontwikkeling van het Woldmeer in het Oostelijk deel van het gebied. Zodra er duidelijkheid is over de toekomstige eigendom situatie van de Slochtersluis start de verdere voorbereiding van de realisatie van de inlaat op pakken.
5.4.5	De verdere planvorming en het beschikbaar krijgen van gronden bij het Rolderdiep zal mogelijk in 2026 worden afgerond. Daarna start mogelijk ook de uitvoering in 2026 - 2027.
5.4.5	De verdere planvorming en het beschikbaar krijgen van gronden bij het Amerdiep zal mogelijk in 2026 worden afgerond. Daarna start mogelijk ook de uitvoering in 2026 - 2027.
5.4.6	Geen concrete acties in 2026.

Programma Watersystemen

Het waterschap heeft naast de in het voorgaande programma beschreven veiligheidstaak ook als taak te zorgen voor voldoende water en schoon en ecologisch gezond water.

De zorg voor voldoende water betekent dat wij streven naar een optimaal waterbeheer voor de functies in ons gebied. Bij de vaststelling van de gewenste waterpeilen, maken we een zorgvuldige afweging van de belangen van de diverse functies. In natte perioden voeren we water af, in droge perioden zorgen we indien mogelijk voor voldoende water. We zorgen ervoor dat de wateroverlast beperkt blijft tot het afgesproken, aanvaardbare niveau. Wij voorkomen wateroverlast door bodemdaling en we geven op proactieve wijze advies aan gemeenten om wateroverlast in stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen. We onderhouden de watergangen zodanig dat de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met de ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden en ecologische belangen. Tevens zorgen we voor voldoende waterdiepte voor de scheepvaart.

De zorg voor schoon en ecologisch gezond water is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Het programma watersystemen is in vier thema's opgedeeld.

- Deltaplan Zoetwater
- Europese Kaderrichtlijn Water
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Integraal Beheer

Thema Deltaplan zoetwater (H 6 WBP)

's Zomers kent ons beheergebied een natuurlijk watertekort. Daarom wordt iedere zomer vanuit het IJsselmeer, via Friesland en Drenthe, water aangevoerd om aan de watervraag te kunnen voldoen. Het aangevoerde water wordt onder andere gebruikt voor het op peil houden van het oppervlaktewater in de watergangen, voor de industrie, voor de natuur, voor doorspoeling tegen verzilting en voor de beregening door de landbouw. De watervraag in ons gebied neemt toe door klimaatverandering, door de gewenste hogere productie in de landbouw en door economische ontwikkelingen, zoals nieuwe datacentra en een nieuwe waterstoffabriek.

Binnen het thema zoetwaterbeschikbaarheid zetten wij in op verschillende sporen:

We optimaliseren de wateraanvoer, zodat we de voor ons beschikbare hoeveelheid water vanuit het IJsselmeer ons beheergebied in kunnen laten stromen en op een goede manier kunnen verdelen over de verschillende watersystemen. Daarnaast zetten we in op het conserveren van water, door het water zoveel mogelijk bovenstrooms vast te houden en te laten infiltreren in de bodem. Het derde spoor richt zich op het voorkomen van inefficiënt watergebruik. Het vierde spoor is het optimaliseren van het gebruik van grondwater, zonder dat dit schade brengt aan andere gebruiksfuncties. Tot slot stimuleren wij efficiënt watergebruik en optimaal bodembeheer, om zodoende het watergebruik te beperken.

Verandering in het zoetwater gebruik is iets dat het waterschap niet alleen kan bewerkstelligen. Keuzes over aanpassingen in het landgebruik vallen bijvoorbeeld buiten onze verantwoordelijkheid. Daarvoor is de samenwerking tussen vele partijen noodzakelijk. Als waterschap hebben wij maar beperkt invloed op keuzes die andere partijen maken. Wij richten ons binnen dit thema op datgene wat wij kunnen doen en werken graag samen met anderen om ook in de toekomst te zorgen voor voldoende zoetwaterbeschikbaarheid.

Doel

We spannen ons in voor voldoende water, nu en in de toekomst. Ondanks onze inspanning is er niet overal en altijd voldoende water beschikbaar. Daarom geven wij de watergebruikers inzicht in de zoetwaterbeschikbaarheid en vragen hen nadrukkelijk om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 hebben we de verdeling van het aanvoerwater verder geoptimaliseerd. We hebben mogelijkheden voor beregenen uit grondwater voor ons hele gebied in beeld gebracht. In gebieden waar dat aan de orde is, is de zoetwaterbeschikbaarheid in 2027 geactualiseerd en gecommuniceerd naar de watergebruikers. We hebben onze gebruikers nog meer bewust gemaakt van het feit dat niet overal en niet altijd voldoende zoet water gegarandeerd kan worden en dat ze water efficiënt moeten gebruiken. Gebruikers passen technieken toe om watergebruik te beperken en delen hun kennis.

Deltaplan Zoetwater

Maatregel	Uitvoering	2026	2027	2028	2029	2030
6.1.3	Indien nodig, met andere belanghebbende partijen aanpassingen doen aan de vigerende waterakkoorden	Doorlopend				
6.2.1	Onderzoek naar besparen op doorspoelen Eemskanaal	2026				
6.2.2	Onderzoek naar mogelijkheden om binnen het reguliere peilbeheer neerslag beter vast te houden en tot infiltratie te laten komen om bodemvocht en grondwateraanvulling te optimaliseren	2026				
6.3.1	Nieuw beleid opstellen voor beregening uit grondwater	2026				
6.3.2	Onderzoek naar invloed van beregening op grondwaterstanden Voorste Diep	2026				
6.3.5	FRESHEM, kartering zoet en zout grondwater	2026				
6.3.7	Voorstel uitwerken voor het in beeld brengen van de totale grondwateronttrekking ten behoeve van beregening	2026				
6.4.1	Communicatietraject opstellen om zoetwaterbeschikbaarheid uit te leggen	2026				
6.4.2	Optimalisatie en actualisatie van zoetwaterbeschikbaarheid	2027				
6.4.3	Gebiedsproces en watersysteembrede afweging doorspoelen Oldambt	2027				
6.5.1	Bepalen beschikbare bodemvocht via satellietgegevens en gegevens ter beschikking stellen aan gebruikers	2026				
6.5.2	Stimuleren optimaal bodembeheer via pilots en kennisverspreiding	Doorlopend				
6.5.3	Stimuleren efficiënt watergebruik via pilots en kennis verspreiding	Doorlopend				
6.5.4	Opstellen beleid maximaal waterverbruik per teelt	2027				
6.5.5	Opstellen beleid voor nieuwe industriële gebruikers, samen met de provincies	2026				

Toelichting gebruikte kleuren:

Voorbereiding
Uitvoering
Afronding / gereed
Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2026: wat gaan we in 2026 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
6.1.3	We blijven in goed overleg met de waterakkoord-partners. In Drenthe zijn de eerste grootschalige investeringen in aanvoergemalen in uitvoering.
6.2.1	De opdracht voor het onderzoek wordt in de markt gezet. Daarna zal het onderzoek uitgevoerd worden.
6.2.2	Het onderzoek naar mogelijkheden om neerslag beter vast te houden is in uitvoering.
6.3.1	Bijdragen aan het door de provincie Drenthe ingezette proces om te komen tot regelgeving voor beregening uit grondwater vanuit het N2000 kader.
6.3.2	Een plan van aanpak wordt pas opgesteld zodra het 'beleidskader' bij 6.3.1. beschikbaar is.
6.3.5	Analyse van de resultaten van het Karteringsonderzoek vanuit de lucht.
6.3.7	Er vindt intern een inventarisatie plaats hoe we hier mee omgaan (alle onttrekkingen inzichtelijk of slechts deels en de consequentie hiervan voor bij voorbeeld handhaving. De nadruk ligt hierbij op het gebied van de Drentse Aa. Het uitwerken van de acties in het beregeningsproject die betrekking hebben op verordening, vergunningen, meten/registreren, handhaving en evaluatie zal in 2026 plaatsvinden.
6.4.1	We maken op onze website een speciale pagina voor dit onderwerp. De links van de informerende bestuursbijeenkomsten over dit onderwerp zijn hier onderdeel van. De websitepagina's houden we actueel. Ook is dit onderwerp input voor het volgende waterbeheerprogramma.
6.4.2	Uitwerken van het inzicht in de diverse componenten binnen de zoetwaterbeschikbaarheid (belangen, watervraag, etc.). In 2026 verder onderzoeken en uitwerken van ontbrekende onderdelen en ook verder uitwerken van de maatregelen uit het Deltaprogramma Zoetwater, derde fase (koppelen met waterbeheerprogramma).
6.4.3	Zie 6.4.2. De uitkomsten zijn ook afhankelijk van de gebiedsprocessen die de provincie momenteel uitvoert.

6.5.1	In 2026 start van het project: uitbesteden aan een adviesbureau en vertalen van de resultaten naar toepasbaarheid voor gebruikers
6.5.2	De pilots worden uitgevoerd door agrarische collectieven, de resultaten volgen in 2026 en 2027.
6.5.3	De resultaten van de pilots in 2026. De werkzaamheden worden afgerond. Daarna volgt de toepasbaarheid pilots checken op een mogelijke uitrol binnen de sector (en DAW-mogelijkheden).
6.5.4	Het opstellen van een plan van aanpak voor deze actie.
6.5.5	Het (provinciale) beleidskader is opgesteld en wordt gedeeld met externen.

Thema Europese kaderrichtlijn water (H 7 WBP)

Het waterschap heeft de zorg voor schoon en ecologisch gezond water. Dit is een wettelijk vastgelegde taak. Dit betekent dat er geen chemische stoffen norm overschrijdend in het water mogen voorkomen en dat het oppervlaktewatersysteem voldoende leef- en opgroeimogelijkheden biedt voor gewenste planten en dieren. Het waterschap meet de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en zorgt ervoor dat er geen activiteiten plaatsvinden die de gewenste waterkwaliteit verstoren.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en de kleinere wateren. Wij geven advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de inrichting en de samenstelling van het water van belang. Wij zorgen daarnaast voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet minimaal aan de wettelijke normen.

Doel

We zorgen voor schoon en ecologisch gezond water, waarin systeemspecifieke dieren en planten voorkomen.

Ambitie 2022-2027

In 2027 zijn de inrichtingsmaatregelen voor de KRW gereed en de KRW-waterlichamen voldoen aan de ecologische doelen. We zien een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit ten opzichte van 2010 (aanvang van de KRW). Bij gewasbeschermingsmiddelen zien we alleen nog incidentele overschrijdingen. De zwemwateren hebben een goede bacteriologische kwaliteit.

Europese Kaderrichtlijn Water

Maatregel	Uitvoering	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
7.3.1 Hermeandering Drentsche Aa (Rolderdiep) (zie ook 5.4.5.)	2,5 km	2027						
7.3.1 Hermeandering Drentsche Aa (Amerdiep) (zie ook 5.4.5.)	2,5 km	2027						
7.3.2 Hermeandering Hunze (delen Voorste Diep en Achterste Diep)	18,2 km	2027						
7.3.3 Onderzoek en introductie beekspecifieke soorten (Westerwoldse Aa zuid / Ruiten Aa)		2027						
7.4.1 Zuidlaardermeer: uitvoeren maatregelen uit inrichtingsplan		2026						
7.4.3 Onderzoek waterplantengroei Schildmeer		2026						
7.5.1 Aanleg natuurvriendelijke oevers kanalen Hunze/Veenkoloniën	9 km	2027						
7.5.2 Aanleg natuurvriendelijke oever Noordwillemskanaal	3 km	2027						
7.5.3 Optimalisatie bestaande natuurvriendelijke oevers	p.m.	Doorlopend						
7.6.1 Realisatie vispassages Drentsche Aa	4 st	2027						
7.6.1 Realisatie vispassages Hunze	5 st	2027						
7.6.2 Ontsluiting extra paai- en opgroei gebied voor paling en driedoornige stekelbaars		2026						
7.7.3 Proefprojecten kringlooplandbouw in Duurswold en Oldambt		2026						
7.7.4 Proefprojecten duurzaam bodembeheer in ons hele beheergebied		2026						
7.8.2 Onderzoek effluent RWZI's		2026						
7.8.3 Acties uit landelijk Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 wanneer passend voor ons gebied		Doorlopend						
7.9.2 Bronanalyse (lokale bronnen) bij terugkerende overschrijdingen voor alomtegenwoordige stoffen		2027						
7.9.3 Biotamonitoring		2027						
7.9.4 Optimalisatie meetmethode stoffen		Doorlopend						
7.9.5 Onderzoek naar regionale natuurlijke achtergrondconcentraties voor metalen		2026						
7.10.1 In kaart brengen van de toxiciteit van de aanwezige microverontreinigingen		Doorlopend						
7.13.1 Evaluatie effect van beekbodempverhogende maatregelen op bereiken KRW-doelen		2027						
7.14.1 Samen met gemeenten Inventarisatie waterkwaliteit stedelijke wateren		2026						

Toelichting gebruikte kleuren:

Voorbereiding
Uitvoering
Afronding / gereed
Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2026: wat gaan we in 2026 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
7.3.1	Het planproces en beschikbaar krijgen van gronden (Rolderdiep) zal in 2026 mogelijk worden afgerond. Daarna start mogelijk de uitvoering in 2026 en 2027.
7.3.1	Het planproces en beschikbaar krijgen van gronden (Amerdiep) zal in 2026 worden afgerond en vervolgens zal gestart worden met de uitvoering in 2027 en 2028.
7.3.2	In het Voorste diep is voor het totale plan Bronnegermaden de vergunningprocedure gestart. En zal het bestek worden opgesteld. De grondverwerving is in volle gang. Voor het plangebied Achterste diep wordt het inrichtingsplan uitgewerkt. Het grondverwervingsproces loopt door.
7.3.3	Na 2025 volgt een herhaalde visuitzet van Serpeling en Bermpje in de Ruiten Aa (5-jarig uitzet plan voor de periode 2025-2029).
7.4.1	Het project Luwe zones is gestart met planuitwerking.
7.4.3	In 2024 is een rapportage opgesteld over de achterblijvende waterplantengroei. In 2025 volgt een plan voor vervolgonderzoek in de vorm van een pilot. In 2026 werken we dit plan verder uit.
7.5.1	Realisatie NVO's vindt plaats binnen het groot onderhoud van de kanalen door de gemeenten Aa en Hunze, Stadskanaal en Westerwolde. Wij zullen bijdragen in de kosten voor het onderdeel NVO's.
7.5.2	We zijn gestart met monitoring van ervaringen met al gerealiseerde NVO's. Daarna vindt planvoorbereiding en realisatie van de laatste opgaven plaats in 2025-2026
7.5.3	Monitoring van de effectiviteit van aangebrachte voorzieningen (bij Taarlozebrug) tegen besmetting van de NVO met exoten.

7.6.1	Worden meegenomen in planvorming voor 7.3.1 en 7.3.2.
7.6.1	Deze opgave loopt zoveel als mogelijk mee in de maatregelen Waterberging en beekherstelmaatregelen, zie ook 5.4.1 en 7.3.2.
7.6.2	In 2026 worden de acties in gang gezet om de ontsluiting van aanvullend paai- en opgroeigebied mogelijk te maken middels drie vispassages in het deelgebied Buiskooldiep. Daarnaast wordt besluitvorming voor het algemeen bestuur voorbereid over twee vispassages in het deelgebied gemaal Ulsda.
7.7.3	Als vervolg op 'Vruchtbare kringloop Noord-Nederland' is eind 2023 een doorstart gemaakt van dit project. De uitvoering van dit project wordt verzorgd door Boerennatuur Midden Groningen BNMG (voorheen Collectief Midden Groningen). Deze projecten lopen door in 2026, rapportage volgt in 2027
7.7.4	We zijn een pilotproject (binnen DAW) gestart om bewezen maatregelen te testen en de effectiviteit vast te stellen. De uitvoering wordt verzorgd door BNMG. Eventueel combineren we deze actie met actie 8.2.1.7 (beleid greppels in landbouwgebieden) voor het testen van greppels. Deze projecten lopen door in 2026, rapportage volgt in 2027
7.8.2	Er komt een rapportage over monitoring gewasbeschermingsmiddelen in effluent beschikbaar. We starten met het uitvoeren van monitoring in relatie tot immissietoetsen rwzi's.
7.8.3	Binnen het UP2030 is momenteel vooral aandacht voor het sneller terugkoppelen van monitoringsresultaten richting de agrarische sector. Vanuit het UPDA zijn we hier in 2026 mee bezig.
7.9.2.	Het tot nu toe uitgevoerde biotaonderzoek laat in verschillende waterlichamen een kwikoverschrijding zien. Het is mogelijk dat in het hele beheergebied kwik overschrijdend is. Dit zal aanvullend onderzoek uitwijzen. Er is een start gemaakt met brononderzoek, dit wordt voortgezet.
7.9.3	Voor de jaren 2025 en 2026 is biotamonitoring ingepland. Eind 2026 hebben we dan in alle waterlichamen biotamonitoring uitgevoerd, zodat we een beheergebied breed beeld hebben van de chemische toestand voor de stoffen met een biotanorm.
7.9.4	Het ontwikkelen van meetmethoden voor lastig toetsbare stoffen waarbij rapportagegrenzen door een groot volume extractie worden verlaagd.
7.9.5	Als gevolg van de voorgestelde nieuwe achtergrondconcentraties overschrijden er voornamelijk nog metalen in het noordelijk kleigebied. Het is aannemelijk dat dit te maken heeft met hoge concentraties in het grondwater. Aanvullend brononderzoek moet dit nog definitief uitwijzen.
7.10.1	We voeren op een aantal locaties in het beheergebied toxiciteitsonderzoek uit om inzicht te krijgen in de verschillende bronnen van verontreinigingen. Afhankelijk van resultaten van 2025 volgt nog extra onderzoek in het beheergebied.
7.13.1	De metingen in de drie pilot trajecten Anlooërdiepje, Zeegserloopje en Taarlosche Diep worden conform planning gecontinueerd en de uitkomsten hiervan nader geëvalueerd. Metingen Anlooërdiepje lopen door tot eind 2025 en worden geëvalueerd in 2026. Voor het Zeegserloopje en het Taarlosche Diep wordt gemeten t/m 2026 en geëvalueerd in 2027. Concreet: Opstellen evaluatie rapport voor Anlooërdiepje over 5 jaar ontwikkeling na inrichting. Continueren metingen conform meetplan in het Zeegserloopje en Taarloosche Diep.
7.14.1	We zetten inventarisaties van water in stedelijk gebied en afstemming hierover met gemeenten voort.

Thema Deltaplan ruimtelijke Adaptatie (H 8 WBP)

Als waterschap houden wij ons al vele jaren bezig met klimaatadaptatie binnen onze opgaven. Vanuit onze taak en rol als regionaal waterbeheerder werken wij samen met de gemeenten, provincies en andere belanghebbenden aan de klimaatadaptatie-opgave.

In 2018 hebben Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen met elkaar afgesproken om versneld en intensiever te werken aan een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting van Nederland in 2050. Hiervoor is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) opgesteld, als onderdeel van het Deltaprogramma. Het DPRA is gericht op de aanpassing van de ruimtelijke inrichting om de kwetsbaarheid voor en de gevolgen van overstroming, wateroverlast, hittestress en droogte te verkleinen.

Het DPRA raakt aan de opgaven die wij hebben en biedt kansen voor integrale oplossingen. Het DPRA biedt ook kansen om het waterbelang breder onder de aandacht te brengen en vroegtijdig in te kunnen brengen in visies en plannen voor de ruimtelijke inrichting. Maatregelen die in het kader van het DPRA worden genomen, kunnen helpen om extra belasting van het watersysteem te voorkomen en de robuustheid te vergroten. Dit geldt zowel voor waterkwantiteit als waterkwaliteit.

Het DPRA en de daaruit voortvloeiende maatregelen, die worden opgenomen in de Regionale Uitvoeringsagenda DPRA, sluiten aan op eerdere maatregelen en opgaven, zoals de stedelijk wateropgave en de maatregelen vanuit de gemeentelijke waterplannen.

Doel

Wij streven naar klimaatrobuuste watersystemen en dragen vanuit onze kennis en expertise als regionaal waterbeheerder bij aan de nationale klimaatadaptatie-opgave.

Ambitie 2022-2027

Vanuit onze functionele taak en rol als regionaal waterbeheerder zijn wij nauw betrokken bij de invulling van het DPRA in onze regio. We zoeken hierbij de link met onze eigen doelen en opgaven en benutten kansen om te komen tot integrale oplossingen. We benutten het DPRA om te komen tot een betere invulling van onze rol binnen de ruimtelijke ordening.

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

Toelichting gebruikte kleuren:

■	Voorbereiding
■	Uitvoering
■	Afronding / gereed
■	Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2026: wat gaan we in 2026 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
8.1.1	De risico's ten aanzien van onze installaties zijn bepaald, de mogelijke maatregelen uitgewerkt en voor zover mogelijk opgenomen in het onderhoudsbeheerplan en de ontwerp criteria voor bijvoorbeeld installatiekasten. Daarnaast is voor een beperkt aantal objecten separaat een plan gemaakt omdat dit niet met regulier onderhoud kon worden opgelost.
8.1.2	In 2026 wordt de lijn van samenwerking voortgezet. Een belangrijke acties is om een regionale aanpak te maken voor de tweede tranche van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie, waarin het Rijk het voortouw neemt.
8.1.3	Dit is een doorlopend actiepunt
8.2.1.1	De modelleringsopdracht voor een toekomstbestendig watersysteem wordt afgerond.
8.2.1.2	Zie 8.2.1.1.
8.2.1.3	Dit is een doorlopend actiepunt.
8.2.1.5	Uitvoering van projectplannen in de twee pilot gebieden (Drentsche Aa en Veenkoloniën). Pilotgebied Drentsche Aa: samen met agrariërs innovatieve maatregelen testen die gericht zijn op meer/beter water vasthouden in de bouwvoor en maatregelen die uit- en afspoeling vanaf percelen moeten voorkomen. In combinatie met een detail hydrologisch model dat ondersteuning biedt aan de agrariërs voor het nemen van de juiste maatregelen op de juiste plek. Veenkoloniën: gestart met een feitenonderzoek met alle belanghebbenden ten aanzien van waterkwaliteit en kwantiteit. Daarna wordt een uitvraag voorbereid om onderzoek te doen naar maatregelen op de agrarische bedrijven in het pilotgebied die bijdragen aan een duurzaam watersysteem en bijdragen aan een klimaat robuuste landbouw. Ook in 2026 vindt nog uitvoering plaats van deze projecten.
8.2.1.6	Dit is een doorlopend proces. Jaarlijks staan wij op een landbouwbeurs en geven wij voorlichting op bijeenkomsten en vergaderingen. Vier keer per jaar wordt er een

	landbouwnieuwsbrief uitgegeven. En daarnaast geven wij tijdens bezoeken en controles voorlichting om de waterkwaliteit te verbeteren.
8.2.1.7	Het opstellen van beleid is pas mogelijk als er voldoende informatie aanwezig is. Zie actiepunt 7.7.1. Bijvoorbeeld over types infiltratiegreppels. Het is nog onduidelijk of het op te stellen beleid op regionale of landelijke schaal zal zijn. Het onderzoek loopt door tot in 2027. Een pilot is ingebracht als DAW-impuls project.
8.2.3.1	We zijn in afwachting van de pilots die lopen (greppelinfiltratie, peil opzet, onderwaterdrainage, ophogen landbouwgronden). Daarnaast wordt er een beleidsstuk opgesteld: hoe om te gaan met maaiveldddaling door veenoxidatie, waarin toekomstig bestendige keuzes gemaakt worden. De Pilots worden verder ontwikkeld en gevolgd. Zodra er resultaten beschikbaar zijn hierover rapporteren.
8.2.3.2	We gaan door met het opdoen van kennis en met gebiedsprocessen.
8.2.3.3	We gaan verder met de gebiedsprocessen.
8.2.3.4	Voortgaan met de pilots en gebiedsprocessen waarmee kennis en ervaring wordt opgedaan voor de aanpak van veenoxidatie en input kan leveren voor gezamenlijk beleid.
8.2.3.5	Peilbesluiten volgen beleid omtrent veenoxidatie. Als er een peilbesluit genomen kan worden zullen we dat doen, maar voor 2026 worden geen peilbesluiten in veengebieden verwacht. Ondanks het beëindigen van PPLG blijft de kerngroep veenoxidatie wel operationeel.
8.5.1	Dit is een doorlopend proces. Na invoering zal op basis van de opgedane ervaringen de werkwijze worden verbeterd.

Thema Integraal beheer (H9 WBP)

Aanvullend op het strategisch beleid en de (inrichtings)maatregelen worden de doelen bereikt door operationeel beheer. Het dagelijks beheer van bijvoorbeeld de stuwen en de gemalen, het beheer en onderhoud, het muskusrattenbeheer, de vergunningverlening en handhaving en het beheer van de zuiveringsinstallaties bepaalt mede het behalen en behouden van de doelen.

Veelal zijn de beheerstaken in eerste instantie gericht op één taak, voor bijvoorbeeld waterkwantiteit, maar heeft het beheer direct of indirect ook gevolgen voor waterkwaliteit en andersom. Peilbeheer en de water aan- en afvoer is vooral bedoeld om de functies te bedienen van voldoende water. Maar bijvoorbeeld droogval in de zomer kan ook effect hebben op het planten- en dierenleven en daarmee het halen van de KRW-doelen. De verbinding tussen de verschillende taken maakt dat we dit in een apart hoofdstuk integraal beheer hebben opgenomen.

Doel

Ons beheer is doelmatig en doeltreffend en draagt bij aan het bereiken van onze strategische doelen.

Ambitie 2022-2027

De verschillende onderdelen van ons beheer staan niet op zichzelf, maar zijn integraal met elkaar verbonden en worden daarnaast nog beïnvloed door het uitgangspunt van de gebiedsinrichting. Het effect van het beheer op het bereiken van onze strategische doelen is bekend en wordt daarop afgestemd. Doelmatigheid, doeltreffendheid en duurzaamheid zijn de speerpunten van ons beheer.

Integraal beheer

Maatregelen	gereed	2026	2027	2028	2029	2030
9.2.1 Evaluatie effect van ecologische onderhoud	Doorlopend					
9.2.2 Uitvoering aangepast onderhoud ten behoeve van de KRW	Doorlopend					
9.4.1 Tussenrapportage toestand en effectiviteit beheermethoden invasieve exoten	Doorlopend					
9.4.2 Onderzoek naar bronpopulaties Amerikaanse rivierkreeften	2026					
9.4.3 Onderzoek naar opkomende kreeftsoorten	2026					
9.4.4 Communicatieplan ten behoeve van vergroten bewustwording, in samenwerking met de provincies	2027					
9.5.1 Bestrijden van muskusratten tot nul-populatie is bereikt	2032					
9.6.2 Huidige waterschapsregelgeving evalueren. Verbeterpunten meenemen bij het opstellen van de waterschapsverordening	2026					
9.8.1 Ambitie bepalen op het gebied van microverontreinigingen en medicijnresten	2027					
9.10.1 Opstellen visbeleid	2026					

Toelichting gebruikte kleuren:

Voorbereiding
Uitvoering
Afronding / gereed
Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2026: wat gaan we in 2026 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
9.2.1	Ons beheer en onderhoud aanpassen aan de per 1 april 2025 in werking getreden nieuwe gedragscode beheer en onderhoud waterschappen, zodat dit grotendeels past binnen de gedragscode. Waar dit niet passend is, vragen we daar een generieke ontheffing voor aan bij de provincies.
9.2.2	In 2023 zijn we gestart met het onderhoud volgens de beek-beheerplannen in alle beken. In 2024 volgde de evaluatie van het eerste jaar planmatig onderhoud en zijn verbeteringen doorgevoerd. We gaan dit jaar weer evalueren en de geplande werkzaamheden daarop aanpassen. Dit is een doorlopend actiepunt geworden.

9.4.1	Uitvoeren van een in 2025 ontwikkelde strategie om meer inzicht in en grip op de exoten te krijgen.
9.4.2	De mogelijke voortzetting van de wegvangproef voor de Gestreepte Amerikaanse Rivierkreeft in Westerwolde is afhankelijk van de resultaten in najaar 2025.
9.4.3	Het verspreidingsonderzoek naar rivierkreeften in de wateraanvoerroutes wordt in het najaar van 2026 herhaald.
9.4.4	Een communicatieplan wordt afgerond.
9.5.1	We leveren de nodige inzet, en rapporteren in het voorjaar hierover aan het algemeen bestuur. E-dna wordt als volwaardig speurmiddel ingezet in gebieden met een lage populatie.
9.6.2	In 2026 zal het opstellen van de waterschapsverordening 2.0 worden afgerond. Er zal doelgericht naar de huidige regels worden gekeken en er is ruimte voor actualisatie op basis van nieuwe beleid.
9.8.1	We zijn in afwachting van implementatie van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Het is nog niet duidelijk wat de gevolgen zullen zijn ten aanzien van eisen voor onze rwzi's op het gebied van microverontreinigingen. Het is de verwachting dat in de loop van 2026 duidelijk wordt wat de eisen zullen zijn. Anderzijds wordt via immissietoetsen van de rwzi's in beeld gebracht wat de invloed is van de rwzi's op de doelen van de KRW, daarvoor is in 2026 nog extra monitoring nodig. Beide zijn van invloed op de ambitiebepaling. De verwachting is dat in 2027 begonnen kan worden met de ambitiebepaling.
9.10.1	In 2026 wordt het nieuwe visbeleid voor het waterschap nader opgesteld en vastgesteld door het Algemeen bestuur.

Programma Organisatie

Hunze en Aa's is een actief participerend waterschap, dat zorgt voor veiligheid, schoon en voldoende water en dat deze taken uitvoert in samenhang met bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van het watersysteem. Naast de primaire functies van ons watersysteem zetten we in op de vervulling van maatschappelijke functies van watersystemen.

De taken die wij hebben, benaderen we functioneel en effectgericht en worden integraal en duurzaam opgepakt, waarbij een goede samenwerking tussen alle partners van essentieel belang is. Onze instelling is daarbij proactief en kostenbewust.

Het realiseren van de grote maatschappelijke opgaven en de daarbij behorende inhoudelijke doelstellingen, zoals die aan bod zijn gekomen in de voorgaande hoofdstukken, vraagt het nodige van onze organisatie. Wij realiseren onze doelen in een bredere maatschappelijke context.

Als waterschap hebben wij, naast onze kerntaken, te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op ons werk en waar wij een rol in spelen. Hoe wij onze houding, rol en ambitie bepalen binnen deze ontwikkelingen is uitgelegd in hoofdstuk 3 van het Waterbeheerprogramma. In dit hoofdstuk beschrijven we enkele maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven waar we mee te maken hebben. Deze ontwikkelingen en opgaven behoren niet direct tot onze kerntaken, maar kunnen invloed hebben op hoe wij onze kerntaken uitvoeren en op het behalen van onze doelen en opgaven. Daarnaast kan het ook gaan om wensen vanuit de samenleving waar wij invulling aan willen geven, waarbij we ook weer zoeken naar de juiste balans met de uitvoering van onze taken. We zijn ons ervan bewust dat we meer en meer een speler zijn in een breder maatschappelijk netwerk. Doelen en opgaven van de verschillende spelers binnen dit netwerk zijn vaak niet los van elkaar te zien en beïnvloeden elkaar.

Onze focus is in de eerste plaats op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder en de uitvoering van de taken die daarbij horen. We bezien dit echter zoveel mogelijk vanuit een breder maatschappelijk perspectief. Dit betekent dat we inschatten wat het effect is van ons handelen op anderen en vice versa. Het betekent ook dat we proberen zoveel mogelijk de kansen te benutten die zich vanuit de maatschappelijke ontwikkelingen voordoen om werk met werk te maken en aan de andere kant risico's zoveel mogelijk te verkleinen.

In dit programma zijn de (overkoepelende) maatregelen opgenomen die ons handelen bepalen in de maatschappelijke context en de organisatorische kosten die niet rechtstreeks aan de andere programma worden toegerekend. In het waterbeheerprogramma zijn in het thema organisatie geen maatregelen opgenomen. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de begroting ingegaan op ontwikkeling van de organisatiedoelen.

Doel

We hebben oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en de invloed daarvan op onze kerntaken. We richten ons primair op de invulling van onze rol als regionaal waterbeheerder, maar plaatsen dit in een breder maatschappelijk perspectief.

Ambitie 2022-2027

We zijn een serieuze speler in ons maatschappelijke netwerk. Vanuit onze rol en taak als waterbeheerder spelen we in op maatschappelijke ontwikkelingen.

Water en Maatschappij

Maatregel	Jaar	2023	2024	2025	2026	2027
10.2.2	Uitvoeren maatregelen biodiversiteit					
10.5.1	Uitvoering maatregelen Zuidlaardermeer/Drents diep					
10.5.2	Uitvoeren maatregelen langs Eemskanaal-Dollardboezem ter compensatie van bodemdaling door gaswinning					
10.5.3	Aanpassing watersysteem op bodemdaling door zoutwinning Nedmag					
10.6.2	Onderzoek naar het voorkomen van schade aan broedplaatsen in onze voor waterbeheersing functionele objecten					
10.6.3	Maatregelen ter beperking visschade bij bestaande gemalen					
10.6.4	Visveilig maken van zeegemaal Duurswold					

Toelichting gebruikte kleuren:

Voorbereiding
Uitvoering
Afronding / gereed
Doorlopend

Uitwerking maatregelen in 2026: wat gaan we in 2026 doen?

Maatregel:	Uitvoering:
10.2.2	Evaluatie van beheerstrategie en ontwikkeling van bloemrijke dijken en terreinen. Dit doen we jaarlijks. In enkele gevallen passen we de beheerstrategie aan.
10.5.1	Zie hiervoor maatregel 7.4.1.
10.5.2	In 2025 zijn de voorbereidingen gestart worden voor het nemen van een peilbesluit welke medio 2030 vastgesteld zal moeten worden
10.5.3	Diverse maatregelen zijn in uitvoering dan wel gerealiseerd.
10.6.2	Indien nodig worden anti-nestmaatregelen geplaatst op meerdere locaties. In overleg met de omgeving wordt beoordeeld of er meerdere kanaaltrajecten moeten worden uitgerust met WUP's (Wild Uittreed Plaatsen). Bij een aantal beken worden bordjes geplaatst om verstoring door loslopende honden in het broedseizoen te beperken/voorkomen (uitsluitend op kwetsbare plekken). Deze acties worden in 2026 voortgezet.
10.6.3	We starten met het visveilig ombouwen van alle 5 poldergemalen. De uitvoering zal in fasen gebeuren. Einddatum is eind 2027.
10.6.4	De uitvoering vindt in 2025 en 2026 plaats. Deze wordt gefaseerd uitgevoerd i.v.m. de bedrijfszekerheid van gemaal Duurswold. Er mag alleen in het zomerhalfjaar aan een pomp gewerkt worden zodat er altijd twee pompen beschikbaar blijven voor de waterafvoer. In 2026 worden de werkzaamheden afgerond.

Kosten per programma op kostensoort
(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Veiligheid			
Kapitaallasten	5.313	5.467	5.133
Personeelslasten	1.768	1.831	1.742
Overige lasten	1.040	5.406	4.787
Baten	-58	-57	-133
Totaal	8.063	12.647	11.529
Watersystemen			
Kapitaallasten	11.830	11.498	11.319
Personeelslasten	22.978	21.707	20.874
Overige lasten	42.957	39.758	39.716
Baten	-2.825	-2.791	-3.475
Totaal	74.940	70.172	68.434
Organisatie			
Kapitaallasten	1.794	1.985	1.809
Personeelslasten	18.233	16.210	14.009
Overige lasten	18.224	17.174	17.008
Baten	-3.096	-3.073	-2.422
	35.155	32.296	30.404
waarvan doorberekend ¹	9.204	8.801	7.653
Totaal	25.951	23.495	22.751
Totaal programma's	108.954	106.314	102.713
Onvoorzien (per taak	2	132	0
Totaal te dekken	108.956	106.446	102.713

Dekkingsmiddelen			
Dividend	1.944	1.944	2.121
Inzet algemene reserves	1.525	4.550	5.975
Toevoeging bestemmingsreserves	716	761	-148
Belastingopbrengsten	107.100	101.521	99.595
Kwijtschelding	-2.330	-2.330	-2.237
Resultaat			-2.593
Totaal dekkingsmiddelen	108.956	106.446	102.713

¹ Via de uurtarieven van medewerkers wordt een deel van de kosten van dit programma (huisvesting en automatisering) doorberekend aan de programma's veiligheid en watersystemen. Om een dubbeltelling te voorkomen worden deze kosten op dit programma in mindering gebracht.

Heffing vennootschapsbelasting

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Vennootschapsbelasting (vpb)	2	2	1

Conform de nieuwe verslaggevingsvoorschriften dient in de begroting een overzicht opgenomen te worden van de begrote en gerealiseerde te betalen/betaalde vennootschapsbelasting voor ons waterschap. Vennootschapsbelasting dient met name betaald te worden over de winst uit activiteiten, waarbij wij (theoretisch) in concurrentie treden met het bedrijfsleven. Dit komt bij ons waterschap nagenoeg niet voor. De vpb bedraagt dan ook slechts enkele duizenden euro's per jaar.

Investeringsuitgaven per programma

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2026	Begroting 2025
Veiligheid	14.206	6.665
Watersystemen	31.863	30.324
Organisatie	2.195	1.523
Totaal	48.264	38.512

Een uitgebreid overzicht van de investeringen per programma is opgenomen in hoofdstuk 10 '*lopende en voorgenomen investeringen en toelichting*'.

Hoofdstuk 4. Raming van de belastingenopbrengsten en toelichting

Inleiding

Het belastingstelsel voor waterschappen bestaat uit drie heffingen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing (heffing op indirecte lozingen) en de verontreinigingsheffing (heffing op directe lozingen). De watersysteemheffing heeft betrekking op de zorg voor de waterkering, de waterkwantiteit en de (passieve) waterkwaliteit waarbij de kosten worden toegedeeld op basis van waardeverhouding en een algemeen solidariteitsdeel.

Binnen de watersysteemheffing zijn vier belastingcategorieën: Ingezetenen, Gebouwd, Ongebouwd (niet zijnde natuur) en Natuur. Voor buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde objecten (niet zijnde natuur) wordt de maximale tariefdifferentiatie (tariefverlaging van 75%) toegepast. Vanaf 2013 wordt eveneens een differentiatie (+ 100%) voor openbare verharde wegen toegepast.

Het tarief voor verontreinigingsheffing is wettelijk gelijk aan het tarief voor zuiveringsheffing.

Per 1 januari 2026 geldt een aangepast belastingstelsel voor de waterschappen. Deze aanpassing heeft geen invloed op de hiervoor opgenomen toelichting op het belastingstelsel.

In de vergadering van het algemeen bestuur van 1 oktober 2025 is de huidige kostentoedelingsverordening (KTV) ingaande 2026 vastgesteld. In de KTV staat de procentuele verdeling van de kosten van het watersysteem over de belastingcategorieën ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuur. De verdeling is gebaseerd op een bestuurlijke keuze voor het ingezetenenandeel. De kostenaandelen voor ongebouwd en natuur wordt bepaald aan de hand van de verhouding tussen het aantal inwoners en het aantal hectares ongebouwd en natuur. De categorie gebouwd vormt 'de sluitpost' om op een 100% verdeling van de kostenaandelen uit te komen. De kostentoedelingspercentages zijn als volgt:

Categorie:	KTV %	KTV % (oud)
Ingezetenen	29,0%	29,0%
Gebouwd	50,8%	49,1%
Ongebouwd	19,8%	21,5%
Natuur	0,4%	0,4%

De in deze begroting opgenomen tarieven zijn hierop gebaseerd.

Objectieve, bedrijfseconomische criteria voor toerekening van kosten aan taken

Voordat kan worden bepaald wat de hoogte van de belastingtarieven per taak wordt moeten alle kosten van het waterschap naar de taken worden toegerekend.

In artikel 4.1.1 en 4.1.2 van het Waterschapsbesluit, is opgenomen dat de kostentoerekening plaatsvindt op basis van objectieve, bedrijfseconomische criteria. En dat daarvoor kwantitatieve grondslagen gebruikt worden.

De totale begroting per taak bestaat uit de som van de directe kosten en opbrengsten en alle doorberekende kosten van de ondersteunende producten. De kosten van de producten bestaan uit directe en indirecte (netto) kosten. Alle kosten worden uiteindelijk toegerekend aan de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer en worden gedekt door de belastingheffing over beide taken.

De begroting is ingedeeld in primaire producten ("beleidsproducten") en ondersteunende producten. De primaire producten zijn de producten die een directe bijdrage leveren aan de taken van het

waterschap. Een voorbeeld hiervan is het product peilbeheer. De ondersteunende producten zijn de producten die de totstandkoming van de primaire producten ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is huisvesting. De ondersteunende producten worden middels verdeelsleutels toegerekend aan de primaire producten.

De primaire producten kunnen grotendeels rechtstreeks worden toegerekend aan één van de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Een aantal producten is taak overschrijdend en wordt verdeeld over beide taken. In de AB vergadering van 25 juni 2008 zijn diverse verdeelsleutels vastgesteld. In de AB vergadering van 30 mei 2012 is ingestemd met een wijziging in deze verdeling. Hieronder volgt een overzicht van de toerekening van de beleidsproducten aan de twee taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

Verdeelsleutels primaire producten

Beleidsproduct	Watersysteem	Zuiveren	Totaal
Planvorming	90%	10%	100%
Aanleg en onderhoud van waterkeringen	100%		100%
Inrichting en onderhoud van watersystemen	100%		100%
Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken		100%	100%
Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	100%		100%
Vergunningverlening en handhaving keur	100%		100%
Beheersing van lozingen:			
Aanpak diffuse emissies derden	100%		100%
Handhaving watervergunningen en meldingen	75%	25%	100%
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	50%	50%	100%
Heffing en invordering Specifiek per taak en het watersysteembeheer onderverdeeld naar belastingcategorie.			
Bestuur en externe communicatie	50%	50%	100%
Dividend opbrengst NWB	50%	50%	100%
Overige opbrengsten	Specifiek per taak.		

Verdeelsleutel ondersteunende producten

Ondersteunend product	Verdeelsleutel
Management en organisatie Beleids- en beheerinstrumenten Facilitaire zaken/interne faciliteiten	De verdeling van deze producten is op basis van de verhouding van de omzet van de primaire producten.
Informatisering/informatiebeleid en automatisering	De verdeling is op basis van het aantal geautomatiseerde werkplekken per afdeling en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.
Informatisering/centrale (geo)grafische informatie	100% watersysteembeheer.
Facilitaire zaken/huisvesting	De verdeling is op basis van de in gebruik zijnde m ² 's van de afdelingen en wordt d.m.v. een opslag op het uurtarief van de afdelingen over de producten verdeeld.

Bemonstering en analyse (Laboratorium)	De verdeling vindt plaats op basis van het aantal ILOW punten (Integraal Laboratorium Overleg Waterkwaliteitsbeheerders) over de primaire producten.
--	--

Voor het bepalen van de tarieven voor de watersysteemheffing worden de kosten voor verkiezingen en de perceptiekosten rechtstreeks – al naar gelang het belang – toegerekend aan een of meer belastingcategorieën. Deze keuze is geregeld in de kostentoedelingsverordening van het waterschap.

Het kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Net als de meeste waterschappen heeft ook het algemeen bestuur van ons waterschap hiertoe besloten. Hierbij is de norm op 100% gesteld. Een norm van 100% houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau. Het aantal verzoeken ligt gemiddeld op ca. 15.000 stuks per jaar. Rond de 70% van de verzoeken wordt jaarlijks gehonoreerd. Het aanvraagproces en de afhandeling vindt steeds meer digitaal plaats. Hierdoor stijgt het aantal aanvragen.

In het Groninger deel van ons beheergebied wordt bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken in de meeste gevallen samengewerkt met de gemeenten. Kwijtschelding beperkt zich tot ingezetenen (de zuiveringsheffing voor woningen en de watersysteemheffing ingezetenen). Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat het bezit van woningen, gebouwen, ongebouwd en natuurterreinen vermogen veronderstelt. Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de kwijtscheldingsregeling waterschap Hunze en Aa's 2012.

Het kwijtscheldingsbeleid is tijdelijk verruimd om de belastingschulden van gedupeerden van de affaire rondom de kinderopvangtoeslagen kwijt te kunnen schelden. Het bestuur van het Noordelijk Belastingkantoor heeft hiertoe een besluit genomen. De gedeerde belastingopbrengsten worden door het Rijk gecompenseerd.

Het komt ook voor dat het niet (meer) mogelijk is een belastingschuld van een belastingplichtige te innen. Dat kunnen ingezetenen, maar ook bedrijven zijn. Denk aan de gevolgen van een faillissement. Het Noordelijk Belastingkantoor kan dan besluiten een belastingschuld oninbaar te verklaren. Materieel betekent het net als het verlenen van kwijtschelding een gedeerde inkomst.

Omvang kwijtschelding en oninbaar

	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Watersysteemheffing			
Kwijtschelding	€ 830.000,-	€ 830.000,-	€ 778.000,-
Oninbaar	€ 116.000,-	€ 116.000,-	€ 111.000,-
Zuiveringsheffing			
Kwijtschelding	€ 1.500.000,-	€ 1.500.000,-	€ 1.459.000,-
Oninbaar	€ 465.000,-	€ 465.000,-	€ 206.000,-
Totalen:	€ 2.911.000,-	€ 2.911.000,-	€ 2.554.000,-

Gekoppeld aan de invoering van het aangepaste belastingstelsel voor de waterschappen (invoering per 1 januari 2026) is vanuit de coalitie afgesproken een integrale afweging te maken over de financiering van het kwijtscheldingsbeleid. Tot en met 2025 worden de kwijtscheldingskosten voor de

watersysteemheffing – die alleen betrekking heeft op de belastingcategorie 'watersysteemheffing ingezetenen' – betaald door alle belastingcategorieën. Het algemeen bestuur heeft op 2 oktober 2024 besloten om vanaf 2026 de kosten voor kwijtschelding van de watersysteemheffing ingezetenen alleen toe te rekenen aan de belastingcategorie ingezetenen.

BELASTINGOPBRENGSTEN WATERSYSTEEMHEFFING

Begroting 2026 watersysteemheffing

(bedragen x € 1.000)

	begroting 2026	begroting 2025	jaarrekening 2024
Netto kosten	62.925	58.210	56.297
Bedrag voor onvoorzien	1	72	0
Kosten kwijtschelding/oninbaar	946	946	889
Dividend	-972	-972	-1.060
Onttrekking/toevoeging bestemmingsres.	-716	-761	148
Saldo: te ontvangen via belastingheffing	62.184	57.495	56.274
Inzet algemene reserve	-2.200	-3.100	-4.050
Exploitatieresultaat			1.218
Te ontvangen belastingopbrengst	59.984	54.395	53.442

Tarieven 2026	begroting 2026	begroting 2025	Stijging in %	begroting 2024
ingezetenen	94,45	83,10	13,7%	80,34
gebouwd (woningen)	0,03653%	0,03712%	-1,6%	0,03848%
gebouwd (niet-woningen)	0,03927%	0,03712%	5,8%	0,03848%
gebouwd (buitendijks)	0,01063%	0,01040%	2,2%	0,01088%
ongebouwd (basis)	78,85	78,87	0,0%	75,42
ongebouwd (buitendijks)	20,46	20,37	0,4%	19,53
ongebouwd (wegen)	156,70	156,88	-0,1%	149,94
natuur	7,57	6,92	9,4%	6,68
verontreinigingsheffing	85,37	85,17	0,2%	82,16

Toelichting op de verwachte opbrengsten uit belastingheffing

De belastingopbrengst stijgt met € 5.589.000,- (+10,3%) ten opzichte van 2025. De verklaring hiervoor staat beschreven in hoofdstuk 8. De verschillende belastingtarieven variëren in stijging rondom dit percentage.

Het tarief voor ingezetenen is 3,4% hoger dan de algemene lastenstijging watersysteembeheer van 10,3%. Dit komt doordat vanaf 2026 de kosten voor kwijtschelding watersysteembeheer volledig door de categorie ingezetenen wordt opgebracht.

Het tarief voor gebouwd is gebaseerd op de verwachte stijging van de WOZ-waarden. Doordat de WOZ waarden stijgen is de lastenstijging van het tarief licht negatief. Nieuw is dat vanaf 2026 een onderscheid is aangebracht in een tarief voor gebouwd voor woningen en voor niet-woningen. Middels dit onderscheid kan de sterk afwijkende WOZ-waarde ontwikkeling tussen woningen en niet-woningen worden gecorrigeerd door verschillende tarieven te hanteren. Hierin bestaat voor het waterschap geen beleidsvrijheid. Dit onderscheid zorgt ervoor dat bij de 'voorbeeld belastingbetalers' (kleine) verschillen ontstaan in de lastenstijging ten opzichte van 2025 en de kadernota 2026-2030.

Het tarief voor ongebouwd ligt rond 0% doordat én het voorgestelde kostentoedelingspercentage daalt én doordat de kosten voor kwijschelding niet meer aan deze categorie wordt toegerekend.

Voor de categorie natuur is de lastenstijging iets lager dan de algemene lastenstijging bij het watersysteembeheer. Dit komt vooral doordat de categorie natuur geen kosten voor kwijschelding watersysteembeheer meer krijgt toegerekend vanaf 2026.

Het tarief voor de verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief voor de zuiveringsheffing. Bij de zuiveringsheffing lichten we het tarief kort toe.

Gehanteerde eenheden:

	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Ingezetenen	192.800	191.045	189.600
Gebouwd (basis)	80,28 mrd.	71,03 mrd.	68,37 mrd.
- Woningen	68,99 mrd.	-	-
- Niet woningen	11,29 mrd.	-	-
Gebouwd buitendijks	62 mln.	64 mln.	61 mln.
Ongebouwd (basis)	133.915 ha.	133.815 ha.	133.915 ha.
Ongebouwd (buitendijks)	60 ha.	65 ha.	65 ha.
Ongebouwd (wegen)	4.175 ha.	4.130 ha.	4.130 ha.
Natuur	34.065 ha.	34.075 ha.	34.145 ha.
Verontreinigingsheffing	7.640 ve.	8.195 ve.	8.025 ve.

Mate van kostendekkendheid

Door de aard van de waterschapsbelastingen mogen de begrote opbrengsten niet hoger zijn dan de begrote kosten. Het dekkingspercentage mag maximaal 100% zijn. Onderstaande tabel geeft voor de begrotingsjaren aan wat het 'dekkingspercentage' is.

	Begroting 2026	Begroting 2025
Te dekken (netto) kosten watersysteembeheer	62.184	57.495
Te dekken via inzet algemene reserve	-2.200	-3.100
Te dekken via belastingheffing	59.984	54.395
Als percentage van de te dekken kosten	96,4%	94,6%

BELASTINGOPBRENGSTEN ZUIVERINGSHEFFING

Begroting 2026 zuiveringsheffing

(bedragen x € 1.000)

	begroting 2026	begroting 2025	jaarrekening 2024
Netto kosten	45.447	47.523	46.098
Bedrag voor onvoorzien	1	61	0
Kosten kwijtschelding/oninbaar	1.965	1.965	1.665
Dividend	-972	-972	-1.060
Saldo: te ontvangen via belastingheffing	46.441	48.576	46.703
Inzet algemene reserve	675	-1.450	-1.925
Exploitatieresultaat			1.375
Te ontvangen belastingopbrengst	47.116	47.126	46.153

Tarieven 2026	begroting 2026	begroting 2025	Stijging in %	begroting 2024
Zuiveringsheffing	85,37	85,17	0,2%	82,16

Toelichting op de verwachte opbrengsten uit belastingheffing

De belastingopbrengst is nagenoeg gelijk aan 2025. De verklaring hiervoor staat beschreven in hoofdstuk 8. Doordat het aantal vervuilingseenheden (ve) is gedaald, stijgt het tarief per ve. Dit komt vooral doordat als gevolg van het aangepaste belastingstelsel afvalwater dat rechtstreeks op onze persleiding is aangesloten (zogenaamde separate afvalwaterstromen) uiteindelijk bij een ander waterschap wordt gezuiverd niet meer door ons kan worden aangeslagen voor de zuiveringsheffing.

Gehanteerde eenheden:

	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Vervuilingseenheden (ve's)	551.900	553.265	553.699

Mate van kostendeckendheid

Door de aard van de waterschapsbelastingen mogen de begrote opbrengsten niet hoger zijn dan de begrote kosten. Het dekkingspercentage mag maximaal 100% zijn. Onderstaande tabel geeft voor de begrotingsjaren aan wat het 'dekkingspercentage' is.

	Begroting 2026	Begroting 2025
Te dekken (netto) kosten zuiveringsbeheer (inclusief toevoeging aan AR in 2026)	47.116	48.576
Te dekken via inzet algemene reserve	0	-1.450
Te dekken via belastingheffing	47.116	47.126
Als percentage van de te dekken kosten	100,0%	97,0%

In de begroting 2026 is € 675.000,- toegevoegd aan de algemene reserve zuiveringsbeheer. Hiermee voorkomen we niet alleen dat er in 2026 een lager tarief dan het tarief van 2025 ontstaat. Ook bereiken we hiermee dat we op termijn iets meer reserve opbouwen om toekomstige lastenstijgingen bij het zuiveringsbeheer (bijvoorbeeld als gevolg van extra kosten vanwege stedelijk afvalwater of het verwijderen van medicijnresten) gedeeltelijk te kunnen opvangen.

Lastendruk voorbeeldbelastingbetalers

De belastingtarieven voor 2025 laten voor zes voorbeeldbelastingbetalers de onderstaande lastenontwikkeling zien.

	Begroting 2026	Begroting 2025	Vershil
Gezin met huurwoning	€ 350,56	€ 338,61	+3,5%
Gezin met een eigen huis van € 334.000,-*	€ 472,69	€ 447,18	+5,7%
Gezin met 80 ha. bouwland, waarde gebouw € 639.000,-*	€ 6.901,55	€ 6.866,15	+0,5%
MKB bedrijf, waarde gebouw € 3,1 mln., 10 VE*	€ 2.074,49	€ 1.955,02	+6,1%
Industrieel bedrijf, waarde gebouw € 15,3 mln., 800 VE	€ 74.312,46	€ 73.584,49	+1,0%
Beheerder natuurterrein, per hectare	€ 7,57	€ 6,92	+9,4%

* Voor een goede vergelijking wordt de WOZ waarde gecorrigeerd met de verwachte waardestijging zoals door de Waarderingskamer geprognosticeerd. In deze vergelijking is uitgegaan van een WOZ-waarde van de eigen woning van afgerond € 334.000,- in 2026. Voor de verwachte stijging van de WOZ-waarde is uitgegaan van 14,5% voor woningen en 4,6% voor niet-woningen. Hetzelfde gebeurt naar rato bij het gezin met bouwland, het MKB- en het industrieel bedrijf.

De invloed van de ontwikkeling van de heffingseenheden (aangeleverd door het NBK) zorgt voor een verschillend stijgingspercentage voor de voorbeeldbelastingbetalers. Door veranderingen in de heffingseenheden (aantal ingezetenen, hectares ongebouwd etc.) treden onderling verschillen op. Ook speelt hierin een rol dat het effect van een lagere stijging van het tarief bij het zuiveringsbeheer (in vergelijking met het tarief watersysteembeheer) niet zwaar "meetelt" bij het agrarisch bedrijf. De belastingaanslag van een agrarisch bedrijf heeft vooral betrekking op de watersysteemheffing ongebouwd.

Hoofdstuk 5. Uiteenzetting van de financiële positie

Om de samenhang te versterken, wordt in de beleidsbegroting op één plaats aandacht besteed aan de financiële positie en de daarbij behorende kengetallen. Dat gebeurt in dit hoofdstuk 'Uiteenzetting van de financiële positie'. De volgende onderwerpen worden behandeld.

- A. Financiering (treasuryparagraaf)
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen
- D. Kengetallen

A. Financiering (treasuryparagraaf)

Inleiding

Naast het treasurystatuut is de treasuryparagraaf een belangrijk instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoord over en toezicht houden op de treasury. Het treasurystatuut geeft de kaders voor de treasury. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen in de begroting en de jaarrekening. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschillenanalyse tussen de plannen en de uitkomsten.

Algemene ontwikkelingen en het treasurybeleid

Externe ontwikkelingen

De Nederlandse economie heeft de afgelopen jaren flinke schokken doorgemaakt. De coronapandemie, de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende energiecrisis, samen met hoge inflatie en stevige renteverhogingen, hebben grote gevolgen gehad voor huishoudens en bedrijven. Inmiddels groeit de economie weer, gestimuleerd door aantrekkende wereldhandel, hogere lonen, een opleving van de binnenlandse consumptie en diverse vormen van lastenverlichting. Dit beeld komt naar voren uit de meest recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB) en de Miljoenennota 2026. Volgens het CPB groeit de Nederlandse economie in 2025 met ongeveer 1,6%, terwijl voor 2026 een groei van 1,4% wordt verwacht. De inflatie blijft relatief hoog doordat loonstijgingen aanhouden, maar daalt geleidelijk. Voor 2025 wordt een inflatie van circa 3,2% verwacht, die in 2026 verder afneemt naar 2,3%. Het cao-loon in de marktsector stijgt in 2025 met circa 4,8%, waardoor de koopkracht van huishoudens zich herstelt. In 2025 neemt de mediane koopkracht naar verwachting toe met 0,7% en in 2026 met 1,3%. De overheidsfinanciën laten een wisselend beeld zien. Het EMU-tekort komt in 2025 uit op 1,9% van het bbp, een verbetering ten opzichte van eerdere ramingen doordat geplande uitgaven worden doorgeschoven naar latere jaren. Voor 2026 blijft het tekort ongewijzigd op 2,7% van het bbp. De overheidsschuld blijft relatief laag, ruim onder de Europese referentiewaarde van 60% van het bbp, maar de trend is stijgend.

Treasurybeheer

Financieringsbehoefte

De berekende financieringsbehoefte heeft in 2026 een verloop van € 3 miljoen begin 2026 tot € 6 miljoen ultimo 2026. Hierbij is rekening gehouden met de opname van een langlopende geldlening van € 20 miljoen medio 2026.

De berekening van de financieringsbehoefte is gebaseerd op een investeringsvolume voor het jaar 2026 van € 24 miljoen (inclusief € 4 miljoen solidariteitsbijdrage HWBP).

De investeringen van ons waterschap worden gefinancierd middels totaalfinanciering met langlopende geldleningen, kort geld en eigen vermogen. De financieringsbehoefte wordt bepaald door het zogenaamde financieringstekort en de kortlopende vorderingen en schulden. Het financieringstekort is

het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en het saldo van de langlopende geldleningen en het eigen vermogen. De financieringsbehoefte wordt, rekening houdende met de regels van de Wet Fido, deels gedekt door kort geld en deels door langlopende geldleningen. Uiteraard wordt hierbij rekening gehouden met de marktomstandigheden.

Financiering voor de korte termijn

Volgens de Wet Fido mag 23% van het totaal van de jaarbegroting met kort geld worden gefinancierd. Dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet voor 2026 bedraagt € 26 miljoen. Doelstelling is om de kasgeldlimiet niet te overschrijden. De kasgeldpositie wordt gedurende het gehele jaar bewaakt. De kasgeldlimiet wordt ingezet voor tijdelijke financiering van reguliere exploitatie uitgaven en ter voorfinanciering van investeringsuitgaven. Op basis van verwachtingen rond de renteontwikkeling en de liquiditeitsprognose zal de voorfinanciering met kort geld zonodig worden omgezet naar financiering met langlopende geldleningen.

Hieronder is de geschatte gemiddelde kasgeldlimiet per kwartaal opgenomen.

(bedragen x € 1 mln)	1^e kwartaal 2026	2^e kwartaal 2026	3^e kwartaal 2026	4^e kwartaal 2026
Kasgeldlimiet	26	26	26	26
Schuld in rekening-courant	13	15	7	7
Ruimte onder de norm	13	11	19	19

Toetsing renterisico's

In de Wet Fido zijn de renterisico's gesplitst in normering voor de financiering van de vlottende schuld en de vaste schuld. Het renterisico van de vlottende schuld wordt genormeerd door de zogenaamde kasgeldlimiet. Het renterisico van de vaste schuld door de renterisiconorm. De renterisico's worden door de toezichthouder (de provincie) bewaakt. Zoals reeds eerder genoemd is de doelstelling de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Met de renterisiconorm wordt bedoeld het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere dan wel lagere rente moet worden betaald dan nu bestuurlijk wenselijk wordt geacht. Als norm hiervoor wordt een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten) per 1 januari van het begrotingsjaar aangehouden. Voor waterschappen bedraagt dit percentage 30%. De percentages van ons waterschap over de meerjarenperiode 2026-2030 zijn als volgt:

2026: 14%
 2027: 14%
 2028: 14%
 2029: 15%
 2030: 15%

Met bovenstaande percentages blijft het waterschap ruimschoots binnen de renterisiconorm. Bij een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd behoeft te worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren.

Voorziene transacties

Uit de begroting en vorenstaande beschouwingen zijn de volgende financieringstransacties te ontfangen:

- Financiering van het investeringsvolume naar rato van de realisatie van dit volume.
- Herfinanciering van de aflossingen van de leningen.
- Gebruik maken van de kasgeldlimiet voor de financiering van kortlopende

liquiditeitstekorten.

- Voorfinanciering van investeringsuitgaven binnen de kasgeldlimiet.
- Het bewaken van de mogelijkheid tot vervroegde aflossingen.

Rentevisie

De rentemarkt is de afgelopen jaren sterk veranderd als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de daarmee ontstane sterke inflatie. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente in recordtempo verhoogd van een negatieve stand in 2022 naar 4,00% in oktober 2023. Inmiddels is de rente 'verlaagd naar een stand van 2,00%. Dit betreft de rente op kortlopend geld (rekening-courantkrediet bij de bank). Verdere renteverlagingen op korte termijn worden op dit moment niet verwacht. Voor de langere termijn is dit sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de inflatie.

De rente op langlopende geldleningen (15 tot 30 jaar) varieert momenteel (begin september 2025) tussen de 3,25% en 3,75% en ligt derhalve een stuk hoger dan de rente op kortlopend geld. Ook de ontwikkeling van de rente op langlopende geldleningen valt moeilijk te voorspellen.

Mandaat

Op grond van de hiervoor genoemde voorziene transacties wordt door het algemeen bestuur mandaat verstrekt aan het dagelijks bestuur. De doormandatering van het dagelijks bestuur aan de secretaris-directeur is hieraan gelijk. De secretaris-directeur is belast met mandatering aan het afdelingshoofd Personeel, Financiën en Bedrijfsvoering en bewaking door middel van informatievoorziening.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre het waterschap in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. Het fungeert als een financieel vangnet voor risico's die niet volledig kunnen worden beheerst via het risicomanagement. In deze paragraaf bieden wij inzicht het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen. Vervolgens wordt ingegaan op onze risicobeheersing en de belangrijkste risico's die momenteel onderkend worden.

Weerstandsvermogen

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het hebben van voldoende eigen vermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen indien ze zich voordoen.

In de tabel hieronder zijn de meest actuele gegevens verwerkt. De reservepositie is voor 2026, na vaststelling van de najaarsrapportage 2025, als volgt te bepalen:

Taak	Stand per 1 januari 2026 (incl. NJR 2025)	Minimum omvang (basis: risico- inventarisatie)	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+)
Watersysteembeheer	5.498.000	1.989.000	+ 3.509.000
Zuiveringsbeheer	1.871.000	824.000	+ 1.047.000
Totalen	7.369.000	2.813.000	+ 4.556.000

Een totaaloverzicht van ons eigen vermogen vindt u in hoofdstuk 11 'Geprognosticeerde balans'.

Omvang risico's

Op basis van de recente actualisatie van de risico-inventarisatie is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op afgerond € 2,8 miljoen. Dit is het benodigde weerstandsvermogen.

Watersysteembeheer

Ingaande 2011 wordt de algemene reserve van de taak watersysteembeheer ingezet voor egalisatie van de tariefstijgingen. De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve. Aanleiding hiervoor waren een aantal grote kostenstijgingen waar wij als waterschap geen invloed op hadden. Voorbeelden hiervan zijn de overdracht van het muskusrattenbeheer en de jaarlijkse bijdrage Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP).

In de meerjarenraming 2026-2030 wordt deze reserve in de jaren 2026 tot en met 2029 ingezet tot iets onder de minimumomvang. In 2030 wordt aan de reserve toegevoegd, zodat de verwachte stand ultimo 2030 rond de minimumomvang ligt. Deze inzet van de reserve wordt deze meerjarenperiode gedaan teneinde een stabiele lastenontwikkeling te realiseren.

Zuiveringsbeheer

Voor het zuiveringsbeheer is in 2026 aan de reserve zuiveringsbeheer toegevoegd, teneinde een lastendaling van deze taak te voorkomen. Met een tariefverlaging zijn in het verleden slechte ervaringen opgedaan en derhalve is middels het bestuursvoorstel "Uitgangspunten en contouren meerjarige tariefontwikkeling" (AB 1 oktober 2025) besloten om geen tariefdaling voor het

zuiveringsbeheer te introduceren. Dit mede ook gelet op (mogelijke) toekomstige kosten met betrekking tot o.a. het verwijderen van medicijnresten, reductiemaatregelen voor methaan en lachgas en investeringen binnen de GR met Noorderzijlvest.

Risicobeheersing (risicoparagraaf)

De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor slechts gedeeltelijk maatregelen zijn en kunnen worden getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het waterschap. De risico-inschatting is gebaseerd op subjectieve aannames, waarbij het inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Aangezien deze onzekerheden niet vooraf te kwantificeren zijn, kan er geen voorziening worden gevormd.

Het weerstandsvermogen (zie hiervoor) geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- De risico's;
- De weerstandscapaciteit (de algemene reserve).

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij investeringsprojecten zijn de reguliere risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen investeringskrediet.

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in de kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance (voldoen aan wet en regelgeving) of operationele gevolgen. Daarbij wegen we, indien mogelijk en van toepassing, ook het financiële aspect mee.

Met deze risicosimulatie hebben we bepaald dat het weerstandsvermogen circa € 2,8 miljoen moet zijn. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2026 ca. € 7,4 miljoen en is derhalve ruimschoots toereikend voor de gesignaleerde risico's.

Als een crisis bijvoorbeeld als gevolg van een natuurramp of een terroristische aanslag zich voordoet, is het de vraag of Hunze en Aa's aansprakelijk kan worden gesteld voor de financiële gevolgen. Het waterschap zal in dergelijke gevallen hoogstwaarschijnlijk over onvoldoende weerstandsvermogen beschikken om de financiële gevolgen te kunnen dragen. De verwachting is dat het Rijk bij een grote crisis zal bijdragen. Dit is bijvoorbeeld geregeld in de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts). Deze wet geeft regels over de tegemoetkoming in schade en kosten in geval van overstromingen door zoet water, aardbevingen en andere rampen en zware ongevallen. Waterschap Hunze en Aa's houdt geen rekening met disproportionele risico's bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend zou zijn voor de gevolgen van risico's kan de onbenutte belastingcapaciteit ter dekking worden ingezet, dit leidt tot tariefverhoging.

De laatste actualisatie vond plaats bij de jaarrekening 2024 (AB 2 juli 2025). Ten opzichte van de jaarrekening 2024 zijn in de risicoparagraaf slechts kleine aanpassingen gedaan.

De belangrijkste **risico's** zoals die momenteel worden gezien betreffen, ingedeeld naar strategisch, compliance en operationeel:

Strategisch

Omgevingsgerichtheid en imago

Onze omgeving stelt steeds hogere eisen aan de uitvoering van onze taken, terwijl wij in essentie een op inhoud gerichte organisatie zijn en onze kerntaken vaak een lastig te meten of ervaren langetermijneffect hebben. Hierdoor lopen wij de kans om onvoldoende te voldoen aan de eisen en verwachtingen die onze omgeving stelt. Er zal adequaat moeten worden ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen en het voldoende bewust zijn van de omgeving om bijvoorbeeld projecten te kunnen realiseren. Het heeft onze blijvende aandacht om dit verder te verbeteren.

Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening en de verwerking van persoonsgegevens

De ontwikkelingen in dit vakgebied gaan heel snel en grijpen diep in op de processen. De afhankelijkheid van ICT en van passende informatievoorziening maken de organisatie kwetsbaar. Adequate informatiebeveiliging, digitalisering en basisgegevens zijn noodzakelijk voor zekerheid in de bedrijfsvoering en het voorkomen van datalekken. Ook de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens heeft onze aandacht. Hiervoor zijn al maatregelen in uitvoering; ook de komende jaren zullen op dit gebied resultaten worden geboekt. Het uitvoeren van maatregelen "achteraf" sluiten we echter niet uit. Met de inzet op technische innovatie zal de arbeidsproductiviteit verder worden verhoogd, ook bij een formatie die gelijk blijft.

Beschikbaarheid van technologie

Het op de juiste wijze uitvoeren van onze kerntaken is sterk afhankelijk van technische oplossingen, van de mogelijkheid om ontwikkelingen hierin te volgen en om uitval en storingen op te vangen. Voor de komende jaren ligt er daarnaast een grote opgave voor zowel de primaire als de regionale keringen. Hiervoor is kennis, kunde en capaciteit nodig die mogelijk niet voldoende in de organisatie aanwezig is. Technisch personeel kan in deze behoefte voorzien, maar het arbeidsaanbod is diffuus waardoor het lastig wordt te voldoen aan de toenemende technische vraagstukken. Deze afhankelijkheid van technologie en de geringe beschikbaarheid van technisch personeel geven een extra risico. Het waterschap geeft in de komende periode dan ook vorm en inhoud aan een bijgestelde personeelsplanning (periode 2026-2030), met de bedoeling om goed en voldoende personeel te krijgen en te houden.

Samenwerking

We zoeken de samenwerking met andere waterschappen en met de gemeentes in ons gebied om onze doelen te realiseren. Hierdoor ontstaat een grotere bestuurlijke complexiteit én afstand tot het concrete proces. Een voorbeeld hiervan is de beoogde samenwerking in de waterketen. De samenwerking in de waterketen levert besparingen op zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Water. De samenwerking vergt continue aandacht. Zorgpunt hierbij is het besef van urgentie, maar ook de mogelijke wettelijke belemmeringen (zoals de btw en de vennootschapsbelasting).

Fonds Oude leidingen

Het Fonds Oude Leidingen maakt onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling met waterschap Noorderzijlvest en is bedoeld voor het opruimen van oude en buiten gebruik gestelde persleidingen. Het fonds wordt gevoed via het rendement op het fonds. Het fonds wordt beheerd door Noorderzijlvest. Als de omvang van het fonds ontoereikend is dragen beide waterschappen naar evenredigheid bij in de kosten.

Aanspraken op externe garantstelling door derden

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel een garantstelling verstrekt op een lening bij de NWB ten behoeve van de huisvesting van de Unie.

Belastingsamenwerking: Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

ICT-samenwerking: Het Waterschapshuis

Het waterschap staat naar rato garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

Aardbevingen

Ten gevolge van de aardbevingen kan schade ontstaan aan de bestaande infrastructuur. Hiervoor hebben we een procedure afgesproken met de Veiligheidsregio waarbij wij onze objecten inspecteren na een aardbeving. Voor de nieuw aan te leggen infrastructuur is het inmiddels duidelijk welke maatregelen genomen moeten worden voor het aardbevingsbestendig bouwen. Naast het bestaande technische risico, is er ook een financieel risico aan verbonden.

Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. Om dit geschil te beslechten is bij de rechter een oordeel gevraagd over deze kwestie. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Daarnaast heeft de rechtbank aangegeven dat het waterschap een redelijke termijn in acht moet nemen voor de overdracht van de VKA, zodat bedrijven hierop kunnen anticiperen. Momenteel vinden constructieve gesprekken plaats met de bedrijven met de intentie om tot een oplossing te komen. Hierbij worden afspraken gemaakt over het eigendom, beheer en onderhoud van de VKA. Het streven is om deze afspraken in 2025 af te ronden.

Compliance

Juridische procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van de begroting 2026 loopt er nog een juridische procedure die ertoe kan leiden dat het waterschap tot betaling van een financiële claim over moet gaan. Het betreft hier een opgeschort verzoek om nadeelcompensatie. De wijze waarop dit verzoek dient te worden afgehandeld is op dit moment nog onduidelijk, omdat de rechtbank nog een uitspraak moet doen over de rechtmatigheid van het schadeveroorzakende besluit van het waterschap.

Ontwikkelingen rondom de stikstofuitstoot

De onzekerheden met betrekking tot de 'Stikstofcrisis' zijn nog niet verholpen. Ondanks deze onzekerheden hebben wij onze projecten tot nu toe zonder al te veel extra inspanningen kunnen voorbereiden en uitvoeren. Toekomstige maatregelen kunnen overigens wel gevolgen hebben voor de doorlooptijd en kosten van onze projecten. Via de Unie houden we ons op hoogte van de ontwikkelingen en mogelijke effecten op onze werkzaamheden.

Operationeel

Niet alle risico's zijn direct financieel te vertalen. Sommige risico's hebben meer effect op het (tijdig) kunnen realiseren van de doelen en hebben minder effect of geen financiële impact. De onderstaande operationele risico's die presenteren hebben en/of een minimaal financieel gevolg vanaf € 750.000. De tabel hieronder geeft inzicht in de resterende financiële risico's na het treffen van beheersmaatregelen, die invloed hebben op de weerstandscapaciteit.

Nr.	Activiteit	Risicogebeurtenis	Risicogevolg	Kans	Financieel effect (€)
1	Inundatie (noodbergingsgebieden)	Schade door extreme regenval / waterschap acties	Gevolgschade bij waterschap, grond- en bebouwingsschade	Middel	€ 425.000
2	Transporteren afvalwater (VKA)	Schade/uitval VKA leiding	Gevolgschade bij waterschap, stilstandschade	Middel	€ 75.000

Schade door inzet (nood)bergingsgebieden

Ondanks het feit dat ons watersysteem robuust is kan het in uitzonderlijke gevallen van extreme neerslagsituaties noodzakelijk zijn om (nood)bergingsgebieden in te zetten. In dit geval vindt er door het waterschap moedwillig een beheerste inundatie plaats van deze vooraf ingerichte gebieden. Op basis van afspraken die hierover zijn gemaakt in een schaderegeling zal de daarbij veroorzaakte schade door het waterschap vergoed moeten worden. Hiervoor is in 2010 door het dagelijks bestuur de "Beleidsregel schadevergoeding bergingsgebieden 2010" vastgesteld op grond van de door het algemeen bestuur vastgestelde "Procedureverordening schadevergoeding 2010". De keuze voor (nood)bergingsgebieden is historisch ingegeven door een kosten- batenanalyse. Geconcludeerd is destijds dat inrichting en inzet van bergingsgebieden een bedrijfseconomisch voordeliger variant is dan het bouwen van (overgedimensioneerde) gemalen. De eventueel te maken kosten voor schade is derhalve een direct gevolg van de gemaakte keuze. Hoewel het hier feitelijk om kosten van beheersmaatregelen voor een adequaat waterbeheer gaat, is gezien het (onvoorspelbare) karakter van deze post ervoor gekozen deze niet jaarlijks in de begroting (en daarmee in het tarief) op te nemen, maar onderdeel te laten zijn van de risicoparagraaf en de claim op het weerstandsvermogen. Naast inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden met een eigen vastgesteld vergoedingsregime kan het in uitzonderingssituaties noodzakelijk zijn, als de gehele capaciteit is benut, een ander gebiedsdeel aanvullend te inunderen (in opdracht van de Commissaris van de Koning). Gezien het feit dat dit niet is ingericht en gereguleerd met infrastructurele maatregelen, zal de schade naar verwachting hoger zijn dan bij inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden, de kans op noodzaak tot inzet is echter vele malen kleiner.

Schade door extreme weersomstandigheden

Het klimaat verandert waardoor in toenemende mate extremen vaker voorkomen. Zowel droger weer als extreme neerslag stellen ons voor uitdagingen.

De laatste 5 jaren hebben we een aantal zeer droge jaren meegemaakt. In die jaren hebben wij veel hogere aanvoerkosten gemaakt vanaf het IJsselmeer op basis van waterakkoorden/ overeenkomsten.

Ook in ons eigen beheergebied hebben wij extra werkzaamheden uitgevoerd. Dit betreft zowel investeringskosten, beheer- en onderhoudskosten en calamiteitenwerkzaamheden.

Gedurende de laatste paar jaar zien wij in Europa, Nederland en in ons gebied ook steeds meer plotselinge, lokale neerslagextremen, naast langdurige perioden van neerslag. Beiden leiden tot meer schade aan ons watersysteem en gevolgschade. Denk hierbij aan de toenemende taludschade door de verzadigde bodems, maar ook aan de buitengewone inzet van onze polder- en boezemgemalen in de zomer van 2024.

Toetsing primaire waterkering op aardbevingsbelasting

De technische beoordelingen met het doel om 2050 de waterveiligheid te garanderen in het achterliggend gebied zijn afgerond in 2022. De grondkering van de primaire waterkering is volledig afgekeurd op grond van hoogte, stabiliteit en dijkbekleding. De kunstwerken zijn in deze toetsronde wel goedgekeurd, met een aantal aandachtspunten. Met behulp van het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) moeten de primaire waterkeringen in Nederland uiterlijk 2050 in goede toestand worden gebracht.

Toetsing primaire waterkering en regionale keringen

De provincie Groningen heeft in 2014 de uitgangspunten voor het toetsen van de regionale keringen vastgesteld. In 2022 is de Beoordeling Regionale Waterkeringen afgerond en de resultaten zijn gerapporteerd aan de provincies. Deze beoordeling heeft geleid tot een aantal afkeuringen van regionale waterkeringen op grond van de faalmechanismen macro- en microstabiliteit en piping. De afgekeurde trajecten langs het Winschoterdiep (Eekerpolder), Afwateringskanaal Duurswold (ten zuiden van Schildmeer, nu in uitvoering) en het Hondshalstermaar (nu in uitvoering) worden binnen enkele jaren verbeterd conform bestuurlijke afspraken in het waterbeheerprogramma.

De afgelopen jaren zijn voor de regionale waterkeringen bij de Borgsloot, het Winschoterdiep (en Rensel), de Pekel Aa, bergingsgebied Lappenvoort, het Drents Diep en Tusschenklappen verbetermaatregelen afgerond.

Belastingvrijstelling slibeindverwerking

Verder willen wij wijzen op een mogelijk risico met betrekking tot de fiscale behandeling van onze slibeindverwerker SNON. Hoewel de installatie is ontworpen en gebouwd als een monoverbrander, bestaat er onzekerheid over de interpretatie van de Belastingdienst. Indien de installatie als coverbrander wordt aangemerkt—waarbij slib samen met ander afval wordt verbrand—kan dit leiden tot het vervallen van de huidige belastingvrijstelling op de afvalstoffenbelasting.

De huidige vrijstelling geldt specifiek voor monoverbranding van zuiveringsslib in gespecialiseerde installaties, een methode die door het ministerie van Financiën en externe onderzoekers als duurzaam wordt beschouwd. Voor co-verbranding daarentegen is er sprake van een heroverweging van de vrijstelling, mede vanwege milieudoelstellingen en potentiële belastingopbrengsten voor het Rijk. Hoewel de installatie in principe niet onder deze heroverweging valt, kan een alternatieve interpretatie van de Belastingdienst—waarbij de gehele installatie als coverbrander wordt beschouwd—financiële gevolgen hebben voor de exploitatiekosten.

Wij volgen de ontwikkelingen nauwgezet en blijven in overleg met relevante partijen.

Daarnaast volgen we onderstaande ontwikkeling nauwlettend:

Slibaangroei Havenkanaal Assen

De rwzi Assen loost het gezuiverde water (effluent) op het Havenkanaal. De rwzi loost dit gezuiverde water binnen de daarvoor geldende normen. Bij elke rwzi is er echter sprake van een kleine restlozing. Bij stilstaand water bezinkt deze restlozing gedeeltelijk bij het lozingspunt. In 2018 is het slib en

bagger in het Havenkanaal daarom verwijderd. Ook is de installatie aangepast en zijn door de gemeente overstorten gesaneerd. Vanwege het feit dat het Havenkanaal geen stromend water is, is de verwachting dat er nieuwe aangroei van de sliblaag door de restlozing zal optreden. Jaarlijks meten we de aangroei van het slib, juist om een beter toekomstbeeld te kunnen voorspelen op basis van meetdata. Op basis van deze meetreeks van 6 meetjaren (2018-2024) punten kunnen we de toekomst niet zuiver voorspellen. Het slibvolume lijkt af te vlakken. Op basis van extrapolatie is de indicatie dat er in 2040 weer gebaggerd zou moeten worden. Het kan noodzakelijk zijn om eerder te gaan baggeren vanwege hoeveelheid en ernst van de klachten van drijvend slib in relatie tot woningbouw en/of beperkte vaardiepte voor vrachtschepen en/of recreatievaart.

Op basis van de verwachte herziening van de EU-richtlijn stedelijk afvalwater zal er in de nabije toekomst overgegaan moeten worden tot nieuwe investeringen op de rwzi. Door toepassing van nieuwe technieken zal dan naast microverontreiniging/medicijnrestenverwijdering ook extra slib en fosfaat uit het effluent verwijderd kunnen worden en de restlozing tot nihil worden gereduceerd. De slibhoeveelheden in het Havenkanaal worden sterk beïnvloed door o.a. regenweer (slibuitspoeling rwzi), windrichting (slibdeken kan meebewegen), schutten boten bij de sluis, overstort bij rioolgemaal Hoboken, stromingsrichting (waterinlaat) en het al dan niet mineraliseren van het slib. We blijven de slibaangroei actief monitoren en tot het moment dat de hiervoor genoemde investeringen uitgevoerd worden en afhankelijk van de hiervoor geschetste invloeden, is een eventuele sanering van (een deel van het) Havenkanaal een potentieel risico.

Belastingopbrengsten

Door de economische situatie (denk aan faillissementen) kunnen de belastingopbrengsten en kwijtscheldingen zich anders ontwikkelen dan we in de begroting en meerjarenraming meenemen.

Daarnaast kunnen de operationele risico's bestuurlijke impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn het niet voldoen aan wet- en regelgeving (NBW of KRW), het niet op orde hebben van het watersysteem of niet nakomen van bestuurlijke afspraken (bijv. verwachtingen die gewekt zijn in het Waterbeheerprogramma of in de studie Droge Voeten 2050).

C. Stand en verloop bestemmingsreserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves kent het waterschap een aantal bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves worden verstaan: reserves waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

In onderstaande tabel volgt een totaaloverzicht van het verwachte verloop van de bestemmingsreserves in deze begroting 2026.

Bestemmingsreserve	Stand 1-1-2026	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2026
Afkoopsommen	6.941.937	0	716.000	6.225.937
HWBP	5.944.000	0	0	5.944.000
HWBP 10% aandeel	117.000	0	0	117.000
Coalitieakkoord 2019-2023	78.000	0	78.000	0
Bodemdaling door zoutwinning	5.251.885	105.038	50.000	5.306.923
NPLG	115.000	0	115.000	0
Nij Begun	572.000	0	572.000	0
Totaal	19.019.822	105.038	1.531.000	17.593.860

Bestemmingsreserve afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren.

Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT-investeringen (onder andere aanschaf PC's, software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen.

Bestemmingsreserve HWBP

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP-bijdrage en de werkelijke HWBP-bijdrage te reserveren. Deze reserve was bedoeld om ons eigen aandeel in de kosten van onze projecten te dekken. Hiervoor is tot en met 2024 aan deze reserve toegevoegd. In het bestuursvoorstel "Uitgangspunten en contouren meerjarige tariefontwikkeling" (AB 2 oktober 2024) is echter besloten om ingaande 2026 alle HWBP lasten te activeren. Deze reserve wordt nu ingezet om toekomstige stijging vanaf 2030 van kapitaallasten van de HWBP-projecten (deels) te dekken.

Bestemmingsreserve HWBP 10% aandeel

Met als doel de verdeling 10-40-50 van de financiering van het HWBP in de periode tot 2050 daadwerkelijk te realiseren maakten de waterschappen in december 2023 de eerste nadere afspraken over de projectgebonden eigen bijdrage (PGEB) van 10%. De belangrijkste afspraak is dat als de 10% PGEB van projectfasen in 2023 en latere jaren niet wordt gerealiseerd (door een voordelige uitvoering ten opzichte van de raming), verschillen tussen de werkelijke PGEB en de beoogde 10% PGEB bij de projectwaterschappen beschikbaar worden voor volgende HWBP-projectfasen van het eigen waterschap (besluit AB 7-2-2024). Dit betreft deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserves Coalitieakkoord 2019-2023

In het vorige coalitieakkoord was jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag was onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 was o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen. Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep is gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. In lijn met de overige coalitieakkoord budgetten is ook het niet bestede deel van het budget akkerranden vanaf 2022 aan een bestemmingsreserve toegevoegd.

In de huidige coalitieperiode zullen de bestemmingsreserves ingezet worden voor de daaraan gekoppelde bestemmingen.

Bestemmingsreserve bodemdaling

Bij de jaarrekening 2021 is besloten om een bestemmingsreserve bodemdaling te vormen. In 2021 is ons waterschap namelijk tot overeenstemming gekomen over de manier waarop de gevolgen van zoutwinning gecompenseerd zullen worden. Het waterschap ontvangt hiervoor compensatie van een zoutwinbedrijf. Deze compensatie wordt in de bestemmingsreserve bodemdaling gestort. De jaarlijkse kosten als gevolg van de bodemdaling worden verminderd op de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve NPLG

Van het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is met terugwerkende kracht een subsidie ontvangen van € 300.000 voor door ons bestede uren aan het NPLG in 2023.

Een aantal medewerkers binnen het waterschap hebben hier uren aan besteed.

Deze subsidie is bedoeld ter compensatie van uren die onze medewerkers niet aan "reguliere" werkzaamheden hebben kunnen besteden. Deze subsidieregeling is echter pas medio oktober 2023 gepubliceerd. Hierdoor hebben we deze subsidie in 2023 nog niet kunnen inzetten om extra (tijdelijke) personele capaciteit aan te trekken om de werkzaamheden die zijn blijven liggen in te halen (wat het doel van de subsidie is). Om deze reden is bij de jaarrekening 2023 besloten om voor de ontvangen subsidie van € 300.000 een bestemmingsreserve NPLG te vormen. Middels deze bestemmingsreserve NPLG worden de extra personeelskosten voor het inhalen van werkzaamheden die zijn blijven liggen, gecompenseerd.

Bestemmingsreserve Nij Begun

Nij Begun is een programma van de Nederlandse overheid voor de provincie Groningen en delen van Noord-Drenthe, gericht op het herstellen van de regio na de schade en overlast van de gaswinning. Het programma omvat maatregelen voor woningherstel, het versterken van gebouwen, sociaal en economisch herstel, en het verbeteren van de leefbaarheid om de regio binnen dertig jaar weer op het landelijk gemiddelde te brengen.

Eind 2024 is een financieringssysteem Nij Begun opgesteld door de regio - in samenwerking met het Rijk - t.b.v. de dekking van de additionele ambtelijke kosten die decentrale overheden maken rond Nij Begun. Als waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's nemen wij alleen deel aan de economische agenda van Nij Begun. Op grond van deze regeling krijgen de waterschappen voor de jaren 2024 en 2025 per waterschap € 572.000,- uitgekeerd. Dit bedrag wordt voorlopig gereserveerd om hieruit kosten te betalen die noodzakelijk zijn vanwege de inzet van onze medewerkers aan Nij Begun en om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de versterking en bevordering van de

regio. Verantwoording van de besteding vanuit de bestemmingsreserve Nij Begun vindt plaats via de voor- en najaarsrapportage en de jaarrekening. Dit is gelijk aan de methodiek rondom de bestemmingsreserve NPLG.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedragen op de balans die worden gevormd om verplichtingen, verliezen en risico's op te kunnen vangen, waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs in te schatten.

In onderstaande tabel volgt een totaaloverzicht van het verwachte verloop van de voorziening in deze begroting 2026.

Voorziening	Stand 1-1-2026	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2026
Voormalig bestuur en personeel	1.457.024	29.140	350.000	1.136.164

Voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

D. Kengetallen

Inleiding

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling) van de financiële positie van het waterschap. Kengetallen op zichzelf zijn geen sturingsinstrument. De trend die uit de ontwikkeling van de kengetallen blijkt kan worden gebruikt om te sturen op het moment dat de trend een bepaalde kant uit gaat die niet gewenst is. De verwachte meerjarige trendontwikkeling is opgenomen in de meerjarenraming 2026-2030.

Volgens het Waterschapsbesluit moeten de volgende kengetallen worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening:

- Weerstandsvermogen;
- Netto schuldquote;
- EMU-saldo;
- Wendbaarheid van de begroting;
- Lastendruk

Weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen meet de mate waarin het waterschap in staat is om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen zonder het bestaande beleid en de dienstverlening aan te tasten. Dit kengetal wordt berekend door het beschikbare weerstandsvermogen te delen door het benodigde weerstandsvermogen (basis: risico-inventarisatie), wat inzicht geeft in de financiële veerkracht van het waterschap.

Voor de waardering van de weerstandsratio wordt gebruik gemaakt van de normtabel die door de het COELO (Centrum voor onderzoek van de economie van lagere overheden), de NAR (Nederlands adviesbureau voor risicomanagement) en de universiteit Twente is ontwikkeld.

Weerstandsratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen van ons waterschap is als volgt:

	Weerstandsratio
1 januari 2026	2,6
31 december 2026	2,1

Door het gekozen beleid met betrekking tot de inzet van algemene reserves neemt de weerstandsratio in 2026 af van 2,6 naar 2,1. Het weerstandsvermogen is daarmee nog steeds te classificeren als uitstekend.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in de schuldenlast van het waterschap in verhouding tot de eigen middelen. De netto schuldquote is de uitkomst van een wiskundige breuk van de netto schuld (teller)

gedeeld door de netto belastingopbrengsten (noemer). Het beïnvloeden van de netto schuldquote kan dan ook alleen via die grootheden.

De netto schuld van ons waterschap groeit met name door het doen van investeringen (activeren van kosten).

Met investeringen (uitgaven met een meerjarig nut) in het watersysteem, de waterkeringen en de waterzuivering zorgen we voor droge voeten, veilige dijken en schoon en voldoende water. Burgers en bedrijven betalen daarvoor niet in één keer via hun belastingen, maar gespreid gedurende de periode dat zij daarvan profiteren (wettelijk bepaald op grond van het voorgeschreven baten- en lastenstelsel). Hierdoor ontstaat een financieringsbehoefte voor het in eerste instantie doen van de investeringen. Het doen van investeringen en het hebben van een financieringsbehoefte is daarom onlosmakelijk met elkaar verbonden. We vullen de financieringsbehoefte in door leningen af te sluiten. De kosten die daarmee samenhangen, samen met de andere kosten die nodig zijn voor beheer, onderhoud en bediening van de infrastructuur, zijn onderdeel van de jaarlijkse exploitatiekosten van het waterschap. Het ontwikkelen van een netto schuldquote is dus het gevolg van het voorgeschreven baten- en lastenstelsel.

Het eventueel verlagen van de netto schuld kan door het investeringsniveau bij te sturen of binnen de kaders van de wetgeving minder kosten te activeren. Dit laatste leidt tot een verdere structurele stijging van de jaarlijkse exploitatiekosten en derhalve hogere lastenstijgingen.

Gelet op het voorgaande is het moeilijk om een norm te stellen voor de netto schuldquote. Wel valt een vergelijking te maken met het gemiddelde van de waterschappen. De gemiddelde netto schuldquote van de waterschappen bedraagt ongeveer 250%.

De netto schuldquote van ons waterschap is, op basis van de netto-schuldpositie per 1 januari 2026 en 31 december 2026 en de totale belastingopbrengsten 2026, als volgt te bepalen:

	Netto schuldquote
31 december 2025	190%
31 december 2026	190%

De netto schuldquote van ons waterschap ligt lager dan het gemiddelde van de waterschappen. De netto schuldquote blijft gelijk ten opzichte van 31 december 2025. Tegenover de toename van de netto schuld staat een evenredige toename van de belastingopbrengsten, waardoor de netto schuldquote onveranderd blijft.

EMU-saldo

Nederland moet zich als deelnemer aan de Economische en Monetaire Unie houden aan een aantal spelregels. Eén van de spelregels is dat het nationale overheidstekort in een jaar niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Als meer dan 3% tekort ontstaat, dreigen normaal gesproken sancties vanuit Brussel.

De overheidsfinanciën laten een wisselend beeld zien. Het EMU-tekort komt in 2025 uit op 1,9% van het bbp, een verbetering ten opzichte van eerdere ramingen doordat geplande uitgaven worden doorgeschoven naar latere jaren. Voor 2026 blijft het tekort ongewijzigd op 2,7% van het bbp. Hiermee blijft het tekort overigens, bij ongewijzigd beleid, wel onder de grens van 3% uit het Europese Stabi-leiteits- en Groeipact.

De overheidsschuld blijft relatief laag, ruim onder de Europese referentiewaarde van 60% van het bbp, maar de trend is stijgend.

Het overheidstekort wordt niet alleen bepaald door de nationale overheid, ook decentrale overheden dragen bij in het bepalen van het tekort. Van de decentrale overheden spelen de waterschappen hierin een bescheiden rol. Doordat voor het bepalen van het EMU tekort een andere boekhoudmethode wordt toegepast, is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

In de Wet HOF zijn de spelregels opgenomen hoe Nederland een EMU-saldo van 0% kan bereiken en welke bijdrage van de decentrale overheden wordt verwacht. Omdat de taken van de waterschappen belangrijk zijn voor de veiligheid, bewoonbaarheid, volksgezondheid en bedrijvigheid in ons land, moeten de waterschappen voldoende mogelijkheden hebben om te kunnen investeren. Daarom hebben de waterschappen, samen met de provincies en de gemeenten, in het kader van de Wet houdbare overheidsfinanciën, voldoende ruimte in het Nederlandse EMU-saldo nodig. Met het kabinet is voor 2026 een ruimte van 0,5% BBP afgesproken (0,34% voor gemeenten, 0,10% voor provincies en 0,06% voor waterschappen).

Voor alle waterschappen samen gaan we in 2026 uit van een toegestaan tekort van ongeveer € 740 miljoen, dat is -0,06%. Voor Hunze en Aa's is een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 19 miljoen.

Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 9,7 miljoen negatief. Dit is ruim onder onze referentiewaarde van ongeveer € 19 miljoen negatief.

Berekening EMU saldo 2026

(bedragen x € 1.000,-)

1. EMU exploitatiesaldo	-2.241
2. Invloed investeringen	
-/- netto investeringsuitgaven	24.000
+ investeringssubsidies	
+ verkoop materiële en immateriële activa	
+ afschrijvingen	16.847
3. Invloed voorzieningen	
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	732
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	1.082
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	
4. Invloed reserves	
-/- betalingen rechtstreeks uit reserves	
+ eventuele externe vermeerderingen van reserves	
5. Deelnemingen en aandelen:	
-/- boekwinst	
+ boekverlies	

EMU SALDO VOLGENS BEGROTING 2026

-9.744

Wendbaarheid van de begroting

Dit kengetal laat zien in welke mate afschrijvings- en rentekosten (verzamelnaam kapitaallasten) de exploitatie belasten. Dit wordt berekend door de kapitaallasten door de totale lasten te delen en biedt een indicatie van de financiële flexibiliteit van de begroting. Hoe groter de omvang van de gepleegde en nog te plegen investeringen en de daaruit voortvloeiende financiering, des te meer kapitaallasten voor langere periode vastliggen. Het doen van investeringsuitgaven (uitgaven met meerjarig nut) in combinatie met het verplicht toepassen van het baten- en lastenstelsel voor de verantwoording, maakt dat investeren onvermijdelijk leidt tot een toename van de afschrijvings- en rentekosten. Het is dan ook voor dit kengetal lastig een norm te stellen, zoals eerder aangegeven biedt dit meer een indicatie. Net als bij de netto schuldquote kan dit kengetal verlaagd worden door het investeringsniveau bij te sturen of binnen de kaders van de wetgeving minder kosten te activeren. Dit laatste leidt tot een verdere structurele stijging van de jaarlijkse exploitatiekosten en derhalve hogere lastenstijgingen.

	Wendbaarheid
2026	18%

Door de groei van de omvang van het investeringsniveau (jaarlijks en cumulatief) onder andere door het activeren van de kosten van het HWBP nemen de kapitaallasten de komende jaren toe. Op grond van de huidige inzichten is die toename relatief iets hoger de toename van de totale exploitatiekosten. Hierdoor neemt dit kengetal de komende jaren licht toe tot 20% aan het eind van de meerjarenperiode. Zie hiervoor ook de ontwikkeling van dit kengetal in de meerjarenraming 2026-2030.

Lastendruk

Dit kengetal geeft de hoogte van de lastendruk van een meerpersoonshuishouden met een eigen woning in vergelijking met het landelijk gemiddelde weer.

	Lastendruk
Hunze en Aa's 2026	€ 502
Landelijk gemiddelde 2025	€ 482

Bij het landelijk gemiddelde is de lastendruk 2025 gebaseerd op een WOZ-waarde van € 370.000,- voor de eigen woning en drie vervuilingseenheden. De lastendruk voor het waterschap in 2026 is voor de vergelijking in deze berekening hierop aangepast. In deze berekening is voor 2026 uitgegaan van een WOZ-waarde van afgerond € 415.000,-.

De verwachting is overigens dat de gemiddelde lastendruk 2026 voor een meerpersoonshuishouden meer in lijn zal liggen met onze lastendruk over 2026.

Hoofdstuk 6. Overige paragrafen

Artikel 4.13 van het (gewijzigde) Waterschapsbesluit bepaalt dat in de begroting paragrafen moeten worden opgenomen die de beleidslijnen vastleggen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten.

Naast deze verplichte paragrafen is er ook een Openbaarheidsparaagraaf toegevoegd om inzicht te geven in de voortgang van de implementatie van de Wet open overheid (Woo).

De volgende onderwerpen worden in dit hoofdstuk behandeld:

- A. Assetmanagement
- B. Bedrijfsvoering
- C. Verbonden partijen
- D. Openbaarheidsparaagraaf

A. Assetmanagement

Volgens de nieuwe voorschriften voor het opstellen van de begroting (de BBVW) moeten wij via een 'paragraaf assetmanagement' aangeven hoe wij met onze assets omgaan, wat de beleidskaders zijn, wat de financiële gevolgen van die kaders zijn en hoe wij deze gevolgen in de begroting hebben verwerkt. Deze paragraaf heeft betrekking op kapitaalgoederen die direct gerelateerd zijn aan de taakuitoefening te weten waterkeringen en bijbehorende kunstwerken, watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen en zuiveringstechnische werken.

Wat is assetmanagement

Waterschappen zijn kapitaalintensieve organisaties. Onze assets staan ten dienste van de taakuitoefening rondom veilig, voldoende en schoon water. Ook ondersteunende activiteiten en middelen leveren hier een bijdrage aan. Onze assets (kapitaalgoederen) zijn investeringsgoederen met een groot maatschappelijk nut. Bij assets gaat het om fysieke eigendommen, objecten, bedrijfsmiddelen, gebruiksmiddelen, het fysieke materieel en gereedschap, die we in ons bezit hebben en waarmee wij ons werk uitvoeren en onze doelen realiseren. Deze goederen hebben doorgaans een hoge vervangingswaarde en gaan meerdere jaren mee.

We onderhouden onze bedrijfsmiddelen risico gestuurd. Dit betekent dat wij voor alle werkzaamheden een goede afweging maken tussen functie, kosten en risico's. Op basis van inventarisaties, periodieke inspecties en onderhoudschema's. Assetmanagement ondersteunt het primaire proces en omvat de organisatie en alle taken die nodig zijn om de assets van Hunze en Aa's gedurende de gehele levensduur op een kosteneffectieve wijze in te zetten ter realisatie van de bedrijfsdoelstellingen. Samenhang tussen kosten, prestaties en risico's staat hierbij centraal. Met assetmanagement verbeteren we het beheer van onze bezittingen.

Assetmanagement moet ervoor zorgen dat we de risico's beheersen volgens de vastgestelde afspraken en dat de doelen voor de ontwikkeling van het systeem gehaald worden. Als afzonderlijke assets tijdelijk minder goed functioneren, is dat minder relevant zolang de werking van het systeem door de overige assets nog geborgd blijft. Het waterschap past deze methodiek toe bij de inventarisatie en beoordeling van risico's, de keuze van voorkeurvarianten in projecten en bij de prioritering van investeringen.

In hoofdlijnen komt de assetmanagementmethodiek neer op:

- Levenscyclus denken en handelen;
- Focus op de prestaties van het gehele systeem, in plaats van afzonderlijke objecten;
- Toetsing op bijdrage aan bedrijfswaarden;
- Risicobeoordeling en scenariobenadering.

Een integrale aanpak is nodig om het assetmanagement verder te kunnen ontwikkelen. De afgelopen jaren is binnen de programma's gewerkt aan diverse projecten in het kader van assetmanagement. Dit gebeurde vanuit actuele casussen en wensen tot verbetering van processen. Het risico van een niet-integrale aanpak is onvoldoende samenhang en onvoldoende afweging van prioriteiten.

Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is het op orde hebben van het informatiemanagement van de assets. Juist in de dynamiek van het watersysteembeheer is dit een grote uitdaging;

Onderstaande tabel geeft een indruk van de omvang van onze assets (kapitaalgoederen).

Onderdelen	Areaal
Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken (programma Waterveiligheid (H5 WBP))	• 27 km Primaire keringen (zeedijken) • 1437 km Secundaire keringen (675 km regionale kaden en overige keringen)
Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen (programma Watersystemen (H6-8 WBP))	• 3 Zee-gemalen • 4 Boezem-gemalen die uitslaan op buitenwateren • 184 Poldergemalen die uitslaan op boezemwateren • 38 overige kwantiteitsgemalen • 1706 Stuwen • 467 Inlaten • 4 sluizen die uitslaan op boezemwateren of buitenwateren (zeesluizen) • 41 sluizen (overige sluizen) • Transportleidingen kwantiteit • Duikers • Bruggen • 3787 km beken, kanalen en sloten (hoofdwaterlopen in beheer) • 2400 ha. Boezemoppervlakte • 52,5 miljoen m3 waterbergingsgebieden • Oeverbeschoeiingen • Vispassages • Maaipaden • Tractiematerieel (tractoren, maa- en graafmachines etc.)
Zuiveringstechnische werken (programma Watersystemen; thema Integraal beheer (H9 WBP))	• 13 Rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) • 107 Rioolgemalen (kwaliteitsgemalen) • 398 km Rioolwaterleidingen / Persleidingen
Organisatie (programma Organisatie (H10 en 11 WBP))	• Gebouwen en werkplaatsen • ICT Kantoor- en procesautomatisering

Beleidskader

Het assetmanagement richt zich bij Hunze en Aa's vooral op het zo goed mogelijk onderhouden van de bestaande assets. De doelen voor het assetbeheer zijn afgeleid van wet- en regelgeving, de missie van het waterschap, zoals onder meer bepaald in het Waterbeheerprogramma en door het algemeen bestuur vastgestelde vigerende visie- en beleidsdocumenten. Ambities en transities die hierin expliciet meegenomen worden zijn bestuurlijke keuzes/ambities binnen het waterschap en betreffen opgaven op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaamheid.

Naast het voldoen aan de gestelde kaders is het van belang om bij het beheer en onderhoud in te spelen op de dynamiek die het waterbeheer en haar omgeving kent. De ruimtelijke samenloop van de beheeropgaven wordt in kaart gebracht en de samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen beoordeeld. Daarna worden vervolgens kosten, kansen en risico's en beschikbare capaciteit afgewogen. Op basis daarvan komt een onderhouds- en investeringsplanning tot stand. Door te

sturen op samenloop werken we zo efficiënt mogelijk en door werkzaamheden te combineren proberen we de overlast zo minimaal mogelijk te houden.

Als basis voor het beheer van onze assets geldt het risico-gestuurd onderhoud. We onderhouden onze assets tot een bepaald niveau, waarbij we het risico (kans) op uitval nog acceptabel vinden. Die acceptatie is vooral afhankelijk van het object, de functie (belangrijkheid) en locatie.

Hiervoor is een aantal beleidskaders vastgesteld:

- Waterbeheerprogramma 2022-2027 (AB december 2021)
- Onderhoudsbeheerplan watergangen en waterkeringen (AB juni 2019)
- Nota waterbodembeheer (AB februari 2021)
- Beleid onderhoudsverplichting en onderhoudsplichtigen van kunstwerken in het watersysteem (DB oktober 2012)
- Zuiveringsstrategie 2030 (AB februari 2017)
- Visie Vismigratie van Wad tot Aa (AB juli 2018)
- Aanpak visveiligheid gemalen (AB december 2022)
- Bestuursnotitie huidige aankoopbeleid onderhoudspaden/maaipaden langs watergangen (AB september 2009)
- Waterbodembeleidsplan (DB december 2023)
- Waterbodemkwaliteitskaart (AB mei 2024)
- Beleidsnotitie 'stabiele oevers lang hoofdwatgangen (AB oktober 2012)

De uitgangspunten van een groot aantal van deze beleidskaders zijn verwerkt in ons Onderhoudsbeheersysteem (OBS).

Financiële consequenties

Onze begroting is ingericht naar producten, beleidsvelden en programma. We richten ons op onze doelen en geven daarbij aan wat de kosten zijn per product, beleidsveld en programma. Die kosten bestaan voornamelijk uit de inzet van onze assets, de inzet van onze medewerkers en derden en kapitaallasten van uitgevoerde projecten ten behoeve van een product, beleidsveld of programma. De kosten worden deels gedekt uit exploitatiebudgetten en, daar waar het gaat om vervanging of levensduur verlengend (groot)onderhoud, uit investeringskredieten.

Volgens de BBVW moet er een structureel sluitende begroting zijn waarbij voldoende middelen moeten worden geraamd voor onderhoud van de kapitaalgoederen. De provincie ziet daar in haar toezichthoudende rol ook op toe.

Al die kosten worden in samenhang beschouwd.

De kosten die voortvloeien uit de diverse beleidskaders zijn uiteraard wel vertaald in de begroting van het waterschap. Vanuit het Waterbeheerprogramma worden de voorziene benodigde nieuwe investeringen in onze assets (periodiek) inzichtelijk gemaakt. Daarnaast worden voor de instandhouding van onze assets jaarlijks investeringen gepleegd. Het duidelijkst komt dit naar voren in het overzicht van C-investeringen (zie hoofdstuk 10 van deze begroting). C-investeringen hebben een sterk beheersmatig karakter en hebben vaak betrekking op groot onderhoud of vervanging van onze assets.

Gesteld kan worden dat het op dit moment lukt om met de beschikbare middelen het areaal op het noodzakelijke gewenste niveau te onderhouden. Uitgangspunt daarbij is een haalbare, betrouwbare en betaalbare onderhoudsstrategie op basis van nut en noodzaak en met oog voor de kansen van samenloop/werk met werk maken en zo mogelijk subsidiering van investeringen. Geplande (groot)

onderhoudswerkzaamheden voorkomen dat we toekomstige grootschalige projecten krijgen. Daarom verrichten we ieder jaar werk op basis van nut en noodzaak om achterstand te voorkomen.

Ontwikkelingen

Voor een overzicht van alle geplande investeringen in onze assets verwijzen wij u naar hoofdstuk 10, het investeringsschema 2026. In algemene zin zijn de volgende ontwikkelingen te melden:

- *Ontwikkelingen waterveiligheidstaak*

De laatste jaren zijn de eisen rondom de stabiliteit van onze waterkeringen aangescherpt. Dit noodzaakt tot extra investeringen t.b.v. de vergroting van de stabiliteit naast het grotendeels afgeronde MasterPlanKaden (MPK) dat zorgt voor een juiste hoogte van de waterkering.

Voor de realisatie van de (zee)dijkversterkingsprojecten die op de nieuwe HWBP-programmering voor de periode 2026-2030 zijn opgenomen is ruim € 100 mln. aan bruto investeringen voorzien. Deze werkzaamheden worden voor 90% gefinancierd door HWBP-subsidies

- *Ontwikkelingen watersysteembeheer*

Met ingang van de derde periode (2022-2027) voor de realisatie van de KRW-maatregelen en de aandacht hiervoor vanuit Europa, het Rijk en de algemene opinie is uitstel van het uitvoeren van de voorgenomen maatregelen na 2027 geen optie. In de rapportage voortgang programmakredieten KRW wordt jaarlijks gerapporteerd over de maatregelen. Door middel van het bestuursvoorstel 'KRW tussenevaluatie en actieplan' (AB 8 mei 2024) bent u op de hoogte gebracht van de te nemen maatregelen (actieplan KRW-impulsprogramma) om aan de KRW te voldoen. Ook over de voortgang hiervan wordt u periodiek geïnformeerd.

- *Ontwikkelingen zuiveringstaak*

In de periode 2003-2009 hebben grootschalige aanpassingen, nieuwbouw en renovatie van onze rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) plaatsgevonden. In de navolgende jaren is risico gestuurd onderhoud uitgevoerd voor de instandhouding van deze assets. Nu is de tijd aangebroken om over te gaan tot de programmatische vervanging van diverse onderdelen. Bijvoorbeeld vuilroosters, civieltechnische aanpassingen, investeringen in de procesautomatisering (PA) etc.

Met de ontwikkelingen rondom medicijnrestenverwijdering en de emissiereductie van broeikasgassen zoals lachgas en methaan op de rwzi's is gezien de stand van wetgeving nog geen rekening gehouden. Voor lachgas is een vierjarig meet en monitoringsprogramma opgestart dat naar verwachting pas in 2028 wordt afgerond. Naar verwachting zullen mogelijke investeringen pas vanaf 2029 kunnen plaatsvinden, omdat dan inzichtelijk is wat de meest effectieve maatregelen zijn.

- *Impact ICT op de bedrijfsvoering*

In de bedrijfsvoering speelt ICT een belangrijke rol. ICT hulpmiddelen worden ingezet in de diverse primaire processen. De kantoorautomatisering en procesautomatisering dient daarbij aan de geldende afspraken en wetgeving rondom informatieveiligheid en robuustheid te voldoen. Dit vraagt bijvoorbeeld om investeringen in de kantooromgeving, maar ook om investeringen in de ondersteunende processen, ICT-voorzieningen op onze gemalen en zuiveringen en in de telemetrie-aansturing.

- *Landelijke ontwikkelingen rondom reductie stikstofuitstoot/NPLG*

De landelijke discussie rondom het treffen van maatregelen ten behoeve van de reductie van stikstof kan ertoe leiden dat, vanuit de discussie en inventarisaties van opties, maatregelen worden aangemerkt als zijnde de wettelijke taak van het waterschap. Dit bijvoorbeeld t.a.v. de aanpassing van de waterhuishouding. Hiervoor zijn thans nog geen investeringsbedragen voorzien.

B. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt op hoofdlijnen bepaald door de samenhang tussen het beheerprogramma, het coalitieakkoord en de begroting. Het bestuur bepaalt het "wat" en de directeur bepaalt het "hoe" qua beleidsvoorbereiding en bedrijfsvoering. In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wij de realisatie van onze doelen willen vormgeven.

De paragraaf bedrijfsvoering gaat in op de volgende onderwerpen:

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid
2. Personeel
3. Communicatie
4. Juridisch / inkoop
5. Financiële rechtmatigheid

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid

Zorgen voor schoon, veilig en voldoende water is de kern van het waterschapswerk.

De uitvoering van ons waterschapswerk is datagedreven, doordat we intensief gebruik maken van informatie en digitale technologie voor planning, besturing en monitoring. Het werkveld informatie en digitalisering is volop in beweging, ook bij het waterschap.

We hebben te maken met wet- en regelgeving waar we aan moeten voldoen. Een paar voorbeelden hiervan zijn:

- Informatiebeveiliging volgens de BIO;
- Bescherming van privacy gevoelige informatie conform de AVG;
- Dienstverlening conform de Dienstenwet;
- Openbaarheid van informatie volgens de Wet Open Overheid (WOO).

Daarnaast worden de opgaven waar het waterschap voor staat steeds complexer. Om goed voorbereid te zijn op de huidige en toekomstige gevolgen van de klimaatverandering is onderzoek nodig, zodat we ons watersysteem en ons beheer daar adequaat op in kunnen richten.

Voldoende en betrouwbare data wordt steeds belangrijker om een goede vertaalslag te kunnen maken naar informatie waarop bestuurders keuzes kunnen maken. Het is dan ook zaak om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en systemen te borgen. Dit betekent dat we onze data op orde moeten hebben en dat we onze informatie en systemen beveiligen tegen bedreigingen van buitenaf. Ook kijken we naar de mogelijkheden van nieuwe technieken zoals kunstmatige intelligentie (A.I.).

Acties 2026:

Om bovenstaande ontwikkelingen op een goede wijze uit te voeren is het IBP (Informatie BedrijfsvoeringsPlan) opgesteld. Dit plan is de leidraad voor de uitvoering van diverse projecten op het gebied van ICT en de informatiehuishouding.

Het gaat daarbij om:

- Het inzicht verkrijgen en houden van ons complexe informatielandschap. Dit is noodzakelijk voor het bepalen van impact van nieuwe wetgeving en informatievraagstukken. In 2025 en 2026 gaat extra aandacht uit naar hoe wij als organisatie data willen genereren, inwinnen, beheren, delen, en benutten.
- Het uitrollen van een gebruikersvriendelijke, beheersbare en veilige werkplek die faciliteert in hybride werken en digitaal samenwerken. In 2024 en 2025 is de moderne werkplek uitgerold in de organisatie. In 2025 en 2026 gaan we verder met de doorontwikkeling en het borgen van de nieuwe functionaliteiten.
Onderdeel van de moderne werkplek is ook het juist archiveren en toegankelijk maken van beschikbare informatie. Zowel voor intern als extern gebruik (voor bijvoorbeeld de Wet Open Overheid).
- Standaardisering van onze (proces)automatisering. Door middel van standaardisering zijn we minder kwetsbaar en kunnen we gestructureerd en efficiënt werken.
- Onderzoek doen naar de toepasbaarheid van kunstmatige intelligentie binnen het waterschap. In 2025 zijn pilots gestart en we hebben regels en opleidingsmateriaal opgesteld. In 2026 gaan we verder onderzoeken wat de mogelijkheden zijn binnen het waterschap en zal kunstmatige intelligentie verder zijn intrede doen binnen de werkprocessen.
- Bredere inzet van drones. In ons werk is het verkrijgen van actueel kaart- en beeldmateriaal van groot belang. De inzet van drones maakt dit mogelijk. Daarnaast wordt gekeken waar AI kan bijdragen aan het automatische detecteren van wijzigingen in ons beheergebied op basis van deze dronebeelden.

BIO en AVG

Voor de informatiebeveiliging (BIO) en de privacy (AVG) worden afzonderlijk jaarplannen opgesteld. De insteek is om het volwassenheidsniveau voor beide onderwerpen te verhogen. Hiervoor worden organisatorische en technische maatregelen uitgewerkt en vastgelegd. Het interne toezicht op de naleving van deze maatregelen via de CISO (Chief Information Security Officer) en de FG (Functionaris Gegevensbescherming) krijgt verder vorm.

In 2025 is het Information Security Management Systeem (ISMS) verder geprofessionaliseerd. Dit leidt ertoe dat de informatiebeveiliging werkzaamheden gestructureerd verlopen, dat de effectiviteit van maatregelen wordt gecontroleerd, het waterschap verbeteringen signaleert en deze vervolgens adresseert.

Voor 2026 staan de volgende werkzaamheden op de planning:

- Het implementeren van Security Operations Dienstverlening (SOC). Een SOC analyseert logdata en netwerkverkeer van een ICT-omgeving 24x7 en omvat procesautomatisering als ook kantoorautomatiseringsomgeving. Indien een SOC verdachte activiteiten signaleert dan wordt het waterschap gewaarschuwd en krijgt het advies om de dreiging weg te nemen. Medewerkers van het waterschap ondernemen vervolgens actie, daar deze bekend zijn met de eigen ICT-voorzieningen en de consequenties van handelen kunnen overzien. Een SOC oplossing is daarmee de ogen en oren voor een ICT-omgeving.
- In 2025 heeft een vooronderzoek plaatsgevonden naar de implementatiegraad van de Cybersecurity Implementatierichtlijn (CSIR). Deze richtlijn geeft aan hoe de procesautomatisering van het waterschap beveiligd dient te worden. De richtlijn is zeer breed opgesteld en behandelt onderwerpen als fysieke beveiliging op procesautomatisering locaties (bijvoorbeeld een RWZI), maatregelen gericht op robuuste processen en procedures en de

richtlijn stelt diverse technische beveiligingseisen. De verwachting is dat in 2026 vervolgactiviteiten zullen plaatsvinden n.a.v. het vooronderzoek.

- In 2026 zal het waterschap dienen te voldoen aan de Cyberbeveiligingswet, deze wet is reeds tweemaal uitgesteld door de Nederlands regering. Midden 2026 is nu als doel gesteld om de wet van kracht te laten worden. Dit is de zogenaamde "vitaal verklaring". Vitaal wil zeggen dat de Nederlandse overheid de diensten van het waterschap belangrijk vindt voor de samenleving. De wet stelt diverse eisen aan de informatiebeveiliging, zowel voor proces- als kantoorautomatisering. Een groot deel daarvan kan ingevuld worden door te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de CSIR, de wet stelt daarnaast ook eisen aan het bestuur van het waterschap. Het waterschap gaat vanuit de wet te maken krijgen met een externe toezichthouder, deze zal toetsen of het waterschap voldoet aan de informatiebeveiligingseisen die hieruit voortkomen.

Analoog aan de BIO is er ook voor de AVG (privacy, Algemene Verordening Gegevensbescherming) tijd besteed aan de verdere implementatie. Ook hier zal 2026 in het teken blijven staan van de verdere implementatie van de AVG. Met name de controle aspecten (doen we wat we zeggen en kunnen we dat aantonen) verdienen extra aandacht. Hiermee is in 2025 een start gemaakt. Het inrichten van een ISMS model (analoog aan de BIO) speelt hierbij een rol. Daarnaast zal er veel aandacht zijn voor awareness (bewustwording rondom privacy). Bijzondere wetgeving / richtlijnen staan daarnaast op stapel en zullen de komende tijd ook de nodige aandacht vragen. Denk aan Artificial intelligence (AI-act), aanpassingen aan de AVG / UAVG, de Archiefwet (o.a. selectielijst) en de ePrivacy verordening (voorheen Cookiewet)

2. Personeel

Een goede uitvoering van onze taken vraagt om een kwalitatieve én kwantitatieve personeelsbezetting. Ervaren, goed opgeleide medewerkers met specifieke kennis en vaardigheden blijven onmisbaar. We investeren daarom structureel in onze mensen, zodat zij ontwikkelingen tijdig kunnen duiden, toepassen en vertalen naar ons werk. Daarbij zetten we sterk in op kennisverdieping, kennisdeling en innovatie, in lijn met onze rol als waterautoriteit.

Onze organisatievisie benadrukt dat medewerkers en organisatie in elkaars verlengde liggen: samenwerking, wendbaarheid en professionaliteit zijn sleutelwoorden. We werken in een netwerksamenleving en vragen om bestuurlijke sensitiviteit, creativiteit en het vermogen om snel en adequaat te handelen. Dit vraagt om voortdurende ontwikkeling van zowel inhoudelijke kennis als persoonlijke competenties.

Acties 2026:

- **Continu ontwikkelen van kennis en vaardigheden**
We borgen dit via meerjarige kwaliteits- en ontwikkelplannen per afdeling, gericht op actualiteit van kennis en het benutten van innovatiekansen.
- **Instroom en doorstroom versterken**
Extra inzet op stagiairs, trainees, opleidingen en strategische werving om vacatures snel en kwalitatief in te vullen en kwetsbare posities te voorkomen.
- **Samenwerkings- en innovatief vermogen vergroten**
Trainingen en intervisie gericht op projectmanagement, samenwerken, bestuurlijke sensitiviteit en het signaleren en benutten van innovatiekansen.
- **Kennisdeling en netwerkvorming**
Actief stimuleren van interne kennisdeling en externe samenwerking met partners in de regio en sector.

3. Communicatie

Vanuit het beleidsplan Communicatie krijgt onze communicatie invulling. In de kern willen we met de wijze waarop we als waterschap Hunze en Aa's communiceren, bijdragen aan de realisatie van het waterbeheerprogramma en het coalitieakkoord. De doelstellingen van ons communicatiebeleid zijn:

- bijdragen aan contact, verbinding en samenwerking met onze omgeving;
- stimuleren zichtbaarheid van waterschap Hunze en Aa's in de richting van onze omgeving;
- waterschap Hunze en Aa's presenteren:
 - als functionele overheid die belast is met de zorg voor schoon water, voldoende water en waterveiligheid;
 - in lijn met de houdingen uit het waterbeheerprogramma;
 - als nuchter, eerlijk, toegankelijk, transparant en participatief;
- bijdragen aan maatschappelijk draagvlak voor ons werk en begrip voor de keuzes die we maken;
- bijdragen aan legitimiteit richting onze belastingbetalers;
- stimuleren watervriendelijk gedrag.

Met het beleidsplan Communicatie is koers bepaald, met aandacht voor:

- versterken digitale communicatie;
- projectcommunicatie;
- zichtbaarheid 'in het veld';
- stimuleren watervriendelijk gedrag;
- versterken communicatief vermogen en ambassadeurschap;
- educatie en voorlichting;
- brede publiekscommunicatie;
- actieve omgang met de pers.

Acties 2026:

In 2026 zullen we:

- in het kader van onze zichtbaarheid de beeldkwaliteit van hotspot Nieuwe Statenzijl verbeteren. In 2025 is gestart met de uitvoering van de plannen. Dit loopt door in 2026 met de realisatie van nieuw meubilair en bomen. Ook willen we de rijke geschiedenis van Termunterzijl tot leven brengen. De plannen hiervoor zijn in ontwikkeling, in gesprek met onder meer de omgeving en het Waddenfonds;
- aansluiten op een landelijke aanpak voor publiekscommunicatie (samenwerking 21 waterschappen onder regie van de Unie van Waterschappen) en op de koepelcampagne Leven met Water (een samenwerking tussen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, waterschappen, drinkwaterbedrijven, watermusea, gemeenten en provincies);
- starten met de voorbereidingen voor de communicatie over de waterschapsverkiezingen in 2027;
- onze website doorontwikkelen op basis van de uitkomsten van een gebruikersonderzoek;
- overgaan naar een nieuw intranet (met een eigen, afgeschermd omgeving voor ons bestuur);
- de online communicatie over ons bestuur, de vergaderstukken en besluitvorming aanpassen, door gebruik te gaan maken van een publieksportaal;
- bijdragen aan regionale samenwerking in communicatie over klimaatadaptatie (in het verlengde van de Regionale Klimaatadaptatie Strategie).

4. Juridisch / inkoop

Inkoop, Aanbesteden en Contractmanagement

Waterschap Hunze en Aa's is een actief participerend waterschap dat zich inzet voor veilig, voldoende en schoon water. Om deze kerntaken te realiseren, werken wij intensief samen met een breed scala aan leveranciers en dienstverleners. Inkoop speelt hierin een cruciale rol: het inkoopvolume vormt een substantieel deel van onze totale uitgaven en heeft daarmee directe invloed op het behalen van onze strategische en operationele doelstellingen.

Wij hechten grote waarde aan een professioneel ingericht inkoopproces, waarin rechtmatigheid, doelmatigheid en duurzaamheid centraal staan. Dit betekent dat wij onze aanbestedingen en contracten zodanig vormgeven dat ze niet alleen voldoen aan wet- en regelgeving, maar ook bijdragen aan maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, circulaire economie en regionale samenwerking.

De marktdynamiek is de afgelopen jaren sterk veranderd. Waar voorheen sprake was van een opdrachtgeversmarkt, zien we nu een verschuiving naar een opdrachtnemersmarkt. Dit vraagt van ons als organisatie een proactievere houding in het aangaan en onderhouden van relaties met marktpartijen. In 2025 hebben wij daarom diverse initiatieven genomen om onze positie in de markt te versterken:

- **Transparantie in aanbestedingen:** Via onze aanbestedingskalender en communicatiekanalen zoals LinkedIn informeren wij de markt tijdig over geplande en lopende aanbestedingen.
- **Dialogo met leveranciers:** We voeren periodieke leveranciersgesprekken en organiseren marktconsultaties om wederzijds begrip en samenwerking te bevorderen.
- **Interbestuurlijke samenwerking:** We verkennen actief de mogelijkheden tot gezamenlijke inkoop met andere waterschappen en overheden.
- **Introductie groslijsten:** In overleg met de markt hebben we een groslijstsystematiek geïmplementeerd. Deze werkwijze biedt transparantie, vergroot de flexibiliteit in samenwerking en draagt bij aan een bredere marktbenadering.

Daarnaast is er aanzienlijke voortgang geboekt in het oplossen van onrechtmatigheden uit voorgaande jaren. De aandacht voor rechtmatigheid is binnen de organisatie toegenomen en wordt structureel geborgd in onze processen. Ook in 2026 blijft dit een belangrijk aandachtspunt.

Acties 2026:

Voor het komende jaar staan de volgende acties centraal:

- **Realisatie van een realtime spendanalyse:** Door het in eigen beheer uitvoeren van spendanalyses verkrijgen we sneller inzicht in uitgavenpatronen, waardoor we tijdig kunnen bijsturen en beter kunnen adviseren.
- **Doorontwikkeling contractmanagement:** We versterken onze contractbeheersing en monitoring, zodat we beter kunnen sturen op prestaties, risico's en compliance.
- **Optimalisatie groslijstapplicatie¹:** De aanbestedingsapplicatie voor groslijsten wordt verder ontwikkeld om gebruiksgemak en functionaliteit te verbeteren.
- **Rapportagelijijn in lijn met nieuw inkoopbeleid:** We ontwikkelen een rapportagestructuur die inzicht biedt in onder andere lokaal inkopen, uitnutting van overeenkomsten en duurzaamheidsprestaties.

¹ Een groslijst is een voorlopige lijst van inschrijvers die geselecteerd zijn om het werk uit te voeren of een dienst te leveren.

Met deze acties versterken we onze rol als professioneel opdrachtgever en dragen we bij aan een toekomstbestendig waterschap dat zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt.

Juridisch

- Omgevingswet. In deze bestuursperiode zal een begin gemaakt worden met het opstellen van de waterschapsverordening 2.0. Waar de eerste versie van de waterschapsverordening een beleidsneutrale omzetting was van de Keur, is er in de tweede versie van de waterschapsverordening wel ruimte voor inhoudelijke wijziging van de regels. Er zal doelgericht naar de regels worden gekeken en er is ruimte voor actualisatie op basis van nieuwe beleid.
- De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 gedeeltelijk in werking getreden. Sinds 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën van de Wet open overheid (Woo) verplicht openbaar gemaakt worden. Voor het waterschap zijn alleen de eerste vier categorieën van toepassing. Het waterschap voldoet aan deze openbaarmakingsverplichting. De komende jaren zal de verplichting om bepaalde informatie actief openbaar te maken verder gefaseerd in werking treden. Voor het waterschap is de ingangsdatum van actieve openbaarmaking voor de overige informatiecategorieën nog niet vastgesteld. Voor meer informatie over de Woo wordt verwezen naar de openbaarheidsparagraaf in hoofdstuk 4D.

5. Financiële rechtmatigheid

Rechtmatigheid is een vast onderdeel in de bedrijfsvoering. De rechtmatigheidsaspecten monitoren we door verbijzonderde interne controles (VIC's). Een VIC behelst een controle op de opzet, bestaan en werking van de interne controle (IC) die medewerkers zelf uitvoeren als onderdeel van hun reguliere werkprocessen. Het doel is het tijdig opsporen en corrigeren van onvolkomenheden in de uitvoering van processen en deze vervolgens te verbeteren. Hierdoor levert de VIC een bijdrage aan de interne beheersing van werkprocessen en staat ten dienste aan het management en het dagelijks bestuur. Voor de accountant is de kwaliteit van (V)IC bepalend voor de noodzakelijke breedte en diepgang van de accountantscontrole. De jaarlijkse interim controle van de accountant is veelal gericht op de kwaliteit van de administratieve organisatie (AO) en de (V)IC's. Het algemeen bestuur kan voor de jaarrekeningcontrole aandachtspunten meegeven aan de accountant..

Vanaf 2025 ligt de verantwoordelijkheid om een oordeel te vormen over de (financiële) rechtmatigheid van het handelen van het waterschap bij het dagelijks bestuur en toetst de accountant de getrouwheid van de verantwoording, die onderdeel vormt van de jaarstukken van het waterschap. Om de rechtmatigheidsverantwoording op te stellen is een systematisch opgebouwde aanpak nodig. Jaarlijks stelt het dagelijks bestuur een interne controleplan vast. Hierin wordt toegezien op getrouwheid en financiële rechtmatigheid om het dagelijks bestuur in staat te stellen de rechtmatigheidsverantwoording af te leggen in de jaarrekening. Bijvoorbeeld over de naleving van de voorwaarden voor Europese aanbestedingen, alsook over misbruik en oneigenlijk gebruik en lasten waarvoor geen voorafgaande dekking is opgenomen in de begroting.

C. Verbonden partijen

Visie en beleidsvoornemens

Ons waterschap is uit beleidsoverwegingen samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal partijen. De keuze voor zo'n samenwerking is over het algemeen ingegeven door (kosten)efficiency. Zo'n samenwerking kan de vorm aannemen van een gemeenschappelijke regeling (volgens de wet op

de gemeenschappelijke regelingen) al dan niet met een eigen bestuur, een stichting of een vereniging. Door dergelijke samenwerkingen op te nemen in een aparte paragraaf krijgt het algemeen bestuur een goed inzicht in de partijen die ons helpen onze doelen te bereiken.

Wettelijke definitie verbonden partij: een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie die een bijdrage levert aan onze doelstellingen en waarin het waterschap een bestuurlijk én financieel belang heeft. Letterlijk wordt met bestuurlijk belang bedoeld dat ons waterschap ook in het bestuur van het samenwerkingsverband vertegenwoordigd is.

1.	Gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest
Belang waterschap	In de reglementen van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling wordt aangegaan. Deze regeling is een lichte gemeenschappelijke regeling, zonder een eigen bestuur. Deze gemeenschappelijke regeling beheert geen eigen of vreemd vermogen.
Openbaar belang	Voor de volgende onderwerpen wordt samengewerkt met waterschap Noorderzijlvest: • Het beheer van zuiverings-technische werken met grensoverschrijdend afvalwater. • De verwerking van primair zuiveringsslib. • Het ontwateren van zuiveringsslib. • De eindverwerking van zuiveringsslib. • Het beheer van het fonds buiten gebruik gestelde leidingen. • Het beheer en bediening van coupures te Delfzijl. • Het laboratorium.
Financieel belang	Bijdrage aan NZV : € 13.173.000,- Bijdrage van NZV (lab.) € 2.086.000,-
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
Financieel resultaat	n.v.t.
Risico's	Door de grote financiële omvang van de jaarlijkse kosten van deze gemeenschappelijke regeling (€ 32 miljoen) kunnen afwijkingen in de uitvoering (projecten en exploitatie) en mutaties in lonen en prijzen voor aanzienlijke verschillen zorgen.
Voornemens	<i>Grensoverschrijdend afvalwater</i> Sinds 2021 is er een nieuwe contractpartij voor de eindverwerking van ontwaterd zuiveringsslib. Dit is de SNON (Slibverwerking Noord Oost Nederland). Het nieuwe contract is ingegaan op 1-1-2021 en kent een looptijd van minimaal 20 jaar. Fosfaatterugwinning uit de as van het slib en nuttig hergebruik van de energie-inhoud van het slib maken onderdeel uit van het contract. In 2026 zal al het slib van de drie waterschappen NZV, WDOD en H&A verwerkt worden in de nieuwe fabriek van de SNON. Eind augustus 2025 is deze fabriek officieel in gebruik genomen.

Ook in 2026 vindt er grootschalige renovatie/optimalisatie plaats van de rwzi Garmerwolde. De drie zuiveringsstraten worden één voor één aangepakt. Door deze noodzakelijke ingrepen moet de installatie beter en efficiënter gaan presteren. In 2026 wordt er gewerkt aan rendement verbeterende werkzaamheden aan zuiveringsstraat 3 op Garmerwolde. In 2027 en 2028 zullen er rendement verbeterende werkzaamheden worden uitgevoerd op respectievelijk de rwzi's Eelde en Delfzijl. Hierbij wordt op rwzi Eelde tevens de chemicaliëndosering geplaatst waarmee de fosfaatconcentratie van het effluent verder naar beneden kan worden gebracht. Gelijktijdig met de rendement verbeterende werkzaamheden wordt er onderhoud gepleegd aan de gemalen en persleidingen in de betreffende zuiveringskring van Garmerwolde.

Vanwege naar alle waarschijnlijkheid toegekende subsidie voor de vierde trap (lees medicijnrestenverwijdering) op Garmerwolde is dit project naar voren gehaald in de meerjarenplanning.

Overige maatregelen die op Garmerwolde genomen gaan worden (maatregelen routekaart zuiveringskring Garmerwolde) betreffen het ontvangstwerk, toekomstige capaciteitsuitbreiding en reductie van lachgas door optimalisatie van de deelstroom behandeling.

Laboratorium

- Het continue implementeren en uitbreiden van analysemethoden voor medicijnresten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen.
- Vervangingsinvestering in inrichting van de bemonsteringsauto's vanwege einde levensduur.
- Implementatie van een nieuw LIMS (Laboratorium Informatie Management Systeem).
- Continuering van uitvoeren monsternamen COVID en mogelijke andere gezondheidsparameters in opdracht van VWS en RIVM in het kader van afgesloten Bestuursovereenkomst Nationale afvalwater surveillance.
- Vanaf 2024 wordt de eDNA analyse t.b.v. het opsporen van muskusratten, beverratten en bevers routinematig uitgevoerd. In 2025 zal in overleg met de opdrachtgevers worden bepaald of er nog andere organismen met deze techniek moeten worden aangetoond. Vanuit de verschillende opdrachtgevers van het laboratorium is er veel belangstelling voor het uitbreiden van de analyses met behulp van eDNA. Momenteel worden voor verschillende organismen analyses ontwikkeld en gevalideerd.
- Vervangingsinvestering in analyseapparatuur tbv de analyse van nutriënten. Vanwege andere noodzakelijke investeringen is deze vervangingsinvestering doorgeschoven naar 2026
- Momenteel wordt samen met Noorderzijlvest onderzocht of de hydrobiologische werkzaamheden die op dit moment worden uitbesteed in huis kunnen worden gehaald en onder de GR kunnen worden gebracht.

2.	Gemeenschappelijke regeling Noordelijk belastingkantoor
Belang waterschap	De waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen hebben uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency besloten tot samenwerking bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en de heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen in het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). Het NBK is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, in samenhang met artikel 62 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Ons dagelijks is vertegenwoordigd in het bestuur van het NBK.
Openbaar belang	Het Noordelijk Belastingkantoor heeft tot taak het uitvoeren van: a. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 113 Waterschapswet die door de deelnemende waterschappen aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen; b. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 219 Gemeentewet die door deelnemende gemeenten (Groningen en Eemsdelta) aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen; c. de Wet waardering onroerende zaken. Onder de taken worden mede begrepen de daartoe behorende ondersteunende processen. Het NBK verzorgt ook de afhandeling van kwijtscheldingsaanvragen voor een groot aantal gemeenten in Noord-Nederland.
Financieel belang	Bijdrage aan het NBK € 2.717.000,-
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.
Financieel resultaat	n.v.t.
Risico's	Het NBK kent geen bijzondere risico's. Als bedrijfsvoeringsorganisatie heeft het NBK te maken met reguliere risico's ten aanzien van ICT en personeel en de daarbij behorende financiële risico's. Daarnaast kan het streven naar het aansluiten van meer gemeenten voor een (tijdelijke) terugval in dienstverlening zorgen. Er is onzekerheid over het voortbestaan van de koepelvrijstelling BTW. Mocht op termijn deze vrijstelling komen te vervallen, dan heeft dit een kostenverhogend effect voor onze bijdrage (voor zover het ons aandeel in de personele kosten betreft).
Voornemens	Eén van de belangrijkste doelstellingen is het verder uitbreiden van de dienstverlening aan nieuwe gemeenten ter vergroting van de (kosten)efficiency. Op dit moment wordt op basis van een dienstverleningsovereenkomst ook de heffing, inning en waardering voor de gemeenten Eemsdelta, Noordenveld Oldambt en Pekela verzorgd. Voor de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo wordt de dwanginvordering uitgevoerd. Ook in 2026 wordt met gemeenten gesproken om gebruik te maken van de diensten van het Noordelijk Belastingkantoor. Het Noordelijk Belastingkantoor gaat vanaf het tweede kwartaal van 2026 de gemeentelijke belastingtaken overnemen van de gemeente Achtkarspelen.

	Het jaar 2025 en eerste kwartaal van 2026 staan in het teken van de migratie. Als met een gemeente tot een overeenkomst wordt gekomen dan wordt een dienstverleningsovereenkomst (DVO) opgesteld, waarin ook de financiële afspraken worden vastgelegd. Voor een DVO worden integrale kostprijsstarieven gehanteerd die voor beide partijen financieel positief gaan uitwerken. Daarnaast maken partijen afspraken over de éénmalige kosten die vooraf aan de daadwerkelijke dienstverlening aan de orde zijn. Ook worden er afspraken over het eventueel overnemen van personeel gemaakt. Dit alles is maatwerk en wordt in een businesscase uitgewerkt. In 2026 zal voor c.a. € 300.000,- worden geïnvesteerd gericht op innovatie en de verdere ontwikkeling van de processen en ICT-middelen. Ook zal in 2026 het aangepaste belastingstelsel voor waterschappen in werking treden. Het NBK heeft processen en systemen hierop aangepast.
--	---

3.	Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)
Belang waterschap	In deze gemeenschappelijke regeling zijn wij vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. Als deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Het Waterschapshuis (HWH) nemen we deel aan diverse programma's. Als waterschap dragen we bij aan de instandhoudingskosten van HWH en nemen we een aantal producten die HWH levert af. De kosten van de instandhouding worden door alle deelnemers gezamenlijk gedragen. De kosten van de projecten worden op basis van deelnameovereenkomsten doorbelast aan de diverse deelnemers/afnemers. Op grond van een afweging op basis van kosteneffectiviteit nemen we producten van Het Waterschapshuis af. Ook nemen we producten af als er sprake is van een gezamenlijk in Univerband afgesproken activiteit of product.
Openbaar belang	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen. Het zwaartepunt ligt op vier gebieden (data, standaarden, Informatiebeveiliging en privacy en wetgeving. We treden daarbij zoveel mogelijk als collectief op.
Financieel belang	Bijdrage aan HWH € 1.163.000,-
Eigen vermogen	n.v.t.
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 11.548.000,- 31.12.2024: € 15.108.000,-
Financieel resultaat	2024: € 676.000,- negatief.
Risico's	
Voornemens	Geen bijzonderheden te melden. Het HWH blijft ons faciliteren en ondersteunen op de door ons gewenste thema's.

4.	Unie van Waterschappen
Belang waterschap	In deze vereniging zijn wij niet vertegenwoordigd in het bestuur. De dijkgraaf vertegenwoordigt ons in de ledenvergadering. Daarnaast zijn wij bestuurlijk en ambtelijk vertegenwoordigd in (bijna) alle werkgroepen en commissies die bij de Unie van Waterschappen de besluitvorming, advisering en lobbywerkzaamheden voorbereiden
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking. Binnen de Unie ligt de nadruk op lobby, communicatie en landelijke regievoering. Daarnaast zorgt de Unie voor de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en het bepalen van gezamenlijke standpunten van haar leden en het ondersteunen van haar leden. Het dagelijks bestuur van de Unie bestaat uit een aantal bestuurders (dijkgraven of leden van het dagelijks bestuur van een waterschap) van waterschappen. Besluiten worden genomen in de ledenvergadering waarin alle dijkgraven zitting hebben. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd. Het is aan de waterschappen zelf te bepalen hoe daar mee om te gaan. Het belang van Hunze en Aa's is circa 4%.
Financieel belang	Bijdrage aan de Unie van Waterschappen: € 490.000,-
Eigen vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 2.178.000,- 31.12.2024: € 2.589.000,-
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 21.731.000,- 31.12.2024: € 23.959.000,-
Financieel resultaat	2024: € 411.000,- positief
Risico's	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. Wel is een garantstelling verstrekt door de leden waterschappen op een lening bij de NWB ten behoeve van de huisvesting van de Unie (zie ook de risicoparagraaf).
Voornemens	Geen bijzondere ontwikkelingen. De Unie blijft ons faciliteren en ondersteuning op veel terreinen.

5.	STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer)
Belang waterschap	STOWA is een stichting met een stichtingsbestuur. Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de in STOWA deelnemende partijen: waterschappen, provincies en het Rijk. Onze dijkgraaf is voorzitter. Door de STOWA worden met regelmaat onderzoeken uitgevoerd en rapporten gepubliceerd die ons helpen bij ons werk. Onze medewerkers/specialisten zijn soms rechtstreeks betrokken bij deze onderzoeken.
Openbaar belang	STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij in hun werk voor staan, goed uit te voeren. Deze kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch of sociaalwetenschappelijk gebied. Daarnaast ondersteunt STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap.
Financieel belang	Bijdrage aan STOWA: € 255.000,-
Eigen vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024 € 8.140.932 31.12.2024 € 9.801.004
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024 € 11.424.595 31.12.2024 € 8.405.400
Financieel resultaat	n.v.t.
Risico's	
Voornemens	In de uitgebrachte strategienota Energie in synergie van de STOWA is aangegeven dat de STOWA haar onderzoek in de periode 2019-2023 clustert in vijf maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, energietransitie en circulaire economie. De strategienota is verlengd tot en met 2025, omdat het nog steeds actueel is. Wel verkend de STOWA nieuwe onderwerpen voor de komende periode. De vijf benoemde opgaven omvatten belangrijke vragen voor de waterbeheerders. Hoe zij die effectief en efficiënt kunnen beantwoorden, is niet op voorhand te zeggen. Daar is kennis en innovatie voor nodig. STOWA gaat hier samen met de waterbeheerders, kennisleveranciers en haar omgeving voor zorgen. Naast kennisontwikkeling en innovatie zijn de overdracht van kennis en het gebruik ervan in de praktijk onmisbare stappen bij het succesvol aanpakken van de uit de opgaven voortvloeiende watervraagstukken. Ook deze laatste stappen zijn een belangrijk aandachtspunt voor de STOWA.

6.	Nederlandse Waterschapsbank (NWB)
Belang waterschap	De NWB is een Naamloze Vennootschap (NV). De NWB financiert overheden, instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. Het Waterschap Hunze en Aa's beschikt over 1915 aandelen A en 175 aandelen B. Samen met een nominale waarde van € 240.350,-.
Openbaar belang	Het belang is tweeledig: zorgen voor een aantrekkelijke positie op de geld- en kapitaalmarkt en genereren van inkomsten middels een dividenduitkering. De leningenportefeuille van Waterschap Hunze en Aa's bestaat momenteel volledig uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten. De NWB Bank streeft geen winstmaximalisatie na maar het maken van een passende winst is wel noodzakelijk om de ambities van de bank te kunnen realiseren en om een passend dividend uit te kunnen keren. De directie van de NWB streeft naar een bestendig dividendbeleid door de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag, met als drie belangrijkste uitgangspunten: - de toekomstbestendigheid van de bank; - het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst; - periodieke evaluatie van het dividendbeleid.
Financieel belang	Dividenduitkering € 1.944.000,-
Eigen vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 2.060.000.000,- 31.12.2024: € 2.094.000.000,-
Vreemd vermogen	Recentste gegevens: 01.01.2024: € 73.523.000.000,- 31.12.2024: € 76.347.000.000,-
Financieel resultaat	2024 Positief € 94.000.000,-
Risico's	Er is vooral een financieel risico. Tegenvallende resultaten van de bank kunnen effect hebben op de dividenduitkering van de aandeelhouders
Voornemens	Naar verwachting zal de NWB ook in 2026 dividend uitkeren. In de begroting 2026 gaan wij uit van een dividenduitkering over 2025 van € 1,9 miljoen.

D. Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en verplicht een bestuursorgaan onder andere tot actieve openbaarmaking van informatie. Uitgangspunt van de wet is dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij een uitzondering van toepassing is. Het doel van de wet is om overheidsinformatie sneller toegankelijk te maken. De Woo verplicht ons bepaalde informatie actief openbaar te gaan maken. In de Woo zijn 17 categorieën informatie opgenomen die verplicht actief openbaar gemaakt moeten worden. Dit mag gefaseerd gebeuren. De wet stelt een fasering van deze categorieën voor tot 2027.

De actieve openbaarmaking van al deze categorieën informatie is een omvangrijke operatie en zal daarom stap voor stap worden ingevoerd. Dit vergt namelijk de nodige aanpassingen in onze informatiehuishouding. Wij volgen de landelijk voorgestelde fasering van invoering. De invoering van de Woo is opgenomen in ons IBP-project.

Op grond van artikel 3.5 van de Woo zijn wij ook verplicht om jaarlijks in de begroting en de jaarrekening aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een kwalitatieve beschrijving gegeven van de activiteiten die worden uitgevoerd in 2026 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding. Voor het uitvoeren van deze wet zijn door het rijk financiële middelen (incidenteel en structureel) beschikbaar gesteld. Het Rijk heeft hierbij als voorwaarde gesteld dat we verantwoording afleggen over de besteding van deze middelen. Hiervoor is aansluiting gezocht bij de belangrijkste onderdelen van de wet.

1. Actieve openbaarmaking voor de 17 verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo)

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die vanuit het waterschap worden ondernomen om informatie op eigen initiatief openbaar te maken voor de samenleving. Om te stimuleren dat het waterschap (feitelijk alle bestuursorganen) uit eigen beweging meer informatie openbaar toegankelijk gaan maken bepaalt de Woo dat in ieder geval 17 categorieën van documenten verplicht binnen de voorgeschreven termijn (fasering) openbaar gemaakt moeten worden. Overheden moeten hier een eigen platform voor inrichten, dat wordt aangesloten op een landelijk platform, de Woo-index site.

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de 17 verplichte categorieën (artikel 3.1 Woo)

Op grond van artikel 3.1 Woo moeten bestuursorganen informatie over de uitvoering van beleid actief openbaar maken. Dit is een algemene inspanningsverplichting. Hier kunnen we voorlopig nog geen invulling aan geven, omdat het voldoen aan de actieve informatieverplichting voor de 17 verplicht voorgeschreven categorieën al het nodige aan inspanning vergt. Qua documenten moeten we met name denken aan beleidsstukken (inclusief voorbereiding, uitvoering, naleving, handhaving en evaluatie van dat beleid). Voorbeelden: beleidsnota's op het gebied van duurzaamheid, inkoop, onderhoud etc. Zodra we hiertoe de mogelijkheid zien zullen we zeker overgaan tot openbaarmaking.

Wij hebben een eigen publicatieplatform ingericht en zijn begonnen met het openbaar maken van documenten uit de eerste informatiecategorieën. In onderstaande tabel wordt aangegeven welke informatiecategorieën in 2025 openbaar werden gemaakt.

Cat.	Art. Woo	Omschrijving	Aantal	Wanneer verplicht openbaar	Platform	Status
1-3	3.3..1a, 1b en 1c	Wet en regelgeving, overige besluiten algemene strekking en ontwerpen waarover extern advies is gevraagd	3	1 november 2024	Publicatieplatform	Actief
4-5	3.3, 1d en 1e	Inzicht in de organisatie/ werkwijze, de bereikbaarheid en de wijze waarop een informatieverzoek kan worden ingediend	-	1 november 2024	Website, publicatieplatform	Actief
6-7	3.3, 2a en 2c	Vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur en zijn	175	-	Website	Actief

		commissies en de bij het algemeen bestuur ingekomen stukken				
8	3.3b	Vergaderstukken Staten-Generaal (niet van toepassing op waterschappen)	n.v.t.	1 november 2024	n.v.t.	n.v.t.
9	3.3, 2d	Agenda's en besluitenlijsten van het dagelijks bestuur	-	-	-	Inactief
10	3.3, 2e	Adviezen met betrekking tot de ontwerpen uit categorie 1 en adviezen van adviescommissies die niet zien op individuele zaken	-	-	-	Inactief
11	3.3, 2f	Convenanten	-	-	-	Inactief
12	3.3, 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	-	-	-	Inactief
13	3.3, 2h	Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking (niet van toepassing op waterschappen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
14	3.3, 2i	Woo-verzoeken (incl. beslissing en verstrekte informatie)	-	-	-	Inactief
15	3.3, 2j	Onderzoeksrapporten	-	-	-	Inactief
16	3.3, 2k 3.3a	Beschikkingen	258	-	Platform	Actief
17	3.3, 2l	Klachtoordelen	-	-	-	Inactief

Wij maken categorie 1 tot en met 5, 6-7 en 16 al langere tijd openbaar, maar vanaf 1 november is categorie 1 tot en met 5 wettelijk verplicht. Voor de overige categorieën die nog niet actief openbaar worden gemaakt, gaat het Rijk een tijdsplanning opstellen. Deze planning bepaalt wanneer overheidsorganen de resterende informatiecategorieën openbaar moeten maken. Dit gebeurt stapsgewijs, zodat overheden voldoende tijd hebben om hun systemen en processen hierop aan te passen. De Woo stelt een fasering voor die loopt tot 2027, waarbij het Rijk in elke fase aangeeft welke informatiecategorieën als volgende aan de beurt zijn.

3. Passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek; hoofdstuk 4 Woo)

Passieve openbaarmaking betekent dat we (publieke) informatie openbaar maken na verzoeken vanuit de samenleving, ook wel een Woo-verzoek genoemd. We zorgen ervoor dat persoonsgegevens worden geanonimiseerd en houden rekening met wettelijke uitzonderingen.

Dit jaar hebben we 13 Woo-verzoeken ontvangen. Van deze verzoeken is er geen een ingetrokken. De verzoeken zijn allemaal in behandeling genomen. We hebben alle verzoeken binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

4. De informatiehuishouding (Hoofdstuk 6 Woo)

Voor de verbetering van de informatiehuishouding gaan we in 2026 door met de volgende activiteiten:

- Ons post- en archiefsysteem herinrichten en daarmee tevens voldoen aan de Woo.
- Een pilot voor het anonimiseren van documenten (ook van Geo-informatie).
- Een pilot om metadata toe te passen voor het gemakkelijk en efficiënt vinden van documenten op zoekterm.
- We werken aan het verder optimaliseren van systemen en procedures. Beleid en werkafspraken op het gebied van de informatiehuishouding en informatievoorziening worden geactualiseerd.
- Verkennen of het post- en archiefsysteem kan worden ingezet om documenten geautomatiseerd openbaar te maken op een Woo-platform.

5. Aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Ons waterschap heeft de rol Woo-contactpersoon toegewezen aan een aantal functionarissen. Hiermee is de beschikbaarheid van een Woo-contactpersoon gewaarborgd.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

Naast de hierboven genoemde inzet zijn er geen extra activiteiten voorzien.

FINANCIËLE BEGROTING

Hoofdstuk 7. Uitgangspunten en normen

Vorig jaar is in het AB van 6 november 2024 de meerjarenraming 2025-2029 vastgesteld. In die meerjarenraming zijn een aantal uitgangspunten van ons waterschap vastgesteld.

Dit betreffen:

- het beëindigen van de “effluentheffing” vanaf 2026;
- geen lastendaling (percentage lager dan 0,0) bij de taak zuiveringsbeheer toepassen;
- alle kosten van het HWBP vanaf 2026 activeren;
- de bestemmingsreserve HWBP inzetten om toekomstige lastenstijgingen bij het watersysteembeheer (HWBP kapitaallasten) te dempen;
- de kosten voor kwijschelding vanaf 2026 toerekenen aan de categorie ingezetenen;
- een structurele formatieve ruimte van 8 FTE opvoeren vanaf 2026;
- het geen gebruik maken van de volgens het nieuwe belastingstelsel geïntroduceerde correctiemethodes.

Voor een nadere toelichting op deze uitgangspunten wordt verwezen naar het desbetreffende bestuursvoorstel. In de begroting 2026 is met het vastgestelde rekening gehouden.

Belangrijke uitgangspunten waarmee, naast het voorgaande, bij het opstellen van de begroting ook rekening is gehouden:

Uitgangspunten met een financiële doorwerking in de begroting

- Jaarlijkse stijging personeelslasten: 5% (op basis van de verwachtingen van het CPB).
- Daarnaast is rekening gehouden met extra personeelslasten als gevolg van cao-afspraken van € 425.000,-.
- Prijsstijging (inflatie); 2% (op basis van de verwachtingen van het CPB).
- Investeringsvolume € 24 miljoen (inclusief € 4 miljoen solidariteitsbijdrage HWBP), hierop zijn de kapitaallasten berekend.
- Als rente(omslag)percentage is 2,14% gehanteerd.
- Hogere bijdrage aan Noorderzijlvest inzake de GR zuiveren in 2026 van € 1.467.000,-.
- Hogere jaarlijkse bijdrage aan de uitvoeringskosten van de Wet WOZ van € 250.000,-.

Uitgangspunt die nog geen financiële doorwerking heeft in de begroting

- De mogelijke kosten voor de gedragscode beheer en onderhoud (o.a. klepelbeleid) zijn nog niet meegenomen in de begroting. De komende periode worden deze kosten nader geïnventariseerd.

Een aantal posten wordt hierna toegelicht.

Stijging personeelslasten

Voor de jaarlijkse stijging van de salarissen en sociale lasten is, op basis van de verwachtingen van het CPB en het onderhandelingsresultaat van de cao voor 2025 en 2026, voor 2026 uitgegaan van 5%. Met dit percentage kunnen naar verwachting reguliere ontwikkelingen, zoals aanpassingen in de sociale lasten (o.a. sociale- en pensioenpremies), de verhoging van de salarissen (cao-uitkomsten) en de reguliere loonrondes worden gedekt.

De personeelsformatie is conform het bestuursvoorstel “Uitgangspunten meerjarenraming 2025-2029” toegenomen met 8 fte van 338,5 fte naar 346,5 fte.

Extra personeelslasten als gevolg van de cao

Begin april 2025 is een onderhandelingsresultaat bereikt over een nieuwe cao voor de waterschappen. Deze cao kent een looptijd van 24 maanden van 01-01-2025 t/m 31-12-2026. Voor deze cao-periode is een automatische prijscompensatie (APC) afgesproken met een extra plus. De lonen stijgen hierdoor automatisch mee met de inflatie door de APC en de plus zorgt voor een koopkrachtverbetering.

Voor 2025 betekent dit:

- Per 1-1-2025 worden de salarissen verhoogd met € 50 bruto op basis van een voltijdsdienstverband;
- Per 1-1-2025 een loonsverhoging van 3,3% (de APC).

Dit betekent, afhankelijk van de functieschaal, een loonsverhoging van gemiddeld 4,5%.

In onze begroting 2025 is rekening gehouden met een totale stijging van de personeelslasten van 5% (inclusief de sociale lasten en reguliere loonrondes door middel van ontwikkeling binnen de functieschaal). Een herberekening toont aan dat door het onderhandelingsresultaat deze 5% niet meer toereikend is om de stijging van de personeelslasten op te vangen.

Rekening houdend met het onderhandelingsresultaat bedraagt het nadeel op de personeelslasten voor 2025 € 225.000. Dit heeft ook een structurele doorwerking naar 2026.

Daarnaast zijn wij op basis van de vorig jaar vastgestelde cao genoodzaakt om aanpassingen door te voeren in meerdere personele regelingen. Dit betreft onder andere een uitbreiding van het aantal functies dat in aanmerking komt voor de regeling werkomstandigheden toelage. Het nadeel hiervan bedraagt € 200.000,-.

Prijsstijging (inflatie)

Op basis van de verwachtingen van het CPB en de reeds meegenomen specifieke verhogingen is voor de begroting een inflatiestijging gehanteerd van 2%.

Kapitaallasten

In deze begroting wordt rekening gehouden met de kapitaallasten behorende bij een investeringsvolume van € 24 miljoen. Hierbij is in 2026 rekening gehouden met extra kapitaallasten als gevolg van het activeren van alle kosten van het HWBP (bovenop het volume van € 20 miljoen). De solidariteitsbijdrage HWBP bedraagt jaarlijks ongeveer € 4 miljoen.

Rente(omslag)percentage

De rentemarkt is de afgelopen jaren sterk veranderd als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de daarmee ontstane sterke inflatie. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente in recordtempo verhoogd van een negatieve stand in 2022 naar 4,00% in oktober 2023. Inmiddels is de rente verlaagd naar een stand van 2,00%. Dit betreft de rente op kortlopend geld (rekening-courantkrediet bij de bank). Verdere renteverlagingen op korte termijn worden op dit moment niet verwacht. Voor de langere termijn is dit sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de inflatie.

De rente op langlopende geldleningen (15 tot 30 jaar) varieert momenteel (begin september 2025) tussen de 3,25% en 3,75% en ligt derhalve een stuk hoger dan de rente op kortlopend geld. Ook de ontwikkeling van de rente op langlopende geldleningen valt moeilijk te voorspellen. In de begroting 2026 is uitgegaan van het huidige rentepercentage voor kortlopend geld en langlopende geldleningen. Het berekende renteomslagpercentage voor 2026 bedraagt 2,14% (begroting 2025 2,10%). De rentestijging bedraagt € 224.000.

De jaarlijks aangetrokken leningen zijn, met name, voor de herfinanciering van de aflossingen op bestaande leningen. Eventuele rentestijgingen (in kleine stapjes) hebben op het renteomslagpercentage geen nadelig effect zolang de herfinanciering tegen een lager percentage dan het huidige renteomslagpercentage van 2,14% is. Wanneer het rentepercentage hierboven ligt, zal het renteomslagpercentage met kleine stapjes gaan stijgen.

GR Noorderzijlvest

Ten behoeve van een doelmatige uitoefening van (grootschalige) taakonderdelen inzake het zuiveren en laboratoriumwerkzaamheden werken de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest sinds 1 januari 2000 samen en zijn daartoe een lichte gemeenschappelijke regeling aangegaan als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Onze bijdrage aan Noorderzijlvest in 2026 inzake het zuiveren is € 1.467.000,- hoger dan onze bijdrage 2025.

Hogere bijdrage aan de uitvoeringskosten van de Wet WOZ

De waterschappen gebruiken de WOZ-waarde van gebouwde onroerende zaken voornamelijk als heffingsmaatstaf voor de watersysteem- en wegenheffing. Gemeenten stellen de WOZ-waarden vast. Samen met het Rijk en de gemeenten dragen de waterschappen bij aan de uitvoeringskosten van de Wet WOZ. Sinds 2015 heeft de Unie succesvol gelobbyd voor een lagere bijdrage van de waterschappen. Er was een horizon verbonden aan deze lagere bijdrage, namelijk tot en met het jaar 2025. In het afgelopen driekwart jaar heeft de Unie geprobeerd om deze lagere bijdrage voor 2026 en verder veilig te stellen. Echter, tijdens het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen van 6 maart jl. heeft het kabinet aangegeven dat de bijdrage vanaf 2026 weer op de oorspronkelijke grondslag zal worden gebaseerd. Dit betekent een fors hogere bijdrage.

De Unie heeft bezwaren geuit tegen deze hoge bijdrage. Er is afgesproken dat er snel een onderzoek zal starten naar een nieuwe kostenverdeelsystematiek. Het doel is om de situatie met een onredelijk hoge bijdrage van de waterschappen zo snel mogelijk te beëindigen, bij voorkeur al voor 2027. Voor 2026 moeten de waterschappen rekening houden met een totale bijdrage die € 10 miljoen hoger ligt dan in 2025, namelijk € 21,8 miljoen. Voor ons waterschap betekent dit een nadeel van € 250.000,-. Dit is ook structureel verwerkt in de meerjarenraming 2026-2030.

Hoofdstuk 8. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten (in €)

nr	omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
1	rentelasten	4.808.039	4.584.114	4.681.198
2	afschrijvingen	16.847.363	16.919.671	16.138.754
3	personeelslasten	40.166.447	37.066.054	36.799.296
4	goederen	3.688.993	3.082.782	4.020.691
5	energie	7.218.204	7.002.062	7.213.718
6	huren, pachten en lease	2.072.141	1.937.678	1.714.211
7	verzekeringen	346.242	339.453	330.567
8	belastingen	149.536	146.603	138.870
9	onderhoud door derden	6.132.601	6.171.050	5.698.085
10	overige diensten door derden en bijdragen aan derden	33.054.059	34.537.677	32.892.501
11	toevoegingen aan voorzieningen	731.768	724.607	737.761
12	toevoeging aan reserves	0	0	1.159.000
13	onvoorzien	2.000	132.424	0
	Totaal	115.217.392	112.644.175	111.524.652

nr	omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
1	rentebaten	384.936	448.265	585.370
2	dividend	1.944.000	1.944.000	2.120.702
3	baten in verband met salarissen en sociale lasten	24.301	23.005	488.337
4	opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	3.928.674	3.789.908	3.694.540
5	opbrengst uit eigendommen	69.481	68.118	49.058
6	waterschapsbelastingen	107.100.259	101.521.481	99.595.248
	Af: kwijtscheldingen	2.330.000	2.330.000	2.237.320
		104.770.259	99.191.481	97.357.928
7	bijdrage van derden	1.854.741	1.868.397	2.425.124
8	geactiveerde lasten			360.473
9	onttrekking aan reserves			
	algemene reserves	1.525.000	4.550.000	5.975.000
	bestemmingsreserves	716.000	761.000	1.060.850
10	exploitatieresultaat	0	0	-2.592.732
	Totaal	115.217.392	112.644.175	111.524.652

Toelichting op de begroting naar kosten- en opbrengstensoorten

Hieronder volgt een analyse van de begroting 2026 op kosten- en opbrengstensoorten. De verschillen met de begroting 2025 worden hieronder verklaard. In de analyse worden alleen de grotere afwijkingen genoemd. De bedragen zijn op duizendtallen afgerond.

	Begroting 2026	Begroting 2025		Vershil
- Netto lasten	108.625.000	106.071.000	N	-2.554.000
Dekking:				
- Waterschapsbelastingen	107.100.000	101.521.000		5,5%
- Onttrekking algemene reserves	1.525.000	4.550.000		
Totaal	<u>108.625.000</u>	<u>106.071.000</u>		2,4%

De hogere netto last ten opzichte van de begroting 2025 is als volgt samengesteld:

	Begroting 2026	Begroting 2025		Vershil
Lasten				
1 kapitaallasten	21.655.000	21.504.000	N	-151.000
2 personeelslasten	40.166.000	37.066.000	N	-3.100.000
3 goederen	3.689.000	3.083.000	N	-606.000
4 energie	7.218.000	7.002.000	N	-216.000
5 huren, pachten en lease	2.072.000	1.938.000	N	-134.000
6 verzekeringen en belastingen	496.000	486.000	N	-10.000
7 onderhoud door derden	6.133.000	6.171.000	V	38.000
8 overige diensten door derden en bijdragen aan derden	33.054.000	34.536.000	V	1.482.000
9 toevoeging aan voorzieningen	732.000	725.000	N	-7.000
10 onvoorzien	2.000	132.000	V	130.000
	<u>115.217.000</u>	<u>112.643.000</u>	N	-2.574.000
Baten				
11 rentebaten	385.000	448.000	N	-63.000
12 dividend	1.944.000	1.944.000	N	0
13 baten i.v.m. salarissen / sociale lasten	24.000	23.000	V	1.000
14 opbrengst goederen, werken en diensten voor derden	3.929.000	3.790.000	V	139.000
15 opbrengst uit eigendommen	69.000	68.000	V	1.000
16 bijdragen van derden	1.855.000	1.868.000	N	-13.000
17 kwijtscheldingen	-2.330.000	-2.330.000	N	0
18 onttrekking bestemmingsreserves	716.000	761.000	N	-45.000
	<u>6.592.000</u>	<u>6.572.000</u>	V	20.000
Netto lasten	<u>108.625.000</u>	<u>106.071.000</u>	N	-2.554.000

1 Kapitaallasten (N € 151.000)**11 Rentebaten (N € 63.000)**

Betreft:

- afschrijvingen	V	73.000	
- rentelasten	N	-224.000	
- rentebaten	N	-63.000	
	N	<u>-214.000</u>	

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn, op basis van de actuele berekeningen, € 73.000 lager.

Rentelasten

De rentemarkt is de afgelopen jaren sterk veranderd als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de daarmee ontstane sterke inflatie. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente in recordtempo verhoogd van een negatieve stand in 2022 naar 4,00% in oktober 2023. Inmiddels is de rente verlaagd naar een stand van 2,00%. Dit betreft de rente op kortlopend geld (rekening-courantkrediet bij de bank). Verdere renteverlagingen op korte termijn worden op dit moment niet verwacht. Voor de langere termijn is dit sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de inflatie.

De rente op langlopende geldleningen (15 tot 30 jaar) varieert momenteel (begin september 2025) tussen de 3,25% en 3,75% en ligt derhalve een stuk hoger dan de rente op kortlopend geld. Ook de ontwikkeling van de rente op langlopende geldleningen valt moeilijk te voorspellen.

In de begroting 2026 is uitgegaan van de huidige rentepercentage voor kortlopend geld en langlopende geldleningen.

Het berekende renteomslagpercentage voor 2026 bedraagt 2,14% (begroting 2025 2,10%).

De rentestijging bedraagt € 224.000.

Rente over eigen financieringsmiddelen (bespaarde rente)

Door het systeem van totaalfinanciering worden de reserves ingezet voor de financiering en niet afzonderlijk op de bank gezet. Om de totale financieringskosten (rentelasten) in beeld te houden wordt administratief een verrekening gemaakt tussen rentelasten en rentebaten. De berekende administratieve rente over de reserves wordt als rentebate verantwoord en opgeteld bij de rentelasten. Door afnemende algemene reserves daalt de bespaarde rente.

2 Personeelslasten (N € 3.100.000)

	Begroting 2026	Begroting 2025		Verschil
- salarissen en sociale lasten	38.551.000	35.528.000	N	-3.023.000
- overige personeelslasten	1.205.000	1.148.000	N	-57.000
- personeel van derden	410.000	390.000	N	-20.000
	<u>40.166.000</u>	<u>37.066.000</u>	N	<u>-3.100.000</u>

Salarissen en sociale lasten

De personeelsformatie is conform de meerjarenraming 2025-2029 verhoogd van 338,5 fte naar 346,5 fte.

De stijging van de salarissen en sociale lasten bestaat uit:

- bijstellingen begroting 2025 (zie voorjaarsrapportage 2025)	N	-425.000	-1,2%
- formatieve claim (8 fte)	N	-825.000	-2,3%
- geraamde stijging 2026 5% (CAO en reguliere stijgingen)	N	-1.773.000	-5,0%

Totale stijging	N	<u>-3.023.000</u>	<u>-8,5%</u>
-----------------	---	-------------------	--------------

Reguliere stijging

Voor de jaarlijkse stijging van de salarissen en sociale lasten is, op basis van de verwachtingen van het CPB, uitgegaan van 5%. Met dit percentage kunnen naar verwachting reguliere ontwikkelingen, zoals aanpassingen in de sociale lasten (o.a. sociale- en pensioenpremies) en de verhoging van de salarissen (cao-uitkomsten).

Bijstelling personele begroting 2025 en formatieve claim

De bijstellingen van de begroting 2025 betreffen verhogingen door aanpassingen in personele regelingen als gevolg van de afgesloten cao (€ 200.000) en de stijging van de salarissen als gevolg van de nieuwe cao voor de jaren 2025 en 2026 (€ 225.000). In de voorjaarsrapportage 2025 wordt dit nader toegelicht.

De formatieve claim van 8 fte is vorig jaar opgenomen in het bestuursvoorstel met betrekking tot de uitgangspunten van de meerjarenraming 2025-2029 voor een bedrag van € 600.000. Een herrekening op basis van een nadere invulling van deze 8 fte komt uit op een totale loonsom van € 825.000.

Overige personeelslasten

De stijging betreft met name de inflatie en een aantal kleinere bijstellingen.

Personeel derden

De stijging betreft met name de inflatie en een aantal kleinere bijstellingen.

3 Goederen (N € 606.000)

Tussen de post onderhoud derden en goederen bestaat een relatie doordat het onderhoud deels door eigen personeel wordt uitgevoerd en deels wordt uitbesteed. Bij uitbesteding worden de totale kosten verantwoord op onderhoud derden, inclusief de door de derde gebruikte materialen. Het nadeel ad € 606.000 wordt in de analyse van de post onderhoud door derden meegenomen.

4 Energie (N € 216.000)

De totale energiekosten ten opzichte van de begroting 2025 zijn € 216.000 hoger. Dit is als volgt opgebouwd:

- Netwerkkosten Enexis	N	-150.000
- Gasbelasting	N	-50.000
- Diversen	N	-16.000
	N	<u><u>-216.000</u></u>

Netwerkkosten Enexis

Als gevolg van onder andere hogere kosten van netverlies, de hoge inflatie en hogere kosten aan TenneT (landelijke netbeheerder) heeft Enexis haar tarieven de afgelopen jaren fors verhoogd.

Naar verwachting stijgen als gevolg van nieuwe investeringen in het hoogspanningsnet op land en zee de tarieven van Enexis in 2026 nogmaals met minimaal 10%. Dit betekent een stijging van € 150.000.

De definitieve tarieven voor 2026 zijn moeilijk te voorspellen en worden eind 2025 weer gepubliceerd door de ACM.

Gasbelasting

De aangekondigde verhoging van de gasbelasting per 2026 leidt tot hogere kosten voor ons waterschap.

Op basis van het verwachte gasverbruik resulteert dit in circa € 50.000 aan extra kosten in 2026 ten opzichte van dit jaar.

5 Huren, pachten en lease (N € 134.000)

Voor de leasekosten is in 2026 een verhoging meegenomen van € 75.000 als gevolg van verduurzaming van ons wagenpark. In verband met aangescherpte wet- en regelgeving omtrent emissie eisen van voertuigen dienen wij als waterschap namelijk te voldoen aan een minimumpercentage aan schone en uitstootvrije voertuigen.

Om hieraan te voldoen is het noodzakelijk om een gedeelte van de huidige leaseauto's te vervangen door duurzame, maar ook duurdere alternatieven. De extra jaarlijkse kosten hiervan bedragen € 75.000. De overige stijging betreft met name de inflatie en een aantal kleinere bijstellingen.

6. Verzekeringen en belastingen (N € 10.000)

Het nadeel betreft inflatie en een paar kleinere aanpassingen.

7 Onderhoud door derden (V € 38.000)

Het voordeel bedraagt	V	38.000
Nadeel op Goederen (zie post 3 Goederen)	N	-606.000
Per saldo nadeel	N	<u><u>-568.000</u></u>

De kosten ten opzichte van de begroting 2025 zijn € 568.000 hoger. Dit is als volgt opgebouwd:

- Taludherstel	N	-160.000
- Laboratoriumapparatuur en benodigdheden	N	-38.000
- Groot onderhoud motorboot Westerwolde (eenmalig in 2025)	V	35.000
- Defosfatering RWZI's	N	-82.000
- Beekonderhoud	N	-65.000
- Snoeiwerkzaamheden (eenmalig in 2026)	N	-80.000
- Reguliere inflatie en diversen	N	-178.000
	N	<u><u>-568.000</u></u>

Taludherstel

In de wintermaanden richten onze medewerkers zich op herstel van beschadigde taluds om het watersysteem in de zomermaanden op een veilige manier te kunnen onderhouden. De afgelopen jaren is het budget voor het taludherstel voor de onderhoudsrayons nauwelijks verhoogd, terwijl wij zien dat de kosten voor het in goede toestand houden oplopen. Dit wordt veroorzaakt door beschadigde taluds als gevolg van zeer natte herfst- en winterperiodes, en ook door oplopende kosten voor schelpen en inhuur materieel (kranen). Op basis van een inhoudelijke en financiële analyse is het budget taludherstel met € 160.000 verhoogd. Hiertegenover staat een voordeel op het waterbeheer van € 85.000 (zie punt 8). Per saldo bedraagt het nadeel derhalve € 75.000.

Laboratoriumapparatuur en benodigdheden

Door een toenemend aantal analyses (onder andere als gevolg van eDNA onderzoek) en diverse prijsstijgingen nemen de kosten van laboratoriumapparatuur en benodigdheden toe.

Defosfatering RWZI's

Uit de analyse van het KRW-doelbereik in combinatie met de watersysteemanalyse op basis van water- en stoffenbalansen, blijkt dat voor het Noord-Willemskanaal (RWZI Assen en Eelde) en de kanalen Hunze Veenkoloniën (RWZI Veendam en Scheemda) er een opgave is voor fosfor (Noord Willemskanaal) en algen (kanalen Hunze Veenkoloniën). In 2024 is daarom een pilot uitgevoerd op de RWZI's Assen, Veendam en Scheemda met extra chemisch defosfateren als mogelijke oplossing. Uit de pilot blijkt dat extra chemisch defosfateren van het effluent een effectieve manier is om de fosforvrucht te reduceren en draagt daarmee bij aan het KRW-doelbereik in de ontvangende waterlichamen. De kosten bedragen jaarlijks € 82.000 en worden vanaf 2026 in de begroting verwerkt.

Beekonderhoud

In de begroting is een structurele verhoging van het budget voor beekonderhoud noodzakelijk met een bedrag van € 65.000 ten opzichte van 2025. Het reguliere onderhoud blijft (o.a. inzet Truxor, rupskraan, handwerk/snoei en afvoer van maaisel) op peil, wat betekent dat de verhoging niet door bezuinigingen op andere posten kan worden opgevangen. De verhoging van € 65.000 is dus noodzakelijk om de continuïteit van het onderhoud te waarborgen en te voorkomen dat achterstanden ontstaan in het beheer van de beken. Zonder deze verhoging zouden werkzaamheden zoals snoeien, maaien en het veilig afvoeren van maaisel niet op het gewenste kwaliteitsniveau kunnen worden uitgevoerd.

Snoeiwerkzaamheden

Voor het jaar 2026 is een extra budget van € 80.000 benodigd voor snoeiwerkzaamheden aan bomen langs het Boelo Tijdenskanaal. Het gaat hierbij om werkzaamheden die niet binnen de reguliere onderhoudscapaciteit en middelen van de organisatie kunnen worden uitgevoerd. De snoeiwerkzaamheden betreffen enerzijds specialistisch werk en anderzijds werk op grote hoogte. Voor dergelijke werkzaamheden beschikken wij niet over de vereiste middelen en bevoegdheden, waardoor externe inzet noodzakelijk is. Het uitbesteden van deze werkzaamheden zorgt ervoor dat de veiligheid van zowel medewerkers als de omgeving wordt gewaarborgd en dat het onderhoud op een kwalitatief verantwoorde manier wordt uitgevoerd. Door de omvang en complexiteit van de werkzaamheden is dit een eenmalige, maar substantiële verhoging van de exploitatiekosten. Met deze aanpak wordt achterstallig onderhoud voorkomen en wordt de vitaliteit en veiligheid van de bomen langs het Boelo Tijdenskanaal voor de komende jaren gewaarborgd.

8 Overige diensten door derden en bijdragen aan derden (V € 1.482.000)

De kosten ten opzichte van de begroting 2025 zijn € 1.482.000 lager.

Diverse afwijkingen:

- Voortoets plan MER t.b.v. WBP 2028-2033	N	-30.000
- Communicatiebudget	V	50.000
- Waterbeheer (zie toelichting taludherstel onder punt 7)	V	85.000
- Onderhoud stedelijke gebieden	N	-30.000
- Hogere bijdrage NBK (conform vastgestelde begroting NBK)	N	-129.000
- Contributie UvW	N	-29.000
- Bijdrage verkiezingen	N	-28.000
- Bijdrage HWH (conform bestuursvoorstel begroting HWH 2026)	N	-130.000
- Beheer akkerranden	N	-25.000
- Implementatie Wet Open Overheid (staat nadeel tegenover, zie punt 18)	V	31.000
	N	-235.000

De bijzondere afwijkingen zijn:

- Vervallen bijdrage HWBP in exploitatie	V	4.575.000
- Bemonstering Nationale Rioolwater Surveillance (NRS)	N	-71.000
- Onderzoekskosten waterbeheerprogramma 2022-2027	N	-50.000
- Bijdrage uitvoeringskosten Wet WOZ	N	-250.000
- Softwarelicenties	N	-200.000
- Asbestsanering werkplaats Veele	V	88.000
- Inspectie slibgistingstanks	N	-250.000
- Labkosten	N	-80.000
- Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest	N	-1.467.000
- Inflatie en diversen	N	-578.000
	V	1.717.000

Totaal

V **1.482.000**

Vervallen bijdrage HWBP in exploitatie

In de meerjarenraming 2025-2029 is vorig jaar besloten om, met het oog op de verwachte stijging van de solidariteitsbijdrage aan het HWBP vanaf 2030, de mogelijkheid tot activering van HWBP-kosten te benutten. Hiermee wordt beoogd de exploitatielasten op korte termijn te verlagen en een evenwichtiger lastenontwikkeling te realiseren. Op de langere termijn (na 2029) stijgen de exploitatielasten weer door de groei van de kapitaallasten.

In de begroting 2026 leidt het vervallen van de eerder begrote jaarlijkse solidariteitsbijdrage tot een voordeel van € 4.575.000.

Bemonstering Nationale Rioolwater Surveillance (NRS)

Sinds de coronacrisis in 2020 werken het ministerie van VWS, het RIVM, de waterschappen en de Unie van Waterschappen samen aan de uitvoering van de Nationale Rioolwater Surveillance (NRS). De genoemde partijen hebben de Bestuursovereenkomst NRS ondertekend die loopt van 1 januari 2021 tot 1 januari 2026. In de begroting 2025 zijn per abuis minder kosten begroot dan opbrengsten en door incidentele meevallers verwachten we desalniettemin binnen het budget te blijven. Voor 2026 zijn de kosten echter weer budgettair neutraal met de opbrengsten verwerkt (per saldo geen kosten voor het waterschap). Dit leidt echter, door een vergelijking met de begroting 2025, wel tot een nadeel van € 71.000.

Onderzoekskosten Waterbeheerprogramma 2022-2027

Na 2 jaar ervaring met het WBP is de conclusie dat het geraamde budget maar deels wordt aangesproken. Vertraging in de opstartfase, het eerst met eigen medewerkers uitvoeren van projecten of andere prioriteiten (NPLG) zorgden voor onderuitputting. In de wetenschap dat alle onderzoeken en pilots uiteindelijk in de WBP periode wel zullen worden uitgevoerd wordt het budget in 2026 met € 50.000 verhoogd. Uiteindelijk zullen alle onderzoekskosten in de begroting worden verwerkt.

Bijdrage uitvoeringskosten Wet WOZ

Vanaf 2026 vervalt de tijdelijke lagere bijdrage van de waterschappen aan de uitvoeringskosten van de Wet WOZ, waardoor de totale bijdrage stijgt met € 10 miljoen naar € 21,8 miljoen. Voor ons waterschap betekent dit een nadeel van € 250.000. De Unie van Waterschappen heeft hiertegen bezwaar gemaakt en een onderzoek naar een nieuwe kostenverdeelstelsel is aangekondigd, met als doel een eerlijker verdeling vanaf uiterlijk 2027. Uit voorzorg is het nadeel van € 250.000 wel structureel verwerkt in de meerjarenraming 2026-2030

Softwarelicenties

De kosten van softwarelicenties stijgen met € 200.000. Hiervan wordt € 75.000 veroorzaakt doordat een korting van de voorbije jaren op onze licentiekosten van Microsoft is vervallen. Daarnaast wordt € 65.000 verklaard door algemene prijsstijgingen in de softwaremarkt, die wij breed merken bij diverse leveranciers. Tot slot worden er ook € 60.000 aan extra kosten gemaakt voor de inzet van een aantal AI-toepassingen, die bijdragen aan innovatie en procesoptimalisatie, en door extra support in het kader van de aanstaande BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Alsmede is dit ook bedoeld voor informatiebeveiligingsmaatregelen, welke wettelijk opgelegd worden vanuit de CSIR (CyberSecurity ImplementatieRichtlijn).

Asbestsanering werkplaats Veele

In de begroting 2025 was eenmalig een budget opgenomen van € 88.000 voor asbestsanering op de werkplaats Veele. Deze is in 2025 niet uitgevoerd. Hiervoor is in de najaarsrapportage 2025 een voordeel meegenomen van € 88.000.

Wanneer er nadere duidelijkheid is over de asbestsanering op de werkplaats Veele zal hier in de toekomst opnieuw een budget voor worden opgenomen.

Inspectie en schoonmaken slibgistingstanks

In de begroting 2025 is een bedrag van € 400.000 opgenomen voor de inspectie en inwendige reiniging van de slibgistingstank op de RWZI Assen. Deze inspectie is noodzakelijk vanwege mogelijke betonaantasting door procesgassen (zoals H₂S), en is van belang voor het waarborgen van de veiligheid en het functioneren van het slibgistingproces. De tank was voor het laatst in 2005 geïnspecteerd. Door vertraging in de voorbereiding en planning zullen in 2025 naar verwachting slechts € 150.000 aan kosten worden gemaakt. Het resterende deel van € 250.000 zal in 2026 worden besteed en is derhalve opgenomen in de begroting 2026.

Labkosten

Voor 2026 is in totaal € 80.000 extra begroot vanwege sterk gestegen kosten voor diensten en gebouwbeheer. De gehanteerde inflatiecorrectie blijkt onvoldoende om deze stijgingen op te vangen.

Zuiveren afvalwater door Noorderzijlvest

Ten behoeve van een doelmatige uitoefening van (grootschalige) taakonderdelen inzake het zuiveren en laboratoriumwerkzaamheden werken de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest sinds 1 januari 2000 samen en zijn daartoe een lichte gemeenschappelijke regeling aangegaan als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Onze bijdrage aan Noorderzijlvest in 2026 inzake het zuiveren is € 1.467.000,- hoger.

Dit wordt met name veroorzaakt door in 2026 uit te voeren groot onderhoud en daarnaast door stijgende kapitaallasten.

10 Onvoorzien (V € 130.000)

Conform het nieuwe Financieel Statuut bedraagt de stelpost onvoorzien nog € 1.000 per taak.

11 Rentebaten (N € 63.000)

De rentebaten zijn in samenhang met de rentelasten toegelicht (zie punt 1).

12 Dividend (€ 0)

In deze begroting wordt, op basis van de uitkeringen in de afgelopen jaren en de verwachtingen voor de komende jaren, uitgegaan van een dividenduitkering van in totaal € 55 miljoen. Dit betekent voor ons € 1,9 miljoen. De dividenduitkering is afhankelijk van de gerealiseerde winst en kan jaarlijks fluctueren.

14 Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden (V € 139.000)

Dit betreft een hogere bijdrage van Noorderzijlvest in ons laboratorium (€ 125.000) en inflatie en diversen (€ 14.000).

16 Bijdragen van derden (N € 13.000)

Het nadeel ad € 13.000 bestaat uit een vervallen eenmalige bijdrage voor de implementatie van de Wet Open Overheid (nadeel € 31.000, staat voordeel tegenover, zie punt 8) en inflatie en diversen (voordeel € 18.000).

18 Onttrekking bestemmingsreserves (N € 45.000)

Ingaande 2015 wordt een aantal uitgaven niet meer geactiveerd. Dit betreft de eigen uren van de projectleiders, de bouwrente en de jaarlijks terugkomende ICT uitgaven van kleinere hardwareposten.

Afgesproken is dat deze extra lasten worden gedekt uit de bestemmingsreserves afkoopsommen.

Aangezien de afkoopsommen volledig de taak watersysteembeheer betreffen kan ook alleen het deel van de extra lasten van deze taak ten laste van de afkoopsommen worden gebracht.

Rekening houdende met de lagere afschrijvingen als gevolg van het niet meer activeren, bedraagt de aanwending uit de afkoopsommen € 716.000. Deze aanwending zal jaarlijks dalen als gevolg van de jaarlijks hogere besparing op de afschrijvingen.

Hoofdstuk 9 Overzicht van baten en lasten per programma

Dit hoofdstuk begint met een overzicht van de baten en lasten per programma. Vervolgens wordt aangegeven wat de dekkingsmiddelen zijn van deze netto lasten. Tot slot wordt inzicht gegeven in de incidentele baten en lasten welke per programma in de begroting 2026 zijn verwerkt.

Overzicht van baten en lasten

De begroting 2026 kan uitgesplitst naar baten en lasten per programma als volgt worden weergegeven.

Kosten per programma op kostensoort

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Veiligheid			
Kapitaallasten	5.313	5.467	5.133
Personeelslasten	1.768	1.831	1.742
Overige lasten	1.040	5.406	4.787
Baten	-58	-57	-133
Totaal	8.063	12.647	11.529
Watersystemen			
Kapitaallasten	11.830	11.498	11.319
Personeelslasten	22.978	21.707	20.874
Overige lasten	42.957	39.758	39.716
Baten	-2.825	-2.791	-3.475
Totaal	74.940	70.172	68.434
Organisatie			
Kapitaallasten	1.794	1.985	1.809
Personeelslasten	18.233	16.210	14.009
Overige lasten	18.224	17.174	17.008
Baten	-3.096	-3.073	-2.422
	35.155	32.296	30.404
waarvan doorberekend ¹	9.204	8.801	7.653
Totaal	25.951	23.495	22.751
Totaal programma's	108.954	106.314	102.713
Onvoorzien (per taak)	2	132	0
Totaal te dekken	108.956	106.446	102.713

¹ Via de uurtarieven van medewerkers wordt een deel van de kosten van dit programma (huisvesting en automatisering) doorberekend aan de programma's veiligheid en watersystemen. Om een dubbeltelling te voorkomen worden deze kosten op dit programma in mindering gebracht.

In hoofdstuk 8 worden de belangrijkste verschillen ten opzichte van 2025 op kostensoortenniveau weergegeven en toegelicht.

Dekkingsmiddelen

De dekking van deze netto lasten is als volgt (bedragen x € 1.000):

	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Dekkingsmiddelen			
Dividend	1.944	1.944	2.121
Inzet algemene reserves	1.525	4.550	5.975
Toevoeging bestemmingsreserves	716	761	-148
Belastingopbrengsten	107.100	101.521	99.595
Kwijtschelding	-2.330	-2.330	-2.237
Resultaat			-2.593
Totaal dekkingsmiddelen	108.956	106.446	102.713

Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten betreft de baten en lasten die als éénmalig ten opzichte van voorgaande en komende jaren moeten worden beschouwd.

Naast tijdelijke budgetten worden ook toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen als incidenteel beschouwd.

De onderstaande incidentele baten en lasten zijn in de begroting 2026 opgenomen:

Incidentele baten

	Begroting 2026
<u>Niet programma gebonden</u> <u>(dekkingsmiddelen)</u>	
Onttrekking algemene reserve watersysteembeheer	€ 2.200.000
Onttrekking bestemmingsreserve afkoopsommen	€ 716.000
Totale incidentele baten	€ 2.916.000

Incidentele lasten

	Begroting 2026
<u>Programma watersystemen</u>	
Inspectie slibgistingtank RWZI Assen	€ 650.000
<u>Niet programma gebonden (dekkingsmiddelen)</u>	
Dotatie algemene reserve zuiveringsbeheer	€ 675.000
Totale incidentele lasten	€ 1.325.000

Hoofdstuk 10. Voorgenomen investeringen en toelichting

In deze begroting wordt rekening gehouden met de kapitaallasten behorende bij een investeringsvolume van € 24 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met extra kapitaallasten als gevolg van het activeren van alle kosten van het HWBP (bovenop het volume van € 20 miljoen). De solidariteitsbijdrage HWBP bedraagt jaarlijks ongeveer € 4 miljoen.

Om voortgang in het werk te houden wordt een groter bedrag dan de eerdergenoemde € 24 miljoen in de werkplanning opgenomen. Bij gunstige omstandigheden kan in geld meer geïnvesteerd worden dan het volume van € 24 miljoen. Als een hoger investeringsvolume leidt tot een hogere kapitaallast dan zullen wij daar bij de voor- dan wel najaarsrapportage op terugkomen.

Bedacht dient te worden dat de geplande investeringsvolumes niet geheel bestaan uit door de eigen dienst te maken infrastructurele werken, maar ook uit bijdragen aan derde partijen die infrastructurele werken realiseren (Provincie, etc.). Voor de daadwerkelijke realisatie zijn we, in die gevallen, van deze partijen afhankelijk. Daarnaast ontvangen wij ieder jaar subsidies als een bijdrage in onze projecten. De hoogte van de subsidies varieert ieder jaar, maar bedraagt veelal enkele miljoenen op jaarbasis. Het bruto investeringsvolume is dan ook hoger dan het netto investeringsvolume van € 24 miljoen.

Wij sturen niet op maximaal € 24 miljoen, maar op het succesvol realiseren van onze doelen door middel van de uitvoering van projecten. In 2026 verwachten we een groot volume aan projecten te realiseren. Voorbeelden hiervan zijn de aanpak van de diverse vuilroosters op onze zuiveringen, het visvriendelijk maken van een aantal gemalen en de aanpak van diverse dijktrajecten. We verwachten een kleine overloop van het niet gerealiseerde planningsvolume van 2025 en daardoor is het feitelijk geplande investeringsvolume voor 2026 hoger.

Aangezien er meer gepland wordt dan feitelijk geïnvesteerd wordt, is er altijd een "werkbuffer" aan investeringsvolume. Daarmee zijn we in staat om onzekerheden en wijzigingen in de planning op te vangen. Grote onzekerheden zoals wijzigingen in wet- en regelgeving, de oorlog in Oekraïne (met alle prijsstijgingen en leverantieproblemen tot gevolg) en onzekerheden rondom stikstof stimuleren ons om flexibiliteit in te bouwen in onze projecten (om de daarmee gepaard onzekerheid te beheersen).

De voor 2026 geplande investeringen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

A.	Vastgesteld beleid	€	22,2 miljoen
B.	Projecten waar reeds besluitvorming over heeft plaatsgevonden	€	1,0 miljoen
C.	Beheersmatige investeringen	€	16,1 miljoen
E1.	Nieuwe projecten: in de loop van 2026 besluitvorming	€	8,9 miljoen
		€	<u>48,2 miljoen</u>

Per programma zijn de volgende investeringsvolumes gepland:

Veiligheid	€	14,2 miljoen
Watersystemen	€	31,8 miljoen
Organisatie	€	2,2 miljoen
		€ <u>48,2 miljoen</u>

Op de volgende pagina's wordt een specificatie gegeven van de geplande investeringen. Dit geeft de huidige reële planning van de investeringsuitgaven weer en is een momentopname. Voor de C-investeringen wordt het Algemeen Bestuur gevraagd krediet beschikbaar te stellen. Per C-investering is een korte toelichting opgenomen.

De investeringen die als E-investeringen zijn gepland, zijn veelal (nog) gebaseerd op "potloodramingen" en na nadere concretisering zal nog separate besluitvorming door het algemeen bestuur moeten plaatsvinden.

INVESTERINGSSCHEMA 2026

Categorie A - Projecten waar reeds besluitvorming over heeft plaatsgevonden. Getoond worden de geplande uitgaven van reeds beschikbaar gestelde kredieten.

		2026
	Omschrijving / projectnaam	Investering
	Programma Veiligheid	
230	Aanleg Meerstad	821.000
500	Masterplan Kaden	101.505
853	Veiligheid sluizen Termunterzijl	340.000
863	Versterken boezemkades n.a.v. toets stabiliteit	3.625.000
880	Kadeversterking Lappenvoort-Oosterland	15.000
H02	HWBP Groote Polder	112.000
1007	COQ installaties Zee objecten	31.000
	Subtotaal	5.045.505
	Programma Watersystemen	
076	Herinrichting midden-Groningen	8.907
306	Ecologische Hoofdstructuur	20.780
624	WKK Scheemda	2.000.000
643	Scheve Klap naar Weiwerd	74.118
725	Inrichting Haansplassen	2.917
745	Maatregelen waterlichaam Zuidlaardermeer	237.474
749	Renovatie rioolgemaal	137.952
804	Diverse vervangingen RWZI's	57.147
812	Watersysteem Hunze BHP 2022-2027	698.000
816	Natuurvriendelijke oevers BHP 2022-2027	540.000
819	Visveilig maken gemaal Duurswold	1.816.998
847	Watersysteem Drentsche Aa BHP 2022-2027	1.700.000
862	Kadeverbetering zuidzijde Zuidlaardermeer	333.669
903	Modificaties RWZI Veendam	512.007
918	DAW Drenthe	121.500
919	DAW Groningen	247.000
920	Gemaal Groningen zuid	2.018.500
922	Windketels vervangen	24.577
935	Visveiligheid gemalen	1.812.650
938	Vuilroosters vervangen	100.681
948	Meetapparatuur lachgas	49.128
960	Leidingwerk SGT's RWZI Assen	44.000
963	Vispassages Buiskooldiep	425.000
1000	Visvriendelijk aanpassen capaciteit aanvoergemalen	2.686.000
1008	COQ installaties RGM	38.500
1009	COQ installaties zuiveringen	75.900
1010	COQ installaties gemalen	101.000
1015	Bijdrage regionale DAW Drenthe regeling 2023-2027	200.000
	Subtotaal	16.084.405

	Omschrijving / projectnaam	2026
		Investering
	Programma Organisatie	
751	Vervanging onderhoudsbeheersysteem	22.771
805	ICT investeringen	199.935
832	Vernieuwing/verduurzaming werkplaats Veele	500.000
929	Vervanging LIMS	227.657
964	Emballage opslag/inrichting 2 kantoorruimtes	100.000
	Subtotaal	1.050.363
	Totaalvolume investeringen per jaar:	22.180.273

Categorie B - Projecten waar reeds besluitvorming over heeft plaatsgevonden. Getoond worden de geplande uitgaven van reeds beschikbaar gestelde C-kredieten.

	Omschrijving / projectnaam	2026
		Investering
	Programma Watersystemen	
749	Renovatie rioolgemaal	337.500
775	Vervanging bellenbeluchting zuiveringen	110.000
868	Diverse vervangingen RWZI's	224.000
869	Schakel- en verdeelinrichting vervangen	30.000
959	PLC's RWZI Ter Apel	30.000
	Subtotaal	731.500
	Programma Organisatie	
872	ICT investeringen	300.000
	Subtotaal	300.000
	Totaalvolume investeringen per jaar:	1.031.500

Categorie C - Nieuwe projecten die overeenkomstig de lijn van onderhoud en beheer als normale vervangingen / aanpassingen gelden en beheersmatige investeringen die elk jaar in één keer ter besluitvorming worden voorgelegd bij het aanbieden van de begroting.

	Omschrijving / projectnaam	2026
		Investering
	Programma Veiligheid	
602	Vervanging hekwerk zeedijk	70.000
692	Herprofilen boezemkades	380.000
718	Diverse vervangingen zeeobjecten	290.000
962	Aanbrengen steenbekleding zeedijk	370.000
H08	Solidariteitsbijdrage HWBP	3.700.000
	Subtotaal	4.810.000
	Programma Watersystemen	
426	Baggeren stedelijk gebied	105.000
467	Groot onderhoud stuwen	245.000
496	Groot onderhoud sluizen	290.000
688	Cultuurhistorisch erfgoed	160.000
709	Diverse vervangingen bruggen	210.000
749	Renovatie RGM's	675.000
758	Versterken boezem- en kanaaloevers	495.000
775	Vervanging bellenbeluchting zuiveringen	661.000
801	Vervanging telemetrie onderstations kwantiteit	105.000
802	Vervanging telemetrie onderstations kwaliteit	110.000
836	Persleiding Annen-Gieten vervangen	530.000
864	Bijdrage gemalen Hoogeveenschevaart	1.581.000
870	Zuiveringen civiel op norm brengen	420.000
901	Diverse vervangingen RWZI's	1.150.000
906	Onderhoudsmachines	1.575.000
908	Oplossen knelpunten landelijk gebied	265.000
909	Stedelijk waterbeheer	100.000
911	Vervangen diverse beschoeiingen	600.000
915	Graafwerende maatregelen bever	265.000
922	Windketels vervangen	180.000
959	PLC's RWZI Ter Apel	500.000
965	Vervanging sanitaire voorzieningen RWZI Gieten	65.000
1014	Laadpalen elektrische auto's	160.000
	Subtotaal	10.447.000

	Omschrijving / projectnaam	2026
		Investering
	Programma Organisatie	
904	Aanschaf laboratoriumapparatuur	200.000
905	ICT investeringen	645.000
	Subtotaal	845.000
	Totaalvolume investeringen per jaar:	16.102.000

Toelichting C investeringen

Programma Veiligheid

602 Vervanging hekwerk zeedijk (€ 70.000,-)

Bij het gereedkomen van de zeedijk circa 30 jaar geleden zijn er veel hekwerken geplaatst. Deze bestonden uit hardhouten palen met gaas. Na vele jaren zijn de palen grotendeels ingerot en is het hekwerk toe aan een grootschalige vervanging. Jaarlijks pakken we een dijktraject op. Het budget is bedoeld om materialen in te kopen, zodat we zelf buiten het maaiseizoen in eigen beheer het nieuwe hekwerk kunnen plaatsen. We stemmen af met de werkzaamheden t.b.v. de dijkverzwaring om spijtmaatregelen te voorkomen.

692 Herprofilen boezemkaden (€ 380.000,-)

We hebben de veiligheid van onze regionale keringen geanalyseerd en hierover gerapporteerd aan de Provincie Groningen. Om onze boezemkeringen op hoogte en stabiel te houden moeten ze periodiek opgehoogd en geherprofileerd worden als gevolg van autonome zetting. De in 2026 aan te pakken trajecten worden naar aanleiding van toetsingen en inspecties geprioriteerd. In 2026 zullen onder andere meerdere trajecten langs het Termunterzijldiep en de Hunze als gevolg van afnemende stabiliteit en/of hoogte geherprofileerd worden.

718 Diverse vervangingen zeeobjecten (€ 290.000,-)

Regelmatig worden de zeeobjecten zowel civiel, bouwkundig, mechanisch als elektrisch geïnspecteerd. Resultaten daarvan worden in het onderhoud beheersysteem gezet. Op deze manier ontstaat inzicht in de staat van het object: wanneer dient welk onderdeel vervangen te worden voor welk bedrag. Het komende jaar worden de vervangingsinvesteringen geraamd op € 290.000,-.

962 Aanbrengen steenbekleding zeedijk (€ 370.000,-)

Tijdens de inspecties van de zeedijk in het voorjaar en najaar van 2023 en 2024 blijkt dat de steenzetting aan de buitenzijde van de dijk steeds verder verzakt en vervormt. Het betreft met name de bekleding bij de bocht aan de westkant bij de toegang richting zeesluis naar het Eemskanaal. Dit traject zal de komende 10 tot 15 jaar nog niet in aanmerking komen voor het HWBP-versterkingsprogramma. Deze steenbekleding vertoont grotere vervorming en schades en is dringend toe aan herstel om verdere beschadiging van de dijk en dijkbekleding te voorkomen. Deze plek van ca. 500 m2 met schade is qua schadebeeld een uitzondering in onze trajecten met steenzetting langs de zeedijk.

H08 Solidariteitsbijdrage HWBP (€ 3.700.000,-)

De solidariteitsbijdrage binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) is een bijdrage van waterschappen aan het HWBP. Deze bijdrage is bedoeld voor de financiering van dijkversterkingsprojecten in het hele land en wordt jaarlijks afgedragen door de waterschappen. De solidariteitsbijdrage is een essentieel onderdeel van de financiering van het HWBP, waarbij de waterschappen en het Rijk gezamenlijk de kosten dragen. De waterschappen en Rijkswaterstaat betalen beide 50 procent van de totale dijkversterkingsopgave. De waterschappen betalen 40% via een solidariteitsbijdrage, en 10% via een projectgebonden bijdrage aan de eigen dijkversterkingen. De bijdrage voor 2026 wordt voorlopig geraamd op € 3,7 miljoen. De uiteindelijke solidariteitsbijdrage in elk jaar is afhankelijk van de totaal te realiseren projecten en de financiering hiervan (10% aandeel) door de waterschappen. Vanaf 2026 wordt de solidariteitsbijdrage geactiveerd.

426 Baggeren stedelijk gebied (€ 105.000,-)

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van hoofdwatgangen in het stedelijk gebied. Hiervoor heeft het waterschap onderhoudsovereenkomsten met bijna alle gemeenten afgesloten voor het stedelijk water (alleen Pekela/ Veendam niet). Het beheer en onderhoud bestaat voornamelijk uit peilbeheer, maaionderhoud en baggerwerkzaamheden. We voeren het baggerwerk op een projectmatige wijze en in overleg met de gemeenten uit. In 2026 zijn hiervoor onder andere enkele watgangen in de bebouwde gebieden van gemeenten Emmen en Westerwolde gepland.

467 Diverse vervangingen stuwen (€ 245.000,-)

Jaarlijks worden van een aantal relatief oude stuwen de kleppen of schuiven en de verdere constructie geïnspecteerd en indien nodig vervangen.

Uit de inspecties blijkt vooral dat van de oudere stuwen (ouder dan ca. 35 jaar) de onder- en zijafdichtingen, de ophanging- en scharnierpunten, de staalkabels, de gebruikte bouten en moeren en de conservering aan vervanging toe zijn. Ook de oude houten kleppen worden vervangen voor rvs. Naast het bovengenoemde werktuigbouwkundige gedeelte heeft ook het civiele- en elektrotechnisch gedeelte aandacht nodig. Hierbij gaat het onder andere om vervangen van damwanden en verouderde besturing.

In 2025 zijn opnieuw de brede stuwen (breder dan 4,5 meter) geïnspecteerd. Op basis van de inspectie zullen de herstelwerkzaamheden aan deze stuwen in 2026 plaatsvinden.

Er vindt jaarlijks een prioritering plaats op basis van aangegeven functionaliteit vanuit beheer en inspecties.

496 Diverse vervangingen sluizen (€ 290.000,-)

Op basis van regelmatige inspecties en een vervangingsschema worden de prioriteiten bepaald.

De werkzaamheden worden buiten het vaarseizoen uitgevoerd.

Het plan voor 2026 omvat onder andere het herstel van enkele bovenduren, inspectie en herstel van meerdere drempels en reparatie van kademuren.

688 Cultuurhistorisch erfgoed (€ 160.000,-)

In ons beheergebied hebben we zowel actieve als ook inactieve waterstaatskundige objecten die vallen onder cultuurhistorisch erfgoed. In veel gevallen gaat het om monumenten, Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Vervangingen aan deze objecten voeren we uit met zorg voor het erfgoed en is daarom vaak kostenverhogend ten opzichte van strikt functionele vervangingen. In 2026 wordt de boog van Ziel samen met de gemeente, provincie en het Waddenfonds opgepakt. Ook andere objecten langs de zeedijk worden het komend jaar grootschalig aangepakt.

709 Diverse vervangingen bruggen (€ 210.000,-)

In 2026 inventariseren we de onderhoudstoestand. Op basis hiervan worden vervangingen aan de bruggen uitgevoerd.

749 Renovatie RGM's (€ 675.000,-)

Uit een uitgebreide inventarisatie is gebleken dat er 32 rioolgemalen, deels of geheel, gerenoveerd moeten worden. De hiermee samenhangende investeringen zijn opgenomen in het meerjareninvesteringschema (MJI).

Jaarlijks zal, op basis van inspecties, storingsgeschiedenis en informatie uit het onderhoudsbeheersysteem (OBS), een planning worden gemaakt van de werkelijk aan te pakken delen van rioolgemalen. Er zal jaarlijks in de jaarrekening gerapporteerd worden welke gemalen het afgelopen jaar gerenoveerd zijn en wat de kosten daarvan geweest zijn. Voor 2026 zijn de rioolgemalen Anderen, Meeden, Nieuwe Pekela en Nieuwediep gepland voor (deel) renovaties.

758 Versterken boezem- en kanaaloevers oeverfixaties (€ 495.000,-)

De trajecten worden geselecteerd en geprioriteerd naar aanleiding van de dijkinspecties en de oeverinspecties. De werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het vervangen van bestaande (onderwater) beschoeiingen en stortsteen constructies. Daar waar mogelijk kiezen we voor de meest natuurlijke/ groene oplossing. In 2026 worden een aantal dijktrajecten langs de Hunze, langs het Drents diep en bij Pekela aangepakt. Aansluitend worden enkele trajecten bij de Westerbroekstermadepolder en de Kropswolderbuitenpolder aangepakt.

775 Vervangen bellenbeluchting zuiveringen (€ 661.000,-)

Op basis van leeftijd en schadebeelden van de bellenbeluchting op verschillende zuiveringen, worden jaarlijks preventief platen van de beluchting vervangen. In 2026 worden de bellenbeluchtingen van de rwzi's 2^e Exloermond en Ter Apel gereviseerd.

801 en 802 Vervanging telemetrie onderstations (€ 215.000,-)

Het waterschap maakt gebruik van een hoofdpststelsysteem. Dit is een centraal systeem om het waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer vanaf een afstand te kunnen monitoren en sturen. Om te kunnen communiceren met dit systeem zijn een aantal objecten in het veld uitgerust met onderstations. Gemiddeld worden 20 onderstations per jaar, van de bestaande 360, vervangen. Hiervoor is jaarlijks € 215.000,- opgenomen.

836 Persleiding vervangen (€ 530.000,-)

Het persleidingtracé RGM Annen – RWZI Gieten is, volgens de gehanteerde criteria voor leeftijd, aantal lekkages en risicofactoren, einde levensduur en moet worden vervangen.

Vervanging voorkomt gevolgschade, onvoorziene kosten en imagoschade.

De bestaande leiding van 1173 meter loopt door een waterwingebied, wat extra aandacht vereist. De voorbereiding is al in gang gezet. De vervanging en oplevering is in 2026. Hiervoor is € 530.000,- krediet benodigd.

864 Bijdrage gemalen Hoogeteense Vaart (€ 1.581.000,-)

In 2018 is een waterakkoord gesloten met de waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta, Noorderzijlvest en het Wetterskip Fryslân. Dit akkoord gaat onder andere over de wateraanvoer via de Drentse Hoofdvaart, waarbij afspraken zijn gemaakt over de kostenverdeling van het groot onderhoud van deze gemalen. Omdat met deze gemalen het water aangevoerd wordt voor het watersysteem van Hunze en Aa's betalen wij een bijdrage in de investeringen om deze objecten in goede toestand te houden. Deze werkzaamheden zijn gepland voor 2026 en worden aanbesteed door waterschap Drents Overijsselse Delta of waterschap Vechtstromen. Hunze en Aa's is vertegenwoordigd in de werkgroep waarin afspraken worden gemaakt over de werkzaamheden. Hierbij wordt een kritische afweging gemaakt met betrekking tot de doelmatigheid van de objecten.

870 Zuiveringen civiel op norm brengen (€ 420.000,-)

Dit betreft het civiel op norm brengen van zuiveringen. Naar aanleiding van een inspectie in 2019 op de rwzi Assen en een inventarisatie van overige civiele objecten op zuiveringen is de lijst met op norm brengen van civiele delen samengesteld. Voor 2026 staan verschillende werkzaamheden aan loopranden op de planning. Daarnaast zijn er werkzaamheden aan verschillende nabezinktanks.

901 Diverse vervangingen rwzi's (€ 1.150.000,-)

Volgens een programma wordt voor diverse installatiedelen vervanging voorzien.

Het gaat hierbij onder andere om vervanging van onlinemetingen, frequentie-omvormers, blowers, voortstuwers, pompen. De uit te voeren werkzaamheden fluctueren jaarlijks. In het onderhoudsbeheersysteem wordt bijgehouden welke noodzakelijke vervangingen jaarlijks uitgevoerd dienen te worden.

906 Onderhoudsmachines (€ 1.575.000,-)

Op basis van het aantal draai-/gebruiksuren en onderhoudshistorie wordt jaarlijks een aantal onderhoudsmachines vervangen. In 2026 zijn meer machines aan vervanging toe, waardoor er in dit jaar een hoger investeringsbedrag in de begroting is opgenomen.

908 Oplossen knelpunten landelijk gebied (€ 265.000,-)

Dit betreft het aanbrengen van eenvoudige verbeteringen aan het watersysteem, waarmee knelpunten voor ingelanden in het landelijk gebied snel kunnen worden opgelost. Het gaat dan bijvoorbeeld om het leggen van een duiker, het verdiepen van een watergang of het aanbrengen van een eenvoudige stuw.

909 Stedelijk waterbeheer (€ 100.000,-)

Met de overdracht van het stedelijk water van gemeenten naar ons waterschap zijn ook investeringen gemoeid om de situatie te laten voldoen aan de eisen. Het betreft dan vooral werkzaamheden aan waterbodems en kunstwerken. In overleg met de gemeenten wordt beoordeeld welke investeringen noodzakelijk zijn en op basis hiervan maken we een prioritering. De investeringen vloeien voort uit de notitie stedelijk waterbeheer en onze onderhoudsovereenkomsten met de gemeenten. We verwachten in 2026 een aantal objecten in het bebouwde gebied van Assen, Stadskanaal en Oldambt te kunnen oppakken.

911 Vervangen diverse beschoeiingen (€ 600.000,-)

Voor de noodzakelijke vervanging van diverse beschoeiingen wordt jaarlijks € 600.000,- gepland. Onderzocht is wat de beste methode is om oevers te fixeren. De resultaten van dit onderzoek zijn in het bestuursvoorstel van 3 oktober 2012 (beheer en onderhoud oevers langs hoofdwatgangen) verwerkt en kunnen leiden tot een aangepaste planning op langere termijn. De trajecten liggen verspreid in ons beheersgebied. Grotere trajecten in 2026 zijn de watgangen nabij gemaal Winschoterzijl en 8 km langs de zeedijk.

915 Graafwerende maatregelen bever (€ 265.000,-)

De provincies Groningen en Drenthe hebben een beverbeheerplan voor de beheergebieden van Hunze en Aa's en Noorderzijlvest vastgesteld. Met dit beverbeheerplan kan het waterschap effectief ingrijpen in conflicterende situaties met bevers (bijvoorbeeld graafschade in waterkeringen en dammen in hoofdwatgangen). Bij herhaaldelijke graafschade in waterkeringen is het voor de waterveiligheid beter de kering of oever graafwerend te maken door gaas in te graven of andere maatregelen te nemen. We hebben de kritische keringen met de hoogste prioriteit in beeld gebracht. In 2026 maken we weer een deel van onze keringen graafwerend.

922 Windketels vervangen (€ 180.000,-)

Op basis van inspecties en de toestand van de huidige windketels worden er windketels in de komende periode vervangen. In 2026 staan meerdere vervangingen gepland.

959 PLC's rwzi Ter Apel (€ 500.000,-)

Op basis van leeftijd en risico dient de PLC van de RWZI Ter Apel vervangen te worden. Bij een nieuwe PLC hoort tevens nieuwe software. Deze zal geschreven worden volgens de nu geldende standaard. Ter Apel dient als een pilot om hier ervaring mee op te doen. Na Ter Apel zullen ook de PLC's op de overige zuiveringen in de toekomst vervangen worden en in lijn worden gebracht met deze nieuwe standaard.

965 Vervanging sanitaire voorzieningen RZWI Gieten (€ 65.000,-)

De sanitaire ruimte van RWZI Gieten is van het bouwjaar 1972.

De huidige voorziening is technisch en financieel afgeschreven en is niet toereikend voor de huidige bezetting van de locatie RWZI Gieten.

Locatie RWZI Gieten is tegenwoordig, naast de bezetting van zuiveringsmedewerkers, ook uitvalsbasis en vergaderlocatie van de onderhoudsgroep van het watersysteem.

Samen maken ongeveer 25 eigen mensen gelijktijdig gebruik van deze locatie. Daarnaast bezoeken regelmatig externe firma's deze locatie voor technisch onderhoud aan de installaties.

In de sanitaire ruimte worden de oude voorzieningen verwijderd en voldoende nieuwe voorzieningen geplaatst, waarmee voldaan wordt aan de ARBO regelgeving.

1014 Laadpalen elektrische auto's (€ 160.000,-)

Vanwege wet- en regelgeving is onze organisatie verplicht om duurzame bedrijfswagens aan te schaffen. Van het totaal aantal bestelde bedrijfswagens moet 38,5% een uitstoot van 0 gram hebben. Door de groei in het aantal EV- en PHEV-bedrijfswagens is de vraag naar laadstations toegenomen. Met dit vervangingsplan kunnen ook de laadstations die nog werken op het 2G-platform vervangen worden door exemplaren die geschikt zijn voor het 4G-platform, aangezien 2G binnenkort niet meer wordt ondersteund.

Programma Organisatie

904 Aanschaf laboratorium apparatuur 2026 (€ 200.000,-)

We nemen jaarlijks € 200.000,- op aan vervangingsinvesteringen voor het laboratorium. In 2026 is het noodzakelijk te investeren in de vervanging van de bestaande apparatuur voor de analyse van totaal P en totaal N. Deze investering zou in 2025 plaatsvinden, maar is naar achter geschoven i.v.m. de aanschaf van noodzakelijke apparatuur voor de bepaling van TOC. Daarnaast wordt onderzocht of geïnvesteerd kan worden in vervangende apparatuur voor de analyse van gewasbeschermingsmiddelen.

905 ICT Investerings (€ 645.000,-)

Dit betreft de volgende investeringen.

Modems, PC's, laptops en tablets (€ 80.000,-)

Een deel van de modems, PC's, laptops en tablets die binnen de organisatie gebruikt worden, zijn nu vijf jaar of ouder. Om betrouwbaarheid te garanderen is het noodzakelijk om deze te vervangen voor een nieuw model. Vanuit het oogpunt van beheer en veiligheid is vervanging ook noodzakelijk, om te voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Elk jaar wordt er een deel vervangen.

Informatiebedrijfsvoeringplan (€ 250.000,-)

Om de actiepunten uit het IBP (informatiebedrijfsvoeringplan) uit te voeren is budget nodig. Deze investering wordt met name gebruikt ten behoeve van de digitaliseringslag van de overheid. Zoals bijvoorbeeld de Omgevingswet, Wet Open Overheid en de verdere invulling van de BIO en AVG. Hierbij is er ook een sterke focus op informatieveiligheidsmaatregelen om hackers tegen te gaan.

Nieuwe werkplekken en uitwijk (€ 220.000,-)

De huidige werkplekken zijn door nieuwe technieken van digitaal vergaderen en het toegenomen thuiswerken aan vervanging toe. Er worden tegenwoordig andere eisen gesteld aan de werkplekken. Digitaal vergaderen via onder andere Microsoft Teams is inmiddels de standaard. Hierdoor zullen niet alleen de werkplekken worden vervangen, maar zal ook een investering in het serverpark plaats moeten vinden. Verder staat in het kader van de informatiebeveiliging de uitwijk op de planning. Dit inzake het scheppen van ICT faciliteiten in geval van calamiteiten. Als calamiteiten organisatie zijn we hiertoe ook verplicht.

Landmeetapparatuur en drones (€ 50.000,-)

De landmeetapparatuur, welke wordt gebruikt voor het inwinnen van gegevens voor het bijhouden van de legger-/beheerregister, Basisregistratie Grootschalige Topografie en projecten, is aan vervanging toe. Aanvullend op de landmeetapparatuur wordt, voor het inwinnen van gegevens van gebieden met een grote oppervlakte en/of moeilijk bereikbare gebieden, een drone aangeschaft.

Vervanging UPSen (€ 45.000,-)

De huidige UPS (noodstroomvoorziening/backup batterij) die wordt ingezet voor het systeembeheer, heeft het einde van zijn levensduur bereikt. Dit apparaat is van cruciaal belang om bij een stroomuitval tijdelijk de systemen draaiende te houden en zo verlies van data en uitval van dienstverlening te voorkomen. Om de continuïteit en betrouwbaarheid van de ICT-omgeving te waarborgen, is vervanging noodzakelijk.

Categorie E 1 - Nieuwe projecten waarvan de kredietvoorstellen in de loop van 2026 ter besluitvorming worden voorgelegd

	Omschrijving / projectnaam	2026
		Investering
	Programma Veiligheid	
863	Versterken boezemkades n.a.v. toets stabiliteit	4.350.000
	Subtotaal	4.350.000
	Programma Watersystemen	
694	Baggeren vaarwegen en kanalen	600.000
836	Persleiding Hooghalen-Hijken vervangen	650.000
938	Vuilroosters vervangen	1.000.000
955	Standardiseren PLC software RWZI's	1.250.000
976	RGM Nieuw Buinen vervangen + verplaatsen	600.000
1013	Gemaal De Bulten incl. visvriendelijk maken	500.000
	Subtotaal	4.600.000
	Totaalvolume investeringen per jaar:	8.950.000

	Totaal generaal categorie A,B,C en E1:	48.263.773
	Per programma:	
	Programma Veiligheid	14.205.505
	Programma Watersystemen	31.862.905
	Programma Organisatie	2.195.363
	Totaal per programma:	48.263.773

Hoofdstuk 11. Geprognosticeerde balans

(bedragen * € 1.000)

Activa	01-01-2026	31-12-2026
--------	------------	------------

Vaste activa

- Immateriële vaste activa	8.478	12.678
- Materiële vaste activa	212.412	215.037
- Financiële vaste activa	240	240
	221.130	227.955

Vlottende activa

- Liquide middelen	5	5
- Kortlopende vorderingen	18.935	18.935
- Overlopende activa	18.323	18.323
	37.263	37.263

Totaal	258.393	265.218
--------	--------------------	--------------------

Passiva	01-01-2026	31-12-2026
<u>Vaste passiva</u>		
<i>Eigen vermogen</i>		
- Algemene reserves	7.022	5.844
- Bestemmingsreserves	19.020	17.594
- Exploitatieresultaat 2025	347	
	26.389	23.438
<i>Voorzieningen</i>		
- Voorzieningen	1.457	1.136
	1.457	1.136
<i>Langlopende schulden</i>		
- Langlopende leningen	194.158	197.725
	194.158	197.725
<u>Vlottende passiva</u>		
Netto - vlottende schulden	26.536	33.066
Overlopende passiva	9.853	9.853
	36.389	42.919
 Totaal	 258.393	 265.218

Toelichting

Hieronder wordt een korte toelichting gegeven op de geprognosticeerde balans.

Vaste activa

Voor het verloop van de vaste activa is rekening gehouden met een investeringsvolume in 2026 van € 24 miljoen (inclusief € 4 miljoen solidariteitsbijdrage HWBP) en de verwachte afschrijvingen. Onder immateriële vaste activa zijn met name de solidariteitsbijdrage HWBP en bijdragen aan investeringen in sluizen en gemalen voor de Drentse wateraanvoeroute opgenomen. Dit verklaart de stijging van deze post.

Vlottende activa

De vlottende activa betreft met name de (belasting)debiteuren, vooruitbetaalde kosten en nog te ontvangen bedragen die ontstaan door voorfinanciering.

De omvang van de vlottende activa is gelijk gehouden, aangezien lastig in te schatten valt op welke wijze dit zich gaat ontwikkelen.

Eigen vermogen

De omvang van de algemene reserves en bestemmingsreserves is gebaseerd op de in deze begroting voorgestelde inzet van deze reserves in 2026. Het exploitatieresultaat 2025 betreft de uitkomst van de najaarsrapportage 2025.

Voorzieningen

De toekomstige kosten van het voormalig personeel en bestuur zijn als voorziening opgenomen. Op basis van de verwachte kosten is de hoogte van de voorziening aangepast.

Langlopende schulden

De omvang van de langlopende schulden is bepaald op basis van de verwachte omvang van de leningen per 1-1-2026, de aflossingen in 2026 en de nieuw aan te trekken langlopende lening op basis van de meest recente liquiditeitsprognose voor 2026.

Vlottende passiva

De vlottende passiva betreft met name de schulden aan leveranciers, aflossingsverplichting voor het komende jaar, vooruitontvangen bedragen en het rekening-courant bij de NWB.

Hoofdstuk 12. Vaststellen begroting 2026

Het algemeen bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's;

Gezien de door het dagelijks bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's opgemaakte ontwerpbegroting voor het jaar 2026:

Overwegende:

- Dat de ontwerpbegroting gedurende 14 dagen ter inzage gelegd is, nadat daarvan openbare kennisgeving heeft plaatsgevonden.
- Dat tegen het ontwerp van de begroting geen bezwaren zijn ingebracht c.q. de ingebrachte bezwaren zijn overwogen.
- Gelet op artikel 101 van de Waterschapswet.

Besluit:

1. De begroting 2026 van het Waterschap Hunze en Aa's als volgt vast te stellen overeenkomstig het door het dagelijks bestuur aangeboden ontwerp,

A. De netto-kosten per programma:

Programma veiligheid	€ 8.063.284,-
Programma watersysteembeheer	€ 74.939.726,-
Programma organisatie	€ 35.154.497,-
Waarvan doorberekend aan veiligheid en watersystemen	€ 9.204.248,-
Onvoorzien	€ 2.000,-
Dekkingsmiddelen (excl. belastingopbrengsten)	€ 1.855.000,-
Totaal netto-kosten te dekken uit de heffingen	€ 107.100.259,-

B. De netto-kosten per taak:

Watersysteembeheer	€ 59.984.152,-
Zuiveringsbeheer	€ 47.116.107,-
Totaal netto-kosten te dekken uit de heffingen	€ 107.100.259,-

C. Kosten- en opbrengstensoorten

Totaal lasten	€ 115.217.392,-
Totaal baten (excl. de heffingen)	€ 10.447.133,-
Totaal heffingen	€ 107.100.259,-
Verwachte kwijtschelding	€ -2.330.000,-
Totaal baten (incl. de heffingen)	€ 115.217.392,-

2. De geplande investeringen 2026 als volgt vast te stellen:

- a. Voor de investeringen in de categorie C kredieten beschikbaar te stellen van € 16.102.000,-.
- b. Definitieve besluitvorming van de investeringsvoornemens onder categorie E1 zal plaatsvinden via afzonderlijk voor te leggen kredietvoorstellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van het Waterschap Hunze en Aa's d.d. 19 november 2025.

Jelmer Kooistra
secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
dijkgraaf